

Универзитет у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
Београд

Међународни научни скуп
„ПРАВО ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И СТВАРНОСТИ“
ТЕМАТСКИ ЗБОРНИК РАДОВА

University of Priština in Kosovska Mitrovica
FACULTY OF LAW

INSTITUTE FOR COMPARATIVE LAW
Belgrade

International Scientific Conference
“LAW BETWEEN THE IDEAL AND THE REALITY”
THEMATIC CONFERENCE PROCEEDINGS

Универзитет у Приштини
са привременим седиштем
у Косовској Митровици
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
University of Priština
in Kosovska Mitrovica
FACULTY OF LAW

**ИНСТИТУТ
ЗА УПОРЕДНО ПРАВО**
Београд

**INSTITUTE
FOR COMPARATIVE LAW**
Belgrade

Међународни научни скуп / International Scientific Conference

ПРАВО ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И СТВАРНОСТИ

LAW BETWEEN THE IDEAL AND THE REALITY

ЗБОРНИК САЖЕТАКА

COLLECTION OF SUMMARIES

Међународни научни скуп ”Право између идеала и стварности” одржан је
19. и 20. маја 2023. године на Правном факултету Универзитета у Приштини са
привременим седиштем у Косовској Митровици

The International Scientific Conference “Law between the ideal and the reality” was
held on 19th and 20th May 2023 at the Faculty of Law, University of Priština in
Kosovska Mitrovica

Косовска Митровица / Kosovska Mitrovica, 2023.

Универзитет у Приштини / University of Priština
са привременим седиштем у Косовској Митровици / in Kosovska Mitrovica
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ / FACULTY OF LAW
ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО / INSTITUTE FOR COMPARATIVE LAW
Београд / Belgrade
Међународни научни скуп / International Scientific Conference
ПРАВО ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И СТВАРНОСТИ
LAW BETWEEN THE IDEAL AND THE REALITY

Издавачи / Publishers

Правни факултет Универзитета у Приштини
Лоле Рибара 29, 38220 Косовска Митровица
University of Priština, Faculty of Law
38220 Kosovska Mitrovica, Lole Ribara 29 st.
+381.28.425.336, www.pra.pr.ac.rs

Институт за упоредно право
Institute for Comparative Law
41 Terazije st., 11103 Belgrade, www.iup.rs

За издавача / For the Publisher

Проф. др Слободанка Перић, декан / Prof. Slobodanka Perić, Ph.D, Dean
Проф. др Владимир Чоловић, директор / Prof. Vladimir Čolović, Ph.D, Director

Главни и одговорни уредник / Editor-in-Chief

Доц. др Душко Челић, доцент / Prof. Duško Čelić, Ph.D, Assistant Professor

Уредник / Editor

Проф. др Страхиња Миљковић, ванредни професор
Prof. Strahinja Miljković, Ph.D, Associate Professor

Секретари Уређивачког одбора / Editorial Board Secretary

Асс. Милица Мицковић / Milica Midžović, Teaching Assistant
Асс. Бранко Шапоњић / Branko Šaponjić, Teaching Assistant
Анђела Нићифоровић, сарадник у настави
Andjela Nićiforović, Teaching Associate

Издавачки савет / Editorial Council

Prof. Gabor Hamza, Ph.D
Eötvös Loránd University, Full Member of the Hungarian Academy of Sciences, Hungary;
Prof. Barbara Novak, Ph.D
Full professor, University of Ljubljana, Faculty of Law, Vice-Rector University of
Ljubljana, Slovenia;

Prof. Victoria Serzhanova, Ph.D
Habilitation Doctor of Juridical Sciences, Institute of Legal Sciences, Collegium of Social
Sciences, Rzeszow University, Poland;
Prof. Valerio Massimo Minale, Ph.D
Full Professor, Università degli Studi di Napoli Federico II, Napoli, Italy;
Prof. Goran Marković, Ph.D
Full professor, University of East Sarajevo, Faculty of Law, Pale, Bosnia and Herzegovina.

Уредништво
Editorial Board

Међународни научни одбор / International Editorial Board

Prof. Tina Pržeska, Ph.D
Full professor, Faculty of Law Iustinianus Primus, “Ss. Cyril and Methodius” University in
Skoplje, North Macedonia;
Miklos Tihanyi, Ph.D
Senior Lecturer, University of Public Service, Faculty of Law Enforcement, Hungary;
Prof. Maria Genrikhovna Reshnyak, Ph.D
University of the MFA of Russia, Faculty of International Law Moscow State University for
International Relations (MGIMO);
Prof. Ante Novokmet, Ph.D
Associate Professor, University „J. J. Strossmayer“ Osijek, Faculty of Law, Croatia;
Prof. Dimitrije Ćeranić, Ph.D
Associate professor, University of East Sarajevo, Faculty of Law, Pale, Republic of Srpska,
Bosnia and Herzegovina;
Prof. Mateja Đurović, Ph.D
Associate Professor, King’s College London, United Kingdom.

Чланови Уредништва из Републике Србије
Members of the Editorial Board from the Republic of Serbia

Проф. др Борис Беговић,
редовни професор у пензији, Универзитет у Београду, Правни факултет;
Проф. др Слободан Орловић,
редовни професор, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет;
Проф. др Дарко Симовић,
редовни професор, Криминалистичко-полицијски Универзитет у Београду;
Проф. др Предраг Димитријевић,
редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет;
Проф. др Владимир Боранијашевић,
редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Проф. др Олга Јовић-Прлаиновић,

редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Проф. др Љубинка Ковачевић,
редовни професор, Универзитет у Београду, Правни факултет;
Проф. др Дарко Димовски,
редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет;
Проф. др Дејан Мирковић,
редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Проф. др Јелена Беловић,
редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Проф. др Андреја Катанчевић,
ванредни професор, Универзитет у Београду, Правни факултет;
Др Милица Колаковић-Бојовић,
виши научни сарадник,
Институт за криминолошка и социолошка истраживања у Београду;
Проф. др Огњен Вујовић,
ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Проф. др Емир Ћоровић,
ванредни професор, Државни Универзитет у Новом Пазару,
Департман за правне науке;
Проф. др Здравко Грујић,
ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Проф. др Драган Благоић,
ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Проф. др Бојан Бојанић,
ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Проф. др Саша Атанасов,
ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској
Митровици, Правни факултет;
Доц. др Драгана Ћорић
Доцент, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет;
Доц. др Гордана Дамјановић,
Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет;
Доц. др Срђан Радуловић,
Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,
Правни факултет.

--

Prof. Boris Begović, Ph.D

Full Professor (retired), University of Belgrade, Faculty of Law;

Prof. Slobodan Orlović, Ph.D
Full Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law;
Prof. Darko Simović, Ph.D
Full Professor, University of Criminal Investigation and Police Studies;
Prof. Predrag Dimitrijević, Ph.D
Full Professor, University of Niš, Faculty of Law;
Prof. Vladimir Boranijašević, Ph.D
Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;
Prof. Oglja Jović Prlainović, Ph.D
Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;
Prof. Ljubinka Kovačević, Ph.D
Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Law;
Prof. Darko Dimovski, Ph.D
Full Professor, University of Niš, Faculty of Law;
Prof. Dejan Mirović, Ph.D
Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;
Prof. Jelena Belović, Ph.D
Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;
Prof. Andreja Katančević, Ph.D
Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Law;
Milica Kolaković-Bojović, Ph.D
Senior Research Associate, Institute for Criminological and Sociological Research in
Belgrade;
Prof. Ognjen Vujović, Ph.D
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;
Prof. Emir Ćorović, Ph.D
Associate professor, State University in Novi Pazar,
Department of Legal Sciences;
Prof. Zdravko Grujić, Ph.D
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;
Prof. Dragan Blagić, Ph.D
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;
Prof. Bojan Bojanić, Ph.D

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;

Prof. Sasa Atanasov, Ph.D

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law;

Doc. Dragana Ćorić, Ph.D

Assistant Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law;

Doc. Srđan Radulovic, Ph.D

Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica,
Faculty of Law.

Дизајн корица / Cover designer:
Димитрије Милић / Dimitrije Milić

Штампа / Printed by
Кварк, Краљево / Kvarк, Kraljevo

Тираж / Number of prints
50

ISBN

ISBN 978-86-6083-088-5

Штампање овог Зборника помогло је Министарство науке,
технолошког развоја и иновација Републике Србије

The printing of this Proceedings was supported by the Ministry of
Science, Technological Development and Innovation of the Republic of
Serbia

Ставови и закључци изнети у радовима су лични ставови аутора и не изражавају мишљење Издавачког савета, Уредништва и организатора Међународног научног скупа "Право између идеала и стварности"

The views and conclusions presented in the papers are the personal views of the authors and do not express the opinion of the Editorial Council, the Editorial Board and the organizers of the International Scientific Conference "Law between the ideals and the reality"

ЈАВНОПРАВНА НАУЧНА ОБЛАСТ

PUBLIC LAW SCIENTIFIC FIELD

1. Др Горан МАРКОВИЋ 555
ОДГОВОРНОСТ ШЕФА ДРЖАВЕ У УСТАВИМА БИВШИХ
ЈУГОСЛОВЕНСКИХ РЕПУБЛИКА
RESPONSIBILITY OF THE HEAD OF STATE IN THE
CONSTITUTIONS OF THE FORMER YUGOSLAV REPUBLICS
2. Др Слободан ОРЛОВИЋ
УСТАВНА ПРАВА БУЊЕВАЦА – СА ИЛИ БЕЗ ОСТАТКА
CONSTITUTIONAL RIGHTS OF THE BUNJEVCI – WITH OR
WITHOUT REMAINS
3. Др Зоран ЈОВАНОВСКИ , др Јадранка ДЕНКОВА
ЛОКАЛНА САМОУПРАВА НА ТЕРИТОРИЈИ РС МАКЕДОНИЈЕ
LOCAL SELF-GOVERNMENT ON THE TERRITORY OF REPUBLIC
OF NORTH MACEDONIA
4. Др Слободанка КОВАЧЕВИЋ ПЕРИЋ, Милица МИЦОВИЋ
ЗАШТИТА ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ У САВРЕМЕНОМ РАЗВОЈУ
- између идеала и стварности –
PROTECTION OF EMPLOYEE RIGHTS IN MODERN DEVELOPMENT
- between ideal and reality -
5. Др Јелена ЋЕРАНИЋ ПЕРИШИЋ
СТВАРАЊЕ ЕВРОПСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ – ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА
И СТВАРНОСТИ
THE CREATION OF THE EUROPEAN FEDERATION – BETWEEN
THE IDEALS AND REALITY
6. Dr Milica KOLAKOVIĆ-BOJOVIĆ, dr Ivica SIMONOVSKI
THE ACCESSION NEGOTIATIONS OF NORTH MACEDONIA
TO THE EU: BETWEEN NEW METHODOLOGY AND OLD CHALLENGES
ПРИСТУПНИ ПРЕГОВОРИ СЕВЕРНЕ МАКЕДОНИЈЕ СА ЕУ:
ИЗМЕЂУ НОВЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И СТАРИХ ИЗАЗОВА

7. Др Владимир ЂУРИЋ
САВРЕМЕНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ И НЕТЕРИТОРИЈАЛНИ
АРАНЖМАНИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ НАЦИОНАЛНИХ ПРАВА
CONTEMPORARY TERRITORIAL AND NON-TERRITORIAL
ARRANGEMENTS FOR THE EXERCISE OF NATIONAL RIGHTS
8. Др Мијодраг РАДОЈЕВИЋ
О ОБЛИЦИМА НЕПОСРЕДНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ
– ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА, ТРАДИЦИЈЕ И САДАШЊОСТИ –
FORMS OF DIRECT DEMOCRACY
– BETWEEN IDEALS, TRADITION AND THE PRESENT –
9. Dr Dragana ČORIĆ, dr Aleksandar MARTINOVIĆ
LOCAL OMBUDSMAN AS MECHANISM OF PROTECTION
OF HUMAN RIGHTS
ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН КАО МЕХАНИЗАМ ЗАШТИТЕ
ЉУДСКИХ ПРАВА
10. Dr Dijana ZRNIĆ
ROBOT LAWYER: DEMOCRATISATION OF LEGAL
REPRESENTATION OR DEHUMANISATION OF JUSTICE?
АДВОКАТ РОБОТ: ДЕМОКРАТИЗАЦИЈА ПРАВНОГ
ЗАСТУПАЊА ИЛИ ДЕХУМАНИЗАЦИЈА ПРАВА?
11. Др Игор СИМИЋ
ЛОКАЛНА САМОУПРАВА У АП КОСОВО И МЕТОХИЈА,
ОД ИДЕАЛА ДО СТВАРНОСТИ
LOCAL SELF-GOVERNMENT IN AP KOSOVO AND METOHIA,
FROM IDEAL TO REALITY
12. Др Ивица ЛАЗОВИЋ
МИРНО РЕШАВАЊЕ РАДНИХ СПОРОВА У ЗЕМЉАМА
ЗАПАДНОГ БАЛКАНА
PEACEFUL SETTLEMENT OF LABOR DISPUTES IN
WESTERN BALKAN COUNTRIES

13. Стефан РАДОЈЧИЋ
ОДАБРАНИ АСПЕКТИ ПРАВА НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ
У ВАНРЕДНИМ ОКОЛНОСТИМА ЕПИДЕМИЈЕ КОРОНА ВИРУСА
CERTAIN ASPECTS OF A RIGHT TO A FAIR TRIAL IN EMERGENCY
CIRCUMSTANCES OF COVID-19 PANDEMIC
14. Анђела НИЋИФОРОВИЋ
РЕФОРМА ПРАВОСУЂА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ – НЕСКЛАД УСТАВНОГ
ОКВИРА И ЖЕЉЕНИХ СТАНДАРДА У ОБЛАСТИ ВЛАДАВИНЕ ПРАВА
JUDICIARY REFORM IN THE REPUBLIC OF SERBIA - INCOMPATIBILITY OF
THE CONSTITUTIONAL FRAMEWORK AND DESIRED STANDARDS IN THE
FIELD OF THE RULE OF LAW
15. Aleksandar МИНАЈЛОВИЋ
APPLICATION OF THE PRINCIPLE OF EQUALITY IN THE PROCESS OF
IMPACT ASSESSMENT OF REGULATIONS AND PUBLIC POLICY
DOCUMENTS IN THE REPUBLIC OF SERBIA
ПРИМЕНА НАЧЕЛА ЈЕДНАКОСТИ У ПРОЦЕСУ АНАЛИЗЕ ЕФЕКТА
ПРОПИСА И ДОКУМЕНТА ЈАВНИХ ПОЛИТИКА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
16. Мина КУЗМИНАЦ
БЕРАЧИ ТУЂЕ ЧОКОЛАДЕ - ДЕЧЈИ РАД У XXI ВЕКУ
CHOCOLATE PICKERS - CHILD LABOR IN THE XXI CENTURY

КРИВИЧНОПРАВНА НАУЧНА ОБЛАСТ
CRIMINAL LAW SCIENTIFIC FIELD

17. Академик др Миодраг СИМОВИЋ и др Владимир М. СИМОВИЋ
ПОДСТРЕКАВАЊЕ НА КРИВИЧНА ДЈЕЛА ТЕРОРИЗМА: ОДГОВОРНОСТ
И КАЖЊИВОСТ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРАВУ И ПРАВУ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ
RESPONSIBILITY AND PUNISHMENT IN INTERNATIONAL LAW AND THE
LAW OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
18. Др Војислав ЂУРЂИЋ, др Зоран ЋИРИЋ
СТРУЧНИ САВЕТНИК У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ
LEGAL ADVISOR IN CRIMINAL PROCEDURE

19. Др Дарко ДИМОВСКИ
МОГУЋНОСТИ ПРИМЕНЕ РЕСТОРАТИВНЕ ПРАВДЕ НА ТЕРОРИЗАМ
POSSIBILITIES OF THE APPLICATION OF RESTORATIVE JUSTICE TO
TERRORISM

20. Др Љубинко МИТРОВИЋ, др Вељко ИКАНОВИЋ
КРИВИЧНО ЗАКОНОДАВСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
-Колико смо далеко од идеалног стања???-
REPUBLIKA SRPSKA CRIMINAL LEGISLATION
-How far are we from ideal situation???-

21. Dr Kristina KRASNOVA
CORRUPTION IN TRADITIONAL SPORT AND E-SPORT:
IDEALS AND REALITY
КОРУПЦИЈА У ТРАДИЦИОНАЛНОМ СПОРТУ И Е-СПОРТУ:
ИДЕАЛИ И СТВАРНОСТ

22. Dr Ana NIKODINOVSKA KRSTEVSKA, dr Olga KOSHEVALISKA, dr Elena
MAKSIMOVA
EU-NORTH MACEDONIA COOPERATION IN PREVENTION OF ILLEGAL
MIGRATION AND FIGHT AGAINST SMUGGLING OF MIGRANTS: GOING BY
THE BOOK OR BACKSLIDING ON HUMAN RIGHTS
САРАДЊА ЕУ И СЕВЕРНЕ МАКЕДОНИЈЕ У СПРЕЧАВАЊУ ИЛЕГАЛНИХ
МИГРАЦИЈА И БОРБИ ПРОТИВ КРИЈУМЧАРЕЊА МИГРАНАТА:
НОРМАТИВНИ ОКВИР И ПРАКТИЧНА РЕШЕЊА

23. Dr Milica KOVAČEVIĆ
SEX OFFENDER REGISTRIES - COMPARATIVE LAW REVIEW
РЕГИСТРИ СЕКСУАЛНИХ ПРЕСТУПНИКА-УПОРЕДНОПРАВНИ ПРИКАЗ

24. Др Ванда БОЖИЋ
КРИВИЧНОПРАВНИ АСПЕКТ БЕЗБЕДНОСТИ ДРУМСКОГ САОБРАЋАЈА У
ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CRIMINAL ASPECT OF ROAD SAFETY IN THE LEGISLATION OF THE
REPUBLIC OF SERBIA

25. Др Емир ЋОРОВИЋ, Ајсела ЋОРОВИЋ
КРИВИЧНО ДЕЛО НЕОВЛАШЋЕНО ДРЖАЊЕ ОПОЈНИХ ДРОГА ИЗ ЧЛАНА
246а КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – ТЕОРИЈСКА И
ПРАКТИЧНА ПИТАЊА
CRIMINAL OFFENSE OF UNAUTHORIZED POSSESSION OF NARCOTICS
UNDER ARTICLE 246a OF THE CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF
SERBIA - THEORETICAL AND PRACTICAL ISSUES
26. Др Здравко ГРУЈИЋ
РЕТРИБУТИВНО И АЛТЕРНАТИВНО КАЖЊАВАЊЕ
– ЕКЛЕКТИЦИЗАМ ИЛИ СУКОБ КОНЦЕПАТА –
RETRIBUTIVE AND ALTERNATIVE PUNISHMENT
– ECLECTICISM OR CONFLICT OF CONCEPTS –
27. Др Марија МАЉКОВИЋ, др Ивана РАДОВАНОВИЋ
ТРЕТМАН МЛАДИХ У СУКОБУ СА ЗАКОНОМ ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И
СТВАРНОСТИ
TREATMENT OF YOUTH IN CONFLICT WITH THE LAW: BETWEEN IDEAL
AND REALITY
28. Др Божидар ОТАШЕВИЋ, др Саша АТАНАСОВ
НОВЕ ПСИХОАКТИВНЕ СУПСТАНЦЕ НА НАРКО ТРЖИШТУ СРБИЈЕ
NEW PSYCHOACTIVE SUBSTANCES ON THE SERBIAN DRUG MARKET
29. Dr Ivana MARKOVIĆ
ON THE SUITABILITY OF THE AVOIDANCE WILLINGNESS AS A
DEMARCATION CRITERION BETWEEN INTENT AND NEGLIGENCE
О ПОДОБНОСТИ ИЗБЕГАВАЈУЋЕ ВОЉЕ КАО КРИТЕРИЈУМА ЗА
РАЗГРАНИЧЕЊЕ УМИШЉАЈА И НЕХАТА
30. Др Иван ИЛИЋ
УЗИМАЊЕ БИОМЕТРИЈСКИХ И БИОЛОШКИХ УЗОРАКА ОД ОКРИВЉЕНИХ
У СРБИЈИ - ИМПЛИКАЦИЈЕ СКОРАШЊЕ ПРАКСЕ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА
ЉУДСКА ПРАВА У СЛУЧАЈУ GAUGHRAN ПРОТИВ УЈЕДИЊЕНОГ
КРАЉЕВСТВА
TAKING BIOMETRIC AND BIOLOGICAL SAMPLES FROM THE ACCUSED IN
SERBIA - IMPLICATIONS OF THE RECENT PRACTICE OF THE EUROPEAN
COURT OF HUMAN RIGHTS IN THE CASE OF GAUGHRAN v. THE UNITED
KINGDOM

31. Др Иван МИЛИЋ, Остоја С. КАЛАБА
САВРЕМЕНИ „ПАМЕТНИ“ СИСТЕМИ ЗА РЕГУЛИСАЊЕ САОБРАЋАЈА У
ГРАДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – (НЕ) УСКЛАЂЕНОСТ
ПОЗИТИВНОПРАВНИХ ПРОПИСА („ПАЗИ, СНИМА СЕ“)
MODERN "SMART" SYSTEMS FOR TRAFFIC REGULATION IN THE CITIES OF
THE REPUBLIC OF SERBIA - (NON) COMPLIANCE OF POSITIVE LEGAL
REGULATIONS ("WATCH OUT, IT'S BEING RECORDED")

32. Branko LEŠTANIN, dr Željko NIKAČ
UNLAWFUL ACTIVITIES WITH WEAPONS AND AMMUNITION IN SERBIA:
SOME CRIMINOLOGICAL ASPECTS
НЕЗАКОНИТЕ РАДЊЕ СА ОРУЖЈЕМ И МУНИЦИЈОМ У СРБИЈИ: НЕКИ
КРИМИНОЛОШКИ АСПЕКТИ

33. Жарко КЕШАНСКИ
ИЗВРШЕЊЕ МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ ОБАВЕЗНОГ ЛЕЧЕЊА НАРКОМАНА
КРОЗ ПРАКСУ СПЕЦИЈАЛНЕ БОЛНИЦЕ
EXECUTION OF SECURITY MEASURES OF OBLIGATORY TREATMENT OF
ALCOHOLICS THROUGH THE PRACTICE OF THE SPECIAL HOSPITAL

34. Дарко КОТЕСКИ
„ЈЕДНАКОСТ ОРУЖЈА“ У МАКЕДОНИЈИ ПРЕМА ЧЛАНУ 6. ЕКЉП
- АНАЛИЗА ПРАКСЕ ЕСЉП –
"EQUALITY OF ARMS" IN MACEDONIA
ACCORDING TO ARTICLE 6 OF THE EUROPEAN CONVENTION
ON HUMAN RIGHTS

35. Јелена РАДМАНОВИЋ
УТИЦАЈ ПОСТУПАКА ПРЕД МЕЂУНАРОДНИМ КРИВИЧНИМ СУДОМ НА
ПРЕВЕНЦИЈУ МЕЂУНАРОДНИХ КРИВИЧНИХ ДЕЛА
IMPACT OF THE PROCEDURES BEFORE THE INTERNATIONAL CRIMINAL
COURT ON THE PREVENTION OF INTERNATIONAL CRIMES

36. Теодора ЖИВАДИНОВИЋ
ИМОВИНСКИ КРИМИНАЛИТЕТ У СРБИЈИ
- ПОСЕБАН ОСВРТ НА КРАЂУ, ТЕШКУ КРАЂУ И РАЗБОЈНИШТВО-
PROPERTY CRIME IN SERBIA
-THEFT, GRAND THEFT, BANDITRY-

37. Стефана ЈОКИЋ
ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ ПОСТУПАЊА ДРЖАВНИХ ОРГАНА У СКЛАДУ СА
ЗАКОНОМ О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ
PRACTICAL ASPECTS OF THE ACTIONS OF STATE AUTHORITIES IN
ACCORDANCE WITH THE LAW ON THE PREVENTION OF DOMESTIC
VIOLENCE

**ГРАЂАНСКОПРАВНА НАУЧНА ОБЛАСТ И ПОСЛОВНОПРАВНА НАУЧНА
ОБЛАСТ**
CIVIL LAW AND TRADE LAW SCIENTIFIC FIELD

38. Др Владимир ЧОЛОВИЋ
ЦИЉ КОД ОСИГУРАЊА ОД ОДГОВОРНОСТИ
OBJECTIVE OF LIABILITY INSURANCE
39. Др Гордана СТАНКОВИЋ, др Владимир БОРАНИЈАШЕВИЋ
ОСЛОБОЂЕЊЕ ОД ПРЕТХОДНОГ ПЛАЋАЊА ПАРНИЧНИХ ТРОШКОВА
A RELEASE OF THE PREVIOUS PAYMENT OF LITIGATION COSTS
40. Др Игор КАМБОВСКИ
БЕЗБЕДНОСТ Е-ТРГОВИНЕ У САЈБЕР ПРОСТОРУ-ПРАВНИ АСПЕКТИ
SECURITY OF E-COMMERCE IN CYBERSPACE-LEGAL ASPECTS
41. Др Станка СТЈЕПАНОВИЋ
НАКНАДА ШТЕТЕ КОЈУ УЧИНИ ПРИПИТОМЉЕНА ДИВЉА ЖИВОТИЊА
COMPENSATION FOR DAMAGE CAUSED BY A DOMESTIC WILD ANIMAL
42. Dr Rodna ŽIVKOVSKA, dr Tina PRŽESKA, Tea LALEVSKA
AMBIGUOUS LEGAL TREATMENT OF ILLEGAL STRUCTURES IN THE
MACEDONIAN REAL PROPERTY LAW
ДВОСМИСЛЕНОСТ У ПРАВНОМ РЕЖИМУ НЕЛЕГАЛНИХ ОБЈЕКТА У
МАКЕДОНСКОМ СТВАРНОМ ПРАВУ
43. Dr Marija AMPOVSKA
VOLUNTARY HEALTH INSURANCE IN NORTH MACEDONIA DURING THE
CORONAVIRUS PANDEMIC
ДОБРОВОЉНО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ У СЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ
ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ КОРОНА ВИРУСА

44. Др Јелена СИМИЋ и Јована ПОПОВИЋ
DOCTOR'S FREEDOM TO CHOOSE THERAPY, BETWEEN IDEAL AND REALITY- LEGAL CHALLENGES DURING SARS-COV-2 PANDEMIC
СЛОБОДА ЛЕКАРА ДА ИЗАБЕРЕ ТЕРАПИЈУ, ИЗМЕЂУ ИДЕАЛНОГ И РЕАЛНОСТИ - ПРАВНИ ИЗАЗОВИ ПАНДЕМИЈЕ ИЗАЗВАН ВИРУСОМ SARS-COV-2
45. Др Урош ЗДРАВКОВИЋ, др Александар МОЈАШЕВИЋ
ПИТАЊЕ МЕЂУНАРОДНОПРАВНЕ САГЛАСНОСТИ ТРОВИНСКИХ САНКЦИЈА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПРОТИВ РУСИЈЕ
EU TRADE SANCTION AGAINST RUSSIA AND THEIR COMPLIANCE WITH THE INTERNATIONAL LAW
46. Др Никола ИЛИЋ, др Бојан РИСТИЋ
КОЛЕКТИВНА ТУЖБА КАО ИНСТРУМЕНТ ПОЛИТИКЕ ЗАШТИТЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ
CLASS ACTION A COMPETITION POLICY INSTRUMENT
47. Др Милица ВУЧКОВИЋ
ПРЕНАТАЛНИ ДЕЛИКТИ У ГРАЂАНСКОМ ПРАВУ
PRENATAL TORTS
48. Dr Dragan ĐAKIĆ
THE PRINCIPLE OF THE BEST INTEREST AND UNBORN CHILD: SOME OLD DILEMMA AND NEW TECHNOLOGIES
ПРИНЦИП НАЈБОЉЕГ ИНТЕРЕСА И НЕРОЂЕНО ДЕТЕ: НЕКЕ СТАРЕ ДИЛЕМЕ И НОВА РЕШЕЊА
49. Др Дарија МАРТИНОВ
ОДНОС НАЧЕЛА ЕКВИВАЛЕНТНОСТИ И ДРУГИХ ОСНОВНИХ НАЧЕЛА У ЗАКОНУ О ОБЛИГАЦИОНИМ ОДНОСИМА
THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PRINCIPLE OF EQUAL CONSIDERATION AND OTHER BASIC PRINCIPLES IN THE LAW OF OBLIGATIONS
50. Др Душко ЧЕЛИЋ
ЛАЖНА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА – СТВАРНА УЗУРПАЦИЈА
- Случајеви у општинама Лепосавић и Зубин Поток –
FALSE EXPROPRIATION - REAL USURPATION
- Cases in the municipalities of Leposavić and Zubin Potok –

51. Др Гордана ДАМЈАНОВИЋ, др Данијела ПЕТРОВИЋ
ИНТЕЛЕКТУАЛНА СВОЈИНА КАО ОСНОВ РАЗВОЈА ДИГИТАЛНЕ
ЕКОНОМИЈЕ
INTELLECTUAL PROPERTY AS THE BASIS OF DEVELOPMENT
DIGITAL ECONOMY
52. Страхиња ОБРЕНОВИЋ и Вања ГЛИШИН
ИНВЕСТИЦИЈЕ У СЕКТОРУ ЕНЕРГЕТИКЕ И ПРАВНА (НЕ)СИГУРНОСТ
ENERGY-SECTOR INVESTMENTS AND LEGAL (UN)CERTAINTY
53. Антонија РАСПОПОВИЋ, Љиљана СТЕВКОВИЋ, др Даница ВАСИЉЕВИЋ-
ПРОДАНОВИЋ
НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ – АНАЛИЗА НОРМАТИВНОГ ОКВИРА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
DOMESTIC VIOLENCE – ANALYSIS OF THE NORMATIVE FRAMEWORK IN
THE REPUBLIC OF SERBIA
54. Кристина САВИЋ
ПРАВНИ ЗНАЧАЈ НАЧЕЛА АУТОНОМИЈЕ У АКРЕДИТИВНОМ ПОСЛУ
LEGAL SIGNIFICANCE OF THE PRINCIPLE OF AUTONOMY IN THE
DOCUMENTARY LETTER OF CREDIT TRANSACTION
55. Даница КАБАШИЋ
САВРЕМЕНИ АСПЕКТИ ГРАЂАНСКОПРАВНЕ САНКЦИЈЕ
MODERN ASPECTS OF CIVIL LEGAL SANCTIONS
56. Милан СМИКИЋ
ПРИМЕНА ЗАКОНА О ДИГИТАЛНОЈ ИМОВИНИ КОД ФАКТОРИНГ ПОСЛА
– ТОКЕНИЗАЦИЈА УГОВОРА О ФАКТОРИНГУ
APPLICATION OF THE DIGITAL PROPERTY LAW IN THE FACTORING
BUSINESS - TOKENIZATION OF THE FACTORING CONTRACT

**ПРАВНОТЕОРИЈСКА И ПРАВНОИСТОРИЈСКА НАУЧНА ОБЛАСТ
LEGAL THEORY AND LEGAL HISTORY SCIENTIFIC FIELD**

57. Dr Valerio MASSIMO MINALE
SOME CONSIDERATIONS ON THE TRADITION CONCERNING THE PROEM
TO MICHEAL ATTALEIATE'S PONEMA NOMIKON
НЕКА РАЗМАТРАЊА У ПОГЛЕДУ ТРАДИЦИЈЕ ВЕЗАНЕ ЗА ПРОЕМУ У
PONEMA NOMIKON МИХАИЛА АТЕЛИЈАТА

58. Dr Giovanni BRANDI CORDASCO SALMENA
MAGICA INCANTAMENTA
Religio and deviations in ancient roman law until the advent of the Principate.
On the difficult reading of Tab. VIII, 8a and of Tab. VIII, 8b
МАГИЧНА БАЈАЛИЦА
Религија и девијације у старом римском праву до појаве Принципата
О Потешкоћама у читању Tab. VIII, 8a и Tab. VIII, 8b
59. Др Андреја КАТАНЧЕВИЋ
USUS AUCTORITAS И МЕТОДОЛОГИЈА ПРАВНЕ РОМАНИСТИКЕ
USUS AUCTORITAS AND ROMAN LAW METHODOLOGY
60. Др Огњен ВУЈОВИЋ
LEGIS ACTIO PER CONDICTIONEM
LEGIS ACTIO PER CONDICTIONEM
61. Др Радомир ЗЕКАВИЦА
ВЛАДАВИНА ПРАВА ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И СТВАРНОСТИ
THE RULE OF LAW BETWEEN IDEALS AND REALITY
62. Др Петар АНЂЕЛКОВИЋ и Радица АНТИЋ
ПРАВДА И ПРАВЕДНОСТ КАО ТЕМЕЉНИ СРПСКИ ИДЕАЛ
JUSTICE AND FAIRNESS AS A FUNDAMENTAL SERBIAN IDEAL
63. Игор ЧУКИЋ
НАСИЉЕ НАД ПРАВОСЛАВНИМ СТАНОВНИШТВОМ НА ТЕРИТОРИЈИ
КОСОВА И МЕТОХИЈЕ -НЕКАДА И САДА-
*VIOLENCE AGAINST THE ORTHODOX POPULATION IN THE TERRITORY OF
KOSOVO AND МЕТОНЈА
-THEN AND NOW-*

**ЕКОНОМСКОПРАВНА И ФИНАНСИЈСКОПРАВНА НАУЧНА ОБЛАСТ
ECONOMIC LAW AND FINANCIAL LAW SCIENTIFIC FIELD**

64. Др Борис БЕГОВИЋ
ЕКОНОМСКЕ САНКЦИЈЕ:
ОД ОРУЂА ОЧУВАЊА МИРА ДО ОРУЖЈА ЕКОНОМСКОГ РАТА
ECONOMIC SANCTIONS:
FROM TOOL FOR PRESERVING PEACE TO WEAPON OF ECONOMIC WAR
65. Др Љубиша ДАБИЋ
УЧЕСНИЦИ У ПОСТУПКУ ДРЖАВНЕ РЕВИЗИЈЕ
PARTICIPANTS IN THE STATE AUDIT PROCEDURE
66. Dr Војана VASILJEVIĆ POLJAŠEVIĆ i Igor MIRJANIĆ
MUNICIPAL FEES AS A FORM OF LOCAL SELF-GOVERNMENT FINANCING IN
THE REPUBLICA OF SRPSKA
КОМУНАЛНЕ ТАКСЕ КАО ОБЛИК ФИНАНСИРАЊА ЛОКАЛНЕ
САМОУПРАВЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ
67. Др Ђорђе МАРИЛОВИЋ
ЈАВНА ДОБРА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ – ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И
СТВАРНОСТИ
PUBLIC GOODS IN KOSOVO AND МЕТОHIЈА – BETWEEN IDEAL AND
REALITY
68. Мирјана ИВАЗ
КВАНТИТАТИВНЕ ОЛАКШИЦЕ КАО НЕСТАНДАРДНЕ МЕРЕ МОНЕТАРНЕ
ПОЛИТИКЕ
QUANTITATIVE EASE AS NON-STANDARD MONETARY POLICY MEASURES
69. Тијана КОВАЧЕВИЋ
ПЛАТФОРМСКА ЕКОНОМИЈА И РАД НА ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА
PLATFORM ECONOMY AND WORK ON DIGITAL PLATFORMS

Др Горан МАРКОВИЋ*

ОДГОВОРНОСТ ШЕФА ДРЖАВЕ У УСТАВИМА БИВШИХ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ РЕПУБЛИКА

Апстракт

Аутор се у раду бави једним обликом одговорности шефа државе—одговорношћу за повреду устава (и закона). По мишљењу аутора, ради се о правно-политичкој одговорности, чију правну природу аутор истражује, сматрајући да се у овом случају не може говорити о чистом облику правне или политичке одговорности, имајући у виду да политички или уставносудски орган изриче политичку санкцију за противправну радњу.

Предмет рада је анализа уставних рјешења у бившим југословенским републикама свих питања која су релевантна за овај облик одговорности: разлози за покретање поступка утврђивања одговорности; субјекти који покрећу поступак; ток поступка; доношење одлуке којом се одговорност утврђује. Циљ истраживања је да се примјеном позитивноправног и упоредног метода утврде сличности и разлике у рјешењима и да се оне критички анализирају, с циљем давања властитих приједлога.

Кључне ријечи: Шеф државе, Предсједник републике, Правно-политичка одговорност, Политички деликт, Разрјешење.

* Редовни професор, Универзитет у Источном Сарајеву, Правни факултет, goran.markovic@pravni.ues.rs.ba

Goran MARKOVIĆ, Ph.D

Full Professor, University of East Sarajevo, Faculty of Law

RESPONSIBILITY OF THE HEAD OF STATE IN THE CONSTITUTIONS OF THE FORMER YUGOSLAV REPUBLICS

Summary

In the paper, the author deals with one form of responsibility of the head of state – the responsibility for violating the constitution (and the law). In the opinion of the author, it is the legal-political responsibility, the legal nature of which the author investigates, considering that in this case one cannot talk about a pure form of legal or political responsibility, bearing in mind that a political institution or a constitutional court imposes a political sanction for an illegal act.

The subject of the work is the analysis of the constitutional solutions in the former Yugoslav republics of all issues that are relevant to this form of responsibility: the reasons for initiating the procedure for determining responsibility; entities initiating the procedure; the course of the procedure; making a decision determining liability.

The aim of the research is to determine the similarities and differences in the solutions by applying the positive legal and comparative methods and to critically analyze them, with the aim of making own proposals.

Key words: Head of State, President of the Republic, Legal and political responsibility, Political delict, Resolution.

Др Слободан П. ОРЛОВИЋ*

УСТАВНА ПРАВА БУЊЕВАЦА – СА ИЛИ БЕЗ ОСТАТКА

Апстракт

У раду се констатује да припадници националних мањина у Србији уживају висок ниво уставних права, колективних и појединачних. Ипак, од свих националних мањина једино над Буњевцима стоји сенка насилне асимилације. Реч је о наредби из 1945. године којом се Буњевци (и Шокци) имају национално третирати као Хрвати.

После увода у коме се на општи начин анализира уставноправни положај припадника националних мањина, у другом поднаслову укратко се прави преглед изазова са којима су се сретали Буњевци на путу очувања свог националног идентитета. Коначно, трећи део рада описује конкретна правна настојања да се Буњевци практично поставе у исту уставноправну раван са осталим националним мањинама. А то је, уистину, био покушај „декларативног поништења“ дискриминаторске и асимилаторске наредбе из 1945. године.

Кључне речи: права националних мањина, Буњевци, насилна асимилација, Србија, Војводина.

* Редовни професор, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, sorlovic@pf.uns.ac.rs

Slobodan P. ORLOVIĆ, Ph.D

Full Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law

CONSTITUTIONAL RIGHTS OF THE BUNJEVCI – WITH OR WITHOUT REMAINS

Summary

The paper states that national minorities in Serbia enjoy a high level of constitutional rights, collective and individual. However, of all the national minorities, the shadow of forced assimilation hangs over only the Bunjevci. It is about the order from 1945 by which Bunjevci (and Shokci) are to be treated nationally as Croats. After the introduction in which the constitutional position of members of national minorities is analyzed in a general way, the second subtitle gives a brief overview of the challenges faced by the people of Bunjevci on the way to preserving their national identity. Finally, the third part of the paper describes concrete legal efforts to practically put Bunjevci on the same constitutional level as other national minorities. And that, specifically, it was an attempt to "declaratively cancel" the discriminatory and assimilation order from 1945.

Key words: rights of national minorities, Bunjevci, forced assimilation, Serbia, Vojvodina.

Др Зоран ЈОВАНОВСКИ*

Др Јадранка ДЕНКОВА**

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА НА ТЕРИТОРИЈИ РС МАКЕДОНИЈЕ

Апстракт

Овај рад обухвата рад локалне самоуправе у нашој земљи(РСМ) и анализира њен рад, како све функционише, предности, мане итд. За основу је узет Закон о локалној самоуправи и по њему је писан и вођен сам рад, јер је најпоузданији и најреалнији извор информација када је ова тема у питању. Помињу се почечи и одакле је кренуо интерес за инкорпорирање локалне самоуправе на територији РСМ, како грађани то данас могу постићи и кроз које форме, ко су органи локалне самоуправе и која је функција градоначелника. Како је настала територијална децентрализација, и како је настао град Скопље као посебан модел локалне самоуправе. На који начин се финансирају општине и како добијају средстава да раде ефикасно, тачно и благовремено. Образложен је надзор над радом јединица локалне самоуправе. Укратко је објашњен појам локалне самоуправе, шта она представља и како јединице локалне самоуправе међусобно сарађују. Која су овлашћења Министарства за локалну самоуправу, како су службени језици регулисани у јединицама локалне самоуправе као једно од критичних и фундаменталних питања у земљама у којима постоји употреба више језика. Направљене су две кратке табеле, прва показује поређење надлежности локалне самоуправе из 1991. и 2001. године, а друга табела показује зависност броја чланова већа од броја становника те исте заједнице. На крају се даје закључак и прави резиме саме теме.

Кључне речи: локална самоуправа, политички системи, локална заједница, држава и територија.

* Редовни професор, Универзитет Гоце Делчев у Штипу, Војна академија „Генерал Михаило Апостолски“ у Скопљу, Северна Македонија, zoranjovanovski43@gmail.com

** Ванредни професор, Универзитет Гоце Делчев у Штипу, Правни факултет, jadranka.denkova@ugd.edu.mk

Zoran JOVANOVSKI, Ph.D

Full Professor, Goce Delcev University in Štip, Military academy „General Mihailo Apostolski“ in Skopje, Republic of North Macedonia

Jadranka DENKOVA, Ph.D

Associate Professor, Goce Delcev University in Štip, Faculty of Law

LOCAL SELF-GOVERNMENT ON THE TERRITORY OF REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Summary

In this text is written about the local self-government in our country, there are analyzes about their work, how local self-government is working and the advantages and disadvantages. The law for the local self-government is taken as a basis and the text itself is written according to it because it is the most reliable and realistic source of information for this topic. Firstly, the beginnings are mentioned and where the interest about starting local self-government on the territory of our country started, how citizens can achieve this today and through which forms, who are the local self-government institutions and what is the function of the mayor of the city. How is territory decentralization made and the city of Skopje as a special model for local self-government? In which ways these municipalities are financed and how do they get the funds to make their work efficient, accurate and on time. It will be necessary to supervise the work of the local self-government and in which way they are protected. What are the duties of the Ministry of Local Self-Government and how official languages are arranged in local self-government units as one of the critical and basic questions in states where there is use of several languages. Two short tables have been created, the first one shows a comparison of the competences of local self-government from 1991 and 2001, and the second table shows the dependence of the number of members greater than the number of inhabitants of the same community. At the end, a conclusion is given, and a summary of the topic is made.

Key words: Local self-government, political systems, local community, state and territory.

Др Слободанка КОВАЧЕВИЋ ПЕРИЋ*
Милица МИЦОВИЋ**

ЗАШТИТА ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ У САВРЕМЕНОМ РАЗВОЈУ - између идеала и стварности -

Апстракт

Људска права и слободе на раду прокламована су бројним актима на међународном, регионалном и националном нивоу. Иако је Република Србија ратификовала низ међународних конвенција и споразума о људским правима које гарантују основна права запослених, у стварности и даље постоје значајни изазови са којима се запослени у Србији суочавају - дискриминација, злостављање на раду, неисплата зарада, најгори облици дечијег рада, злоупотреба рада на неодређено време, непримена стандарда у области здравља и безбедности на раду и др.

Извештаји свих релевантних организација које се баве стањем људских права на раду, указују на чињеницу да су права запослених на првом месту према степену угрожавања и нарушавања. С правом се може рећи да је положај запослених на раду као с почетка 19. века. У том контексту, може се закључити да су механизми за спровођење радноправне регулативе често неефикасни и свде људска права на раду на *nudum ius*. С обзиром на то да је наша земља претендент на чланство Европске уније, ускладила је и имплементирала велики број прописа у циљу јачања заштите запослених. *De facto*, примена истих и надасве заштита и даље остаје значајан изазов услед чега се запослени суочавају са значајним препрекама у приступу правди и остваривању и заштити својих права.

Стога, ауторке у раду настоје да испитају ефикасност механизма за спровођење радноправне регулативе, утицај технолошких иновација на услове рада и сигурност запослења, као и укрштање радних права са другим областима људских права, као што су родна равноправност и слобода удруживања као и истраже разлоге и узроке јаза између идеала и реалности радних права у Србији. Циљ је да се идентификују стратегије за јачање правне заштите и унапређење механизма спровођења истих како би се обезбедило да сви запослени уживају своја основна људска права и слободе.

Кључне речи: заштита људских права, радни односи, идеал, стварност.

* Редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, slobodanka.peric@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0002-8388-8425

** Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, milica.midzovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-6879-0625

Slobodanka KOVAČEVIĆ PERIĆ, Ph.D

Full Professor, University of Pristina in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Milica MIDZOVIĆ

Teaching Assistant, University of Pristina in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

PROTECTION OF EMPLOYEE RIGHTS IN MODERN DEVELOPMENT

- between ideal and reality -

Summary

Human rights and freedoms at work are proclaimed by numerous acts at the international, regional and national level. Although the Republic of Serbia has ratified a number of international conventions and agreements on human rights that guarantee the basic rights of employees, in reality there are still significant challenges that employees in Serbia face - discrimination, abuse at work, non-payment of wages, the worst forms of child labor, labor abuse for an indefinite period of time, non-application of standards in the field of health and safety at work, etc.

The reports of all relevant organizations that deal with the state of human rights at work point to the fact that the rights of employees are in the first place according to the degree of endangerment and violation. It can rightly be said that the position of employees at work is the same as it was at the beginning of the 19th century. In this context, it can be concluded that mechanisms for implementing labor law regulations are often ineffective and reduce human rights at work to *nudum ius*. Given that our country is a pretender to membership of the European Union, it has harmonized and implemented a large number of regulations in order to strengthen the protection of employees. *De facto*, their application and, above all, protection still remains a significant challenge, as a result of which employees face significant obstacles in accessing justice and exercising and protecting their rights.

Therefore, in the paper, the authors try to examine the effectiveness of mechanisms for the implementation of labor law regulations, the impact of technological innovations on working conditions and employment security, as well as the intersection of labor rights with other areas of human rights, such as gender equality and freedom of association, as well as investigate the reasons and causes of the gap between the ideal and the reality of labor rights in Serbia. The aim of the paper is to identify strategies for strengthening legal protection and improving enforcement mechanisms to ensure that all employees enjoy their fundamental human rights and freedoms.

Key words: protection of human rights, labour relations, ideal, reality.

Др Јелена ЋЕРАНИЋ ПЕРИШИЋ*

СТВАРАЊЕ ЕВРОПСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ – ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И СТВАРНОСТИ

Апстракт

Идеја о повезивању држава и народа Европе у неку врсту организационе целине у циљу успостављања мира датира још из античког доба. Почетком 20. века ова идеја доживљава процват. С обзиром на број покушаја стварања европске федерације, представљање свих, или већине њих, превазилазило би границе овог рада. Стога су у раду анализирана само четири покушаја, репрезентативна како у погледу значаја (иако су сви завршени неуспехом) тако и у контексту временских раздобаља у којима су предузети. Најпре је у раду представљен Први конгрес Европског савеза из 1909. године на коме је разматрано успостављање Европске федерације пре почетка Првог светског рата. Након тога је испитан Бријанов пројекат Европске федералне уније покренут између два светска рата. Посебна пажња у раду посвећена је Бријановом меморандуму из 1930. године. Затим је разморен предлог за успостављање Европске одбрамбене заједнице и Европске политичке заједнице после Другог светског рата. Напоследку је представљен покушај доношења Уговора о Уставу Европске уније с почетка новог миленијума, а у циљу организације Европске уније као федерације држава нација са федеративним пактом као оснивачким актом.

Кључне речи: европска федерација, трајни мир, европски интеграциони процес, Европска унија, Уговор о Уставу ЕУ.

* Научни саветник, Институт за упоредно право у Београду, ceranicj@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1465-510X>

Jelena ČERANIĆ PERIŠIĆ, Ph.D

Principal Research Fellow, Institute of Comparative Law, Belgrade

THE CREATION OF THE EUROPEAN FEDERATION – BETWEEN THE IDEALS AND REALITY

Summary

The idea of connecting countries and nations of Europe into some kind of organizational entity in order to establish peace dates back to ancient times. This idea flourished at the beginning of the 20th century. The goal of all imagined or realized attempts was to establish peace among European nations and states and to maintain that peace. Considering the number of attempts to establish a European federation, presenting all, or at least most of them, would exceed the limits of this paper. Therefore, the paper analyzed four attempts that are representative both in terms of significance and in terms of periods in which they were undertaken. First, the paper presents the First Congress of the European Union of 1909, where the establishment of the European Federation was discussed before the First World War. Afterwards, Brian's European Federal Union project launched between two World Wars was examined. Special attention is devoted to Brian's memorandum from 1930. Further, the project to establish the European Defense Community and the European Political Community is analyzed. Finally, an attempt to adopt the Treaty establishing a Constitution for Europe was presented. The aim of this project from the beginning of the new millennium was to organize the European Union as Federation of Nation States with a Federal Pact as founding act.

Key words: European Federation, lasting peace, European integration process, European Union, Treaty establishing a Constitution for Europe.

Др Милица КОЛАКОВИЋ-БОЈОВИЋ*

Др Ивица СИМОНОВСКИ**

ПРИСТУПНИ ПРЕГОВОРИ СЕВЕРНЕ МАКЕДОНИЈЕ СА ЕУ: ИЗМЕЂУ НОВЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И СТАРИХ ИЗАЗОВА

Апстракт

Седамнаест година дуга борба Северне Македоније да отвори приступне преговоре са ЕУ, коначно је резултирала Међувладином конференцијом одржаном 19. јула 2022. За разлику од било које друге земље кандидата, да би направила процедурални напредак на свом путу, земља мора промени Устав, што је последица билатералног споразума са Бугарском, заснованог на предлогу француског председника Макрона. У ишчекивању исхода уставних амандмана, Северна Македонија је започела процес скрининга како би добила јасан став Европске комисије о тренутном стању домаћег законодавства, институционалним и административним капацитетима, као и праксама, све у супротности са релевантним правним тековинама ЕУ и важећим стандардима. На свом приступном путу, Северна Македонија је у обавези да примењује „унапређену методологију“ приступања ЕУ из 2020. године, која доноси низ новина у поређењу са „старом методологијом“ примењеном на земље кандидате које су прошле кроз почетне кораке приступања пре деценију, а у међувремену прихватиле да се прилагоде новим правилима преговора. Анализирајући све аспекте нове, тј. унапређене методологије преговора, а нарочито специфичну улогу Кластера 1, аутори у овом раду сагледавају и неопходне предуслове које је потребно испунити да би Северна Македонија одржала захтеван темпо реформи на којим инсистира нова методологија

Кључне речи: Европска унија, приступни преговори, унапређена методологија, Северна Македонија, Кластер 1.

* Виши научни сарадник, Институт за криминолошка и социолошка истраживања у Београду, kolakius@gmail.com

** Оснивач Co-owner Cyber Security, Corporate Security and Crisis Management Initiative Skopje (C3Initiative Skopje), ivcec3i@yahoo.com

Milica KOLAKOVIĆ-BOJOVIĆ, Ph.D

Senior Research Fellow, Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade

Ivica SIMONOVSKI, Ph.D

THE ACCESSION NEGOTIATIONS OF NORTH MACEDONIA TO THE EU:
BETWEEN NEW METHODOLOGY AND OLD CHALLENGES

Summary

Seventeen years long struggle of North Macedonia to open its accession negotiations with EU, finally resulted in the Intergovernmental Conference held on July 19th, 2022. Differently from any other candidate country, to make a procedural progress in its way, however, the country must change its constitution, which is the obligation arising from the bilateral agreement with Bulgaria, based on the proposal of French president Macron. While waiting for the outcome of such a procedure, North Macedonia has started the screening process in order to get a clear position of European Commission on the current state of play of the domestic legislation, institutional and administrative capacities as well as implementation/ enforcement track record, all against the relevant EU acquis and applicable standards. On its accession path, North Macedonia is obliged to comply with the 2020 enhanced EU accession methodology which brings a set of novelties in comparison with the “old methodology” applied to the candidate countries that have passed through the initial accession steps a decade ago, but also accepted to adapt to the new rules. Analysing all aspects of the new, ie. enhanced negotiation methodology, and especially the specific role of Cluster 1, the authors in this paper also consider the necessary preconditions to be met by North Macedonia to hold the demanding pass of reform processes in accordance with the new methodology.

Key words: European Union, Accession Negotiations, Enhanced Methodology, North Macedonia, Cluster 1 “Fundamentals”.

Др Владимир ЂУРИЋ*

САВРЕМЕНИ ТЕРИТОРИЈАЛНИ И НЕТЕРИТОРИЈАЛНИ АРАНЖМАНИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ НАЦИОНАЛНИХ ПРАВА

Апстракт

Рад се бави разматрањем савремених територијалних и нетериторијалних аранжмана за остваривање националних права. Након утврђивања да не постоји општеприхваћена дефиниција нације, аутор анализира која се права могу сматрати националним и утврђује да је њихова суштина заштита идентитета. Појмови „идентитет“ и „заједница“ могу водити признавању колективних права и конвергенцији националних и политичких права. Ако је заштита идентитета есенција и најмањи заједнички садржалац националних права, онда се може резонovati да је нужно успостављање аутономних аранжмана који се састоје у (само)управљању и (само)одлучивању у питањима од виталног интереса за заштиту националног идентитета. Након анализе територијалних и нетериторијалних аранжмана закључује се да оба вида имају извесна ограничења и недоречености у контексту остваривања националних права и да је конвергенција тих модела савремена тенденција.

Кључне речи: нација, национална права, територијални аранжмани, нетериторијални аранжмани.

* Виши научни сарадник, Институт за упоредно право у Београду; v.djuric@iup.rs

Vladimir ĐURIĆ, Ph.D

Senior Research Fellow, Institute of Comparative Law, Belgrade

CONTEMPORARY TERRITORIAL AND NON-TERRITORIAL ARRANGEMENTS
FOR THE EXERCISE OF NATIONAL RIGHTS

Summary

This paper deals with the consideration of modern territorial and non-territorial arrangements for the exercise of national rights. After notifying that there is no generally accepted definition of a nation, the author analyses which rights can be considered national and determines that their essence is the protection of identity. The terms "identity" and "community" can lead to the recognition of collective rights and the convergence of national and political rights. If the protection of identity is the essence and the smallest common content of national rights, then it can be reasoned that the establishment of autonomous arrangements consisting in (self) management and (self) decision making in matters of vital interest for the protection of national identity is necessary. After the analysis of territorial and non-territorial arrangements, it is concluded that both types have certain limitations and uncertainties in the context of realizing national rights and that the convergence of these models is a contemporary tendency.

Key words: nation, national rights, territorial arrangements, non-territorial arrangements.

Др Мијодраг РАДОЈЕВИЋ*

О ОБЛИЦИМА НЕПОСРЕДНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ
– ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА, ТРАДИЦИЈЕ И САДАШЊОСТИ –

Апстракт

У уводном делу рада објашњени су улога и значај непосредне демократије. Кључни разлог повећаног теоријског интересовања је криза савремене демократије. Од референдума, народне иницијативе и других облика учешћа грађана у доношењу политичких одлука очекује се да коригују функционисање представничке демократије. С друге стране, према њима постоји дубоко неповерење засновано на емпиријским основама. Директна демократија може да буде злоупотребљена. Аутор закључује да се поред позитивних трендова не може прецизно утврдити перспектива развитка непосредне демократије у упоредном праву јер се ради о динамичном процесу.

У другом делу рада, предмет истраживања је непосредна демократија у Србији. Збор је архаична форма директне демократије у средњем веку, орган локалне самоуправе у другој половини 19. века и облик директне демократије на локалном нивоу у месним заједницама по важећим прописима. На националном нивоу постоје две традиционалне институције непосредне демократије – референдум и народна иницијатива. Правни оквир директне демократије је поправљен након доношења Закона о референдуму и народној иницијативи из 2021. године, али је пракса и даље неразвијена. Корак напред би било редизајнирање више законских одредаба, али и стварање услова да се поступак остваривања учешћа грађана у вршењу власти одвија у повољнијем амбијенту.

Кључне речи: сувереност, учешће грађана у власти, референдум, народна иницијатива, збор.

* Научни сарадник, Институт за политичке студије у Београду, miodrag.radojevic@gmail.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1104-9219>

Mijodrag RADOJEVIĆ, Ph.D

Research Associate, Institute for Political Studies, Belgrade

FORMS OF DIRECT DEMOCRACY
– BETWEEN IDEALS, TRADITION AND THE PRESENT –

Summary

In the introductory part of the paper, the role and importance of direct democracy is explained. The key reason for our increased theoretical interest is the current crisis of contemporary democracy. Referendums, people's initiatives and other forms of citizen participation in making political decisions are expected to correct and improve the functioning of representative democracy. On the other hand, there is deep mistrust towards those institutions, based on the examples from the past. Direct democracy is being threatened and prone to abuse. The author concludes that the perspective of the development of direct democracy cannot be precisely determined, because it is a dynamic process.

In the second part of the paper, the subject of research is immediate democracy in Serbia. The assembly of citizens (збор) is an archaic form of direct democracy in the Middle Ages, an organ of local self-government in the second half of the 19th century, and a form of direct democracy at the local level in smaller parts of municipalities. At the national level, there are two representative forms of direct democracy - referendum and people's initiative. Municipal referendum is also regulated in the Constitution. Apart from citizens assemblies (zbor), referendums and citizens' initiatives, citizens have the right to petition, public criticism and dialogue with local authorities. The quality of regulations on institutions of direct democracy was improved by the Law on Referendum and People's Initiative from 2021. This law was written with the support of the Venice Commission for Democracy and is largely aligned with its guidelines.

The practice of direct democracy is underdeveloped. Since 1990, six state referendums have been held in Serbia, and only two successful popular initiatives to change the law have been submitted. Also, referendums and citizens' initiatives are rarely used at the local level. The citizens assembly (zbor) also has a symbolic significance, because citizens' proposals do not bind the local government, which decides on its convening.

Key words: sovereignty, citizens participation, referendum, people's initiative, assembly.

Др Драгана ЋОРИЋ*
Др Александар МАРТИНОВИЋ**

ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН КАО МЕХАНИЗАМ ЗАШТИТЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

Апстракт

У овом раду аутори приказују укратко улогу локалног омбудсмана. Локални омбудсмани често морају да се боре са неразумевањем других њихове функције и како тачно штите људска права на нивоу локалних самоуправа, са предрасудама и неповерењем обичних грађана, али понекад и са страхом локалних власти од сопственог рада. Локални омбудсмани су важни за подизање свести да свако ко ради, може да погрешити и да се грешке могу и морају исправити, посебно када су у питању органи јавне власти. Прикривање грешака у раду органа јавне власти утиче на смањење поверења у исте органе и цео систем. Дакле, на локалним омбудсанима и њиховом сопственом ауторитету и интегритету је да докажу да су грешке могуће и да нису нешто чега се треба стидети, већ да су део процеса учења свих. Поред тога, аутори у раду праве и кратак преглед нацрта закона о локалном омбудсману, који је написан крајем 2022. године.

Кључне речи: локални омбудсман, нови закон о локалном омбудсману.

* Доцент, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, d.coric@pf.uns.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5485-5176>

** Доцент, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, a.martinovic@pf.uns.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/000-0003-1766-4201>

Dragana ĆORIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law

Aleksandar MARTINOVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law

LOCAL OMBUDSMAN AS MECHANISM OF PROTECTION OF HUMAN RIGHTS

Summary

In this paper the authors would like to present the role of local ombudsman in general. Sometimes not understood well what are their role and how exactly they protect human rights at level of municipalities, local ombudsmans must often deal with prejudices of common citizens, their mistrust and also fear of local authorities. Local ombudsmans are important for raising awareness that everyone who works can make mistake and that mistakes can and must be corrected. Hiding errors in the work of public authorities has a particular effect on reducing trust in the same authorities. So, it is up to local ombudsmans and their own authority and integrity to prove that mistakes are possible and not something to be shamed of, but are a part of the learning process of all.

Additionally, the authors would like to make a short overview on draft law on local ombudsman, as it is written at the end of 2022.

Key words: local ombudsman, new law on local ombudsman.

Др Дијана ЗРНИЋ*

АДВОКАТ РОБОТ: ДЕМОКРАТИЗАЦИЈА ПРАВНОГ ЗАСТУПАЊА ИЛИ ДЕХУМАНИЗАЦИЈА ПРАВА?

Апстракт

Технолошка достигнућа су учинила да роботи преузму улоге које су иначе биле својствене човјеку, укључујући и парничење, што је омогућило да правна помоћ буде свима доступна. Такав уплив ВИ у правну професију отворио је читав низ питања и дилема у вези са *легалношћу* и *етичношћу правног заступања уз помоћ ВИ*. Неки аутори сматрају да *ВИ нема овлашћење да се баве адвокатуром* јер национални закони прописују обавезу посједовања адвокатске дозволе, док други аутори предвиђају свијетлу будућност правном заступању заснованом на овој технологији, нарочито у области колективних спекулативних тужби. Оно што је додатно подијелило академски свијет јесте питање *важности моралног суда у контексту права*, с обзиром да ВИ још увијек не може изградити аутентични морални суд. У свијетлу недавног случаја „робота адвоката“ Џошуе Браудера, у овом раду ауторка ће се бавити правним и етичким предностима и недостацима правног заступања које почива на ВИ у америчком правном и етичком контексту, с циљем афирмације идеје стварања *ВИ која ће бити партнер, а не замјена за људског адвоката*.

Кључне ријечи: вјештачка интелигенција (ВИ), правно заступање, моралност, право, људски адвокат.

* Доцент, Универзитет у Бањој Луци, Правни факултет dijana.zrnic@pf.unibl.org

Dijana ZRNIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Banja Luka, Faculty of Law

ROBOT LAWYER: DEMOCRATISATION OF LEGAL REPRESENTATION OR DEHUMANISATION OF JUSTICE?

Summary

Recent technological developments have enabled robots to undertake roles that are formerly thought to be reserved for humans, including litigating, which could make legal aid accessible to everyone. Such inroads of AI into legal profession have opened an array of concerns and dilemmas as to the *legality and ethicality of AI-powered legal representation*. As some authors suggest, *AI agents do not have the authority to practice law* since state laws require professional licensure for lawyers, while others envisage favourable future for technology-based legal representation, especially in the area of mass speculative litigation. What additionally split the academic world was the question of the *relevance of moral judgments to the content of law*, since AI is still incapable of authentic moral thinking. In light of the most recent Joshua Browder “robot” lawyer case, this paper examines legal and ethical strengths and weaknesses of AI-powered legal representation in the American legal and ethical context, aiming at justifying the idea to create an *AI agent that would partner with, rather than substitute a human lawyer*.

Key words: artificial intelligence (AI), legal representation, morality, law, human lawyer.

Др Игор СИМИЋ*

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА У АП КОСОВО И МЕТОХИЈА, ОД ИДЕАЛА ДО СТВАРНОСТИ

Апстракт

Принцип децентрализације од свог настанка имао је за циљ да процес доношења одлука приближи грађанима, чиме би се рад органа локалне самоуправе обликовао према потребама грађана, а сами органи локалне самоуправе постали сервис грађана између централних органа власти и грађана, који не морају бити правници нити разумети управни апарат како би задовољили своје грађанске потребе.

У складу са важећим Уставом Републике Србије из 2006. године, локална самоуправа и територијална аутономија су право грађана којом се ограничава државна власт и у смислу ограничења на њих се односи (само) поштовање принципа уставности и законитости.

Од успостављања Аутономне косовско-метохијске области на Косову и Метохији, па све до данашњих дана, органи локалне самоуправе су успостављани и прилагођавани не само правним, већ и политичким приликама које су биле на тој територији. У једном дужем временском периоду политички разлози су надјачали правне принципе и законитости те се локална самоуправа нашла у чудном правном положају.

У раду који је пред вама аутор ће представити карактеристике локалне самоуправе и начин њеног функционисања данас у односу на правне акте који дефинишу локалну самоуправу.

Кључне речи: локална самоуправа, АП Косово и Метохија, децентрализација, уставност и законитост.

* Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Економски факултет, igor.simic@pr.ac.rs

Igor SIMIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Economics

LOCAL SELF-GOVERNMENT IN AP KOSOVO AND METOHIA, FROM IDEAL TO REALITY

Summary

The principle of decentralization, since its inception, aimed to bring the decision-making process closer to citizens, which would shape the work of local self-government bodies according to the needs of citizens, and the local self-government bodies themselves would become a service for citizens between central government bodies and citizens, who do not have to be lawyers or understand administrative apparatus to meet their civic needs.

In accordance with the current Constitution of the Republic of Serbia from 2006, local self-government and territorial autonomy are the rights of citizens that limit state power, and in terms of limitations, they are (only) respected by the principles of constitutionality and legality.

Since the establishment of the Autonomous Kosovo-Metohija Region in Kosovo and Metohija, until today, local self-government bodies have been established and adapted not only to the legal, but also to the political conditions that existed in that territory. For a long period of time, political reasons overrode legal principles and legalities, and local self-government found itself in a strange legal position.

In the paper, the author will present the characteristics of local self-government and the way it functions today in relation to the legal acts that define local self-government.

Key words: local self-government, AP Kosovo and Metohija, decentralization, constitutionality and legality.

Др Ивица ЛАЗОВИЋ*

МИРНО РЕШАВАЊЕ РАДНИХ СПОРОВА У ЗЕМЉАМА ЗАПАДНОГ БАЛКАНА

Апстракт

У државама Западног Балкана у последњих двадесетак година се развијају различите методе за мирно решавање радних спорова, као што су мирење, арбитража, медијација. У овом раду направићемо осврт на наведене методе и како се и које од њих примењују у земљама западног Балкана (Црној Гори, Босни и Херцеговини, Албанији, Северној Македонији, Бугарској, Румунији и Србији).

У завршном делу рада ћемо направити осврт на искуства у Републици Србији на мирном решавању радних спорова кроз праксу Републичке агенције за мирно решавање радних спорова, са презентацијом статистичких и других показатеља током постојања овог института у правном систему.

Кључне речи: радни спор, мирење, арбитража, медијација.

* Директор Републичке агенције за мирно решавање радних спорова и научни сарадник Института за стратегијска истраживања Универзитета одбране, ivica.lazovic@ramrrs.gov.rs

Ivica LAZOVIĆ, Ph.D

Director of Republic Agency for Peaceful Settlement of Labor Disputes,
the Republic of Serbia

PEACEFUL SETTLEMENT OF LABOR DISPUTES IN WESTERN BALKAN COUNTRIES

Summary

In the countries of the Western Balkans, in the last twenty years, various methods have been developed for the peaceful settlement of labor disputes, such as conciliation, arbitration, mediation. In this paper, we will review the mentioned methods and how and which of them are applied in the countries of the Western Balkans (Montenegro, Bosnia and Herzegovina, Albania, North Macedonia, Bulgaria, Romania and Serbia).

In the final part of the paper, we will review the experiences in the Republic of Serbia on the peaceful resolution of labor disputes through the practice of the Republic Agency for the Peaceful Resolution of Labor Disputes, with the presentation of statistical and other indicators during the existence of this institute in the legal system.

Key words: labor dispute, conciliation, arbitration, mediation.

Стефан РАДОЈЧИЋ*

ОДАБРАНИ АСПЕКТИ ПРАВА НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ У ВАНРЕДНИМ ОКОЛНОСТИМА ЕПИДЕМИЈЕ КОРОНА ВИРУСА

Апстракт

Након избијања глобалне пандемије корона вируса, у већини држава проглашено је ванредно стање или ванредна ситуација. По аутоматизму настао је модификован режим заштите људских права. У настојању да се заштити јавно здравље, као и живот појединаца, дошло је до легитимног ограничења људских права. У таквим ситуацијама, поред легитимитета, поставља се питање пропорционалности и оправданости ограничења људских права. Право на правично суђење је фундаментално људско право у демократском друштву. С обзиром на то да се ради о једном од најширих права гарантованих Европском конвенцијом о људским правима, предмет рада фокусиран је на одабране елементе из чл. 6 Конвенције. Имајући у виду да се основно ограничење у ванредном стању односило на слободу кретања грађана, то је имало утицај и на право на правично суђење. Судови су користили тзв. могућност „онлајн“ суђења, односно суђења без присуства окривљеног. У том погледу јавља се питање правног основа суђења на даљину, процесних правила која се примењују и фактичког утицаја који се остварује на процесне субјекте. Затим, друго питање које је предмет анализе јесте нормирање казних дела за непоступање по прописима којима се одређују мере за сузбијање или спречавање ширења заразних болести. Стога је у одређеним ситуацијама оправдано поставити питање да ли је, нормативно и практично, прекршено начело *ne bis in idem*. Ради се о материјалноправној подударности радњи које су инкриминисане као кривично дело и као прекршај у Републици Србији. У светлу два изабрана питања, анализирајући међународне и националне прописе и судску праксу, аутор настоји да дође до одговора на питање колико су казни поступци вођени у време ванредног стања, били правични.

Кључне речи: право на правично суђење, Европски суд за људска права, ванредно стање, „онлајн“ суђење, *ne bis in idem*.

* Асистент, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, s.radojic@pf.uns.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4423-1033>

Stefan RADOJČIĆ

Teaching Assistant, University of Novi Sad, Faculty of Law

CERTAIN ASPECTS OF A RIGHT TO A FAIR TRIAL IN EMERGENCY
CIRCUMSTANCES OF COVID-19 PANDEMIC

Summary

After the outbreak of the global Covid-19 pandemic, in the majority of states a state of emergency or emergency situation has been declared. By default, there has been a modified regime of protection of human rights. In order to protect public health, as well as lives of citizens, there has been a legitimate restriction of human rights. In such situations, apart from legitimacy, there is a question of proportionality and justification of a limitation of human rights. A right to a fair trial is a fundamental human right in a democratic society. Given that this human right is one of the widest rights guaranteed by the European Convention of Human Rights, the subject matter of this paper is focused on selected elements of Article 6 of the European Convention. Bearing in mind that a main limitation in state of emergency related to a freedom of movement of citizens, this fact had impact on a right to a fair trial. Courts have used a possibility of remote proceedings, i.e., a trial without presence of a defendant. In that regard, there are questions of legal basis for conduction remote proceedings, applicable procedural rules and factual impact on subjects of a process. Furthermore, another question that is subject of analysis is norming punishable acts for failure to act pursuant to regulations setting forth measures for suppression or prevention a contagious disease. Namely, it is justified to raise a question, whether in certain situations, in normative and practical sense, the principle *ne bis in idem* has been breached. The point is in the same material identity of acts proscribed as a criminal act as well as a misdemeanor in the Republic of Serbia. In light of two selected issues, by analyzing international and national rules and jurisprudence, author seeks to find out to which extent the penal proceedings in the state of emergency, were actually fair.

Key words: right to a fair trial, European Court of Human Rights, state of emergency, remote proceedings, *ne bis in idem*.

Анђела НИЋИФОРОВИЋ*

РЕФОРМА ПРАВОСУЂА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ – НЕСКЛАД УСТАВНОГ
ОКВИРА И ЖЕЉЕНИХ СТАНДАРДА У ОБЛАСТИ ВЛАДАВИНЕ ПРАВА

Апстракт

Рад је инспирисан уставним променама које су се у Републици Србији десиле уз сагласност грађана на уставотворном референдуму, а које су за собом повукле питање њиховог доприноса у стварном остваривању независности судства, али и у отклањању слабости изворних уставних решења, те постизању жељених стандарда у области владавине права. Почетак рада посвећен је чињеницама које су пратиле поступак уставне ревизије и због којих се јавила појачана потреба за разматрањем разлога који говоре у прилог (не)легитимности самог поступка. У централном делу рада представљене су новине које су уведене уставним амандманима, док је предмет проучавања последњег дела рада био Високи савет судства, као самостални и независни државни орган, који се, поред осталих, такође нашао на удару уставних промена и то како у погледу његовог састава, тако и у погледу начина избора његових чланова.

Кључне речи: легитимност уставних промена, реформа правосуђа, Високи савет судства.

* Сарадник у настави, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет andjela.niciforovic@pr.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/000-0002-1871-8649>

Andela NIĆIFOROVIĆ

Teaching Associate, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

JUDICIARY REFORM IN THE REPUBLIC OF SERBIA - INCOMPATIBILITY OF THE
CONSTITUTIONAL FRAMEWORK AND DESIRED STANDARDS IN THE FIELD OF
THE RULE OF LAW

Summary

The work is inspired by the constitutional changes that took place in the Republic of Serbia with the consent of the citizens in the constitutional referendum, and which entailed the question of their contribution in the real realization of the independence of the judiciary, but also in removing the weaknesses of the original constitutional solutions, and achieving the desired standards in the field of governance rights. The beginning of the work is devoted to the facts that followed the procedure of the constitutional review and because of which there was an increased need to consider the reasons that speak in favor of the (il)legitimacy of the procedure itself. In the central part of the work, the novelties that were introduced by constitutional amendments were presented, while the subject of study in the last part of the work was the High Council of the Judiciary, as an independent and independent state body, which, among others, also found itself under the attack of constitutional changes and how in terms of its composition, as well as in terms of the method of electing its members.

Key words: legitimacy of constitutional changes, judicial reform, The High Judicial Council.

Александар МИХАЈЛОВИЋ*

ПРИМЕНА НАЧЕЛА ЈЕДНАКОСТИ У ПРОЦЕСУ АНАЛИЗЕ ЕФЕКТА ПРОПИСА И ДОКУМЕНАТА ЈАВНИХ ПОЛИТИКА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Апстракт

Анализа ефеката прописа и докумената јавних политика уређена је Законом о планском систему Републике Србије и пратећом Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика. Анализа ефеката као аналитички процес има за циљ да утврди потенцијалне негативне, као и позитивне ефекте које пропис или документ јавне политике може да изазове на одређене сегменте друштва. У раду је фокус аутора на анализи ефеката на друштво у вези са применом одредби Закона о забрани дискриминације које предвиђају да орган јавне власти приликом припреме новог прописа или јавне политике од значаја за остваривање права социоекономски угрожених лица или група лица доноси процену утицаја прописа или политике у којој процењује њихову усаглашеност са начелом једнакости. Ова одредба уведена последњим изменама и допунама Закона о забрани дискриминације, као кровним антидискриминационим прописом у Републици Србији, доприноси развоју анализе ефеката кроз димензију поштовања људских права.

Кључне речи: начело једнакости, анализа ефеката, јавне политике, прописи.

* Докторанд, Универзитет у Нишу, Правни факултет, aleksandarmihajlovic91@yahoo.com,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8309-7896>

Aleksandar MIHAJLOVIĆ

Ph.D Candidate, University of Niš, Faculty of Law

APPLICATION OF THE PRINCIPLE OF EQUALITY IN THE PROCESS OF IMPACT
ASSESSMENT OF REGULATIONS AND PUBLIC POLICY DOCUMENTS IN THE
REPUBLIC OF SERBIA

Summary

Impact assessment of regulations and public policy documents is regulated by the Law on the Planning System of the Republic of Serbia and the accompanying Regulation on the Methodology of Public Policy Management, Impact Analysis of Public Policies and Regulations, and the Content of Individual Public Policy Documents. Impact assessment as an analytical process aims to determine the potential negative as well as positive effects that a regulation or a public policy document can cause on certain segments of society. In this paper, the author's focus is on the social impact assessment in connection with the implementation of the provisions of the Law on Prohibition of Discrimination which introduces the rule that a public authority, when preparing a new regulation or a public policy document of importance for the realization of the rights of socioeconomically disadvantaged persons or groups of persons, makes an impact assessment of their compliance with the principle of equality. This provision introduced by the latest amendments to the Law on Prohibition of Discrimination, as an umbrella anti-discrimination law in the Republic of Serbia, contributes to the development of the human rights impact assessment.

Key words: principle of equality, impact assessment, public policies, regulations.

Мина КУЗМИНАЦ*

БЕРАЧИ ТУЂЕ ЧОКОЛАДЕ – ДЕЧЈИ РАД У XXI ВЕКУ

„...потрошачи траже повољније цене и обично не застају да се запитају зашто је производ тако јефтин.“

Апстракт

У данашњем свету милиони деце свакодневно бивају изложени дечјем раду, па и најгорим облицима дечјег рада, те живе у страху, беди и немаштини, без икаквих права и сигурности. У том светлу, важно је нагласити да Међународна организација рада деценијама уназад улаже знатне напоре са циљем елиминисања дечјег рада, о чему сведоче Конвенција Међународне организације рада број 138 о минималним годинама за запошљавање, као и Конвенција Међународне организације рада број 182 о најгорим облицима дечјег рада. Штавише, важност забране дечјег рада је препозната и кроз концепт достојанственог рада. Па ипак, насупротив сталним напорима Међународне организације рада и држава широм света да се, забрањени дечји рад искорени, он нажалост остаје присутан и посебно наглашен у време криза. У том контексту, кроз рад је дат кратак осврт на историјску перспективу, али је срж рада усмерена ка ситуацији у пракси данас, у XXI веку. Са једне стране, рад обухвата детаљно разматрање дечјег рада који постоји вековима уназад и који подразумева то да су деца „берачи туђе чоколаде“, с тим што су данас „чоколада“ често и производи попут мобилних телефона, односно свакодневно жртве злоупотребе и експлоатације најчешће у погледу напорних и тешких послова. Са друге стране пак, кроз рад је сагледано и питање нових тенденција у контексту развоја информационих технологија, које омогућавају деци да остварују приход као инфлуенсери (eng. *influencers*) на различитим платформама. Оваква врста активности, односно рада, отвара низ деликатних правних питања, која су детаљно размотрена кроз рад. У светлу наведеног, циљ рада је да укаже на то да је и даље потребно улагати велике напоре како би се искоренио дечји рад, али и на то да је дечји рад данас присутан у „традиционалним“, али и новим облицима.

Кључне речи: дечји рад, злоупотреба деце, сиромаштво, негација достојанственог рада, инфлуенсери.

* Демонстратор, Универзитет у Београду, Правни факултет, minakuzminac96@gmail.com

Mina KUZMINAC

Demonstrator, University of Belgarde, Faculty of Law

CHOCOLATE PICKERS - CHILD LABOR IN THE XXI CENTURY

„...consumers are looking for better prices and usually don't stop to ask why the product is so cheap.“

Summary

In today's world, millions of children are daily exposed to child labor, even the worst forms of child labor, and live in fear, misery and poverty, without any rights or security. In this light, it is important to emphasize that the International Labor Organization has been making significant efforts for decades to eliminate child labor, as evidenced by International Labor Organization Convention No. 138 on the Minimum Age for Employment, as well as International Labor Organization Convention No. 182 on the Worst Forms of Child Labor . Furthermore, the importance of banning child labor is also recognized through the concept of dignified work. And yet, contrary to the constant efforts of the International Labor Organization and countries around the world to eradicate prohibited child labor, it unfortunately remains present and especially emphasized in times of crisis. In this context, the work gives a brief overview of the historical perspective, but the core of the work is directed towards the situation in practice today, in the XXI century. On the one hand, the work includes a detailed consideration of child labor that has existed for centuries and which implies that children are "pickers of other people's chocolate", with the fact that today "chocolate" is often also products such as mobile phones, i.e. daily victims of abuse and exploitation, most often in regarding strenuous and difficult jobs. On the other hand, the issue of new tendencies in the context of the development of information technologies, which enable children to earn income as influencers on different platforms, was also examined through the work. This type of activity, i.e. work, opens up a series of delicate legal issues, which are discussed in detail throughout the work. In the light of the above, the aim of the paper is to point out that it is still necessary to invest great efforts in order to eradicate child labor, but also that child labor is present today in "traditional" but also new forms.

Key words: child labor, child abuse, poverty, negation of dignified work, influencers.

Академик др Миодраг СИМОВИЋ*
Др Владимир М. СИМОВИЋ**

ПОДСТРЕКАВАЊЕ НА КРИВИЧНА ДЈЕЛА ТЕРОРИЗМА:
ОДГОВОРНОСТ И КАЖЊИВОСТ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРАВУ И ПРАВУ БОСНЕ
И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Апстракт

Последњих деценија међународна заједница је забележила бројне примјере различитих облика или видова испољавања кривичних дјела тероризма са различитим проузрокованим посљедицама. Стога је логично да је прво на међународном нивоу, а потом и у националним законодавствима успостављен ефикасан систем мјера, средстава и поступака за спрјечавање и сузбијање ових облика противправних и друштвено опасних понашања. Као једно од специфичних средстава у циљу спрјечавања вршења кривичних дјела тероризма уопште или појединих њихових видова - облика испољавања јавља се систем кривичне одговорности и кажњивости који је заснован на међународном стандардима. У том погледу посебна пажња је посвећена супротстављању различитим облицима испољавања припремних радњи, односно саучесништва у облику подстрекавања на вршење кривичних дјела тероризма које добијају посебну друштвену опасност и тежину. Наиме, различити облици испољавања радњи подстрекавања, навођења, врбовања, пропагирања терористичких активности појединаца или група су предвиђени као кривична дјела са строгим казнама за њихове учиниоце. У оквиру ових кривичних дјела се издвајају два кривична дјела подстрекавања на вршење тероризма чиме се предупредују, уклањају извори који доводе до појаве или ширења појединих терористичких активности. О појму и карактеристикама подстрекавања или пропагирања вршења кривичних дјела тероризма у међународном праву и праву Босне и Херцеговине се говори у овом раду.

Кључне ријечи: тероризам, међународни стандарди, подстрекавање, кривично дјело, одговорност.

* Редовни члан Академије наука и умјетности Босне и Херцеговине, редовни члан Европске академије наука и умјетности, редовни професор-емеритус, Универзитет у Бихаћу, Правни факултет, vlado_s@blic.net

** Тужилац Тужилаштва БиХ и редовни професор, Независни универзитет у Бањој Луци, Факултет за безбједност и заштиту, milena.s@blic.net

Miodrag N. SIMOVIĆ, Ph.D

Full member of the Academy of Sciences and Arts of Bosnia and Herzegovina, full member of the European Academy of Sciences and Arts, Full Professor at the Faculty of Law, University of Bihać, professor emeritus

Vladimir M. SIMOVIĆ, Ph.D

Prosecutor of the Prosecutor's Office of BiH and Full Professor of the Faculty of Security and Protection of the Independent University of Banja Luka

RESPONSIBILITY AND PUNISHMENT IN INTERNATIONAL LAW AND THE LAW OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Summary

In recent decades, the international community has recorded numerous examples of different forms or types of manifestation of criminal offenses of terrorism with various consequences. Therefore, it is logical that an efficient system of measures, means and procedures to prevent and suppress these forms of illegal and socially dangerous behavior has been established first at the international level, and then in national legislations. A system of criminal responsibility and punishment, which is based on international standards, appears as one of the specific means for prevention of commission of criminal offenses of terrorism in general or some of their aspects - forms of manifestation. In this regard, special attention is paid to confronting different forms of manifestation of preparatory actions, that is, complicity in the form of incitement to the commission of criminal offenses of terrorism, which acquire a special social danger and gravity. Namely, different forms of inciting, inducement, recruiting, propagation of terrorist activities by individuals or groups are foreseen as criminal offenses with severe punishments for their perpetrators. Within the scope of these criminal offenses, two criminal offenses of incitement to the commission of terrorism are distinguished, which prevent and remove the sources that lead to the emergence or spreading of certain terrorist activities. The concept and characteristics of inciting or propagating the commission of criminal offenses of terrorism in international law and the law of Bosnia and Herzegovina are discussed in this paper.

Key words: terrorism, international standards, incitement, criminal offense, responsibility.

Др Војислав ЂУРЂИЋ*

Др Зоран ЂИРИЋ**

СТРУЧНИ САВЕТНИК У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Апстракт

У раду се анализира адекватност законске регулативе којом је уведен стручни саветник у кривични поступак и уређен његов процесни положај. На општем плану, критикован је недостатак храбрости законописаца да уведу контрадикторно вештачење које је представља форму адекватну адверзијалном моделу кривичног поступка. Рад чине две целине – излагање о процесном положају стручног саветника уопштено и излагање о психијатру као стручном саветнику. У оквиру првог дела, дате су доктринарне дефиниције појма и улоге стручног саветника, теоријски је објашњена основна функција и природа његове делатности, као и његова улога у кривичном поступку, а такође је указано на концепцијске недоследности уређења положаја овог субјекта у поступку. Затим је анализирано законско уређење стицања својства стручног сарадника и дато објашњење доказне снаге исказа стручног саветника. У другом делу посебна пажња је посвећена законској регулативи од које зависи квалитет контроле судскопсихијатријског вештачења од стране психијатра као стручног саветника. Презентована је законска, али и практична позиција психијатара као стручних саветника у кривичном поступку, предности и недостаци како у законској регулативи, тако и у практичном раду у појединачним судским поступцима. Приказани су и неки примери којим се илуструју одређене препреке које се налазе пред стручним саветницима психијатрима приликом пружања стручне помоћи странци која их је ангажовала, а истовремено отежавају објективно сагледавање постојећих психијатријских околности у конкретним кривичним стварима.

Кључне речи: вештачење у кривичном поступку, психијатријско вештачење, стручни саветник.

* Редовни професор у пензији, Универзитет у Нишу, Правни факултет, vojadj@gmail.com

** Редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет, cira@prafak.ni.ac.rs

Vojislav ĐURĐIĆ, Ph.D

Full professor (Retired), University of Niš, Faculty of Law

Zoran ĆIRIĆ, Ph.D

Full professor, University of Niš, Faculty of Law

LEGAL ADVISOR IN CRIMINAL PROCEDURE

Summary

This paper analyses the adequacy of the legal regulations which has introduced legal advisors in Serbian criminal procedure and regulated the legal status thereof. In general, the lack of courage of the legislator to introduce the contradictory expertise as a form appropriate to the modern criminal procedure has been criticized. The work consists of two parts – the elaboration of the procedural status of the legal advisor in general and that of the psychiatrist as a legal advisor. In the first part, the authors present the doctrinal definitions of the notion and the role of the legal advisor, theoretically explain their main functions and role in the criminal proceedings, and point out the conceptual inconsistencies of the regulations pertaining to the status of this procedural subject. Thereon, they analyze legal preconditions for acquiring the status of legal advisor and explain the evidentiary value of their statements. In the second part, the special attention is given to the legal regulations on which the quality of the psychiatric expertise by the psychiatrist as a legal advisor depends. The authors present the legal, as well as the practical position of the psychiatrist a legal advisor in the criminal proceedings, the advantages and disadvantages both in the legal regulations and in the practical work in the individual criminal proceedings. They demonstrate some of the examples that illustrate the obstacles that legal advisors may face while providing legal aid to the party that hired them, which, at the same time impede the objective assessment of the psychiatric circumstances in the concrete criminal matters.

Key words: expert testimony in criminal proceedings, psychiatric expertise, expert advisor.

Др Дарко ДИМОВСКИ*

МОГУЋНОСТИ ПРИМЕНЕ РЕСТОРАТИВНЕ ПРАВДЕ НА ТЕРОРИЗАМ

Апстракт

Аутор на почетку рада истиче да је тероризам иманентна свим друштвеним епохама. Како постојећи концепт ретрибутивне правде отелотворен у кривичном праву (не) даје одговарајуће резултате, неопходно је да се размотри могућност примене концепта ресторативне правде у борби против тероризма. Након појмовног одређења ресторативна правде, аутор истиче постојање два модела ресторативне правде – диверзиони и терапеутски. Посебан део је посвећен представљању примера добре праксе о могућностима примене ресторативне правде на тероризам. Аутор је у наредним деловима рада представио могућности примене диверзионог и терапеутског модела ресторативне правде сходно законским решењима у Републици Србији. У закључку је наглашена потреба да практичари сагледају могућности примене ресторативне правде на тероризам како би се посебна пажња посветила потребама жртава.

Кључне речи: тероризам, ресторативна правда, диверзиони модел, терапеутски модел, Република Србија.

* Редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Правосудни истраживачки центар, darko@prafak.ni.ac.rs

Darko DIMOVSKI, Ph.D

Full Professor, University of Niš, Faculty of Law, Judicial Research Center

POSSIBILITIES OF THE APPLICATION OF RESTORATIVE JUSTICE TO TERRORISM

Summary

At the beginning of the work, the author points out that terrorism is immanent in all social epochs. As the existing concept of retributive justice embodied in criminal law (does not) produce appropriate results, it is necessary to consider the possibility of applying the concept of restorative justice in the fight against terrorism. After defining the concept of restorative justice, the author emphasizes the existence of two models of restorative justice - diversionary and therapeutic. A special part is dedicated to presenting examples of good practice on the possibilities of applying restorative justice to terrorism. In the following parts of the paper, the author presented the possibilities of applying the diversionary and therapeutic model of restorative justice in accordance with the legal solutions in the Republic of Serbia. The conclusion emphasizes the need for practitioners to consider the possibilities of applying restorative justice to terrorism in order to pay special attention to the needs of victims.

Key words: terrorism, restorative justice, diversionary model, therapeutic model, Republic of Serbia.

Др Љубинко МИТРОВИЋ*

Др Вељко ИКАНОВИЋ**

КРИВИЧНО ЗАКОНОДАВСТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

-Колико смо далеко од идеалног стања???

Апстракт

Од тренутка стварања Републике Српске као једног од конститутивних ентитета у Босни и Херцеговини, промјене њеног кривичног (како материјалног, тако и процесног и извршног) законодавства су се дешавале веома често и понекад су биле веома темељне. Када ово кажемо, треба имати у виду да је свој први Кривични законик Република Српска добила 2000. године (до тада је примјењивано преузето кривично законодавство бивше СФРЈ и Кривични закон БиХ из 1977. године), с тим да је овај пропис ступио на снагу у октобру те године, а затим, након темељне реформе донесен је потпуно нови закон 2003. године. Овај закон је мијењан и допуњаван шест пута, и то 2004, 2006 (два пута), 2010, 2012 и 2013. године. И на крају, јула 2017. године донесен је посљедњи Кривични законик Републике, који је до сада већ три пута новелиран, а оцјена је свих, како правних теоретичара, тако и практичара, постоји изузетно важна потреба за његовим даљим мијењањем. Слично стање је и са процесним кривичним законодавством које је мијењано двадесетак пута. Наиме, Закон о кривичном поступку бивше СФРЈ (новелиран 1993, 1994, 1997. и 2001) у Републици Српској је примјењиван до 1. јула 2003. године, када је ступио на снагу нови Закон о кривичном поступку Републике Српске. Тренутно је на снази Закон о кривичном поступку од 2012. године мијењан у међувремену још три пута.

Уз ова два, системска закона, свакако треба истаћи и честе измјене извршног кривичног законодавства, а измјене закона о извршењу кривичних (прекршајних) санкција дешавале су се редом 2001, 2004, 2007, 2010, 2011, 2013, 2016 и 2018. године. Не би се смјело заборавити и све оно што се дешавало у области малољетничког кривичног права, а за сваку похвалу је доношење Закона о заштити дјецe и малољетника у кривичном поступку Републике Српске од 2010. године који је новелиран 2013 и 2020. године.

* Редовни професор, Паневропски Универзитет АПЕИРОН у Бањој Луци, Факултет правних наука и научни сарадник Института за упоредно право Београд, ljubinko58@gmail.com

** Судија Врховног суда Републике Српске и редовни професор, Паневропски Универзитет АПЕИРОН у Бањој Луци, Факултет правних наука, veljko.ikanovic@pravosudje.ba

Управо о кривичном материјалном законодавству Републике Српске и посебно његовом систему казни, те његовим честим промјенама које су, у сваком случају, имале за циљ стварање што квалитетнијег, односно рекли бисмо идеалног законодавства и посебно колико се у томе успјело, биће ријечи у овом реферату.

Кључне ријечи: Република Српска, кривично законодавство, систем казни.

Ljubinko MITROVIĆ, Ph.D

Full professor, Pan-European University APEIRON, Banja Luka, Faculty of Law, Banja Luka and Assistant Research Fellow, Belgrade Institute of Comparative Law

Veljko IKANOVIĆ, Ph.D

RS Supreme Court judge; and full professor, Pan-European University APEIRON, Banja Luka, Faculty of Law

REPUBLIKA SRPSKA CRIMINAL LEGISLATION

-How far are we from ideal situation???

Summary

Ever since the Republika Srpska was first formed as one of the constituent entities in Bosnia and Herzegovina, its criminal (both substantive, and procedural and executive) legislation has very often been changed and sometimes these changes have been thorough. This being said, one should bear in mind that the Republika Srpska got its first Criminal Code in 2000 (until then, the criminal legislation taken over from the former SFRY and the 1977 Criminal Code of Bosnia and Herzegovina had applied), with this piece of legislation taking effect in October that year and with a completely new law being enacted in 2003, following a thorough reform. This law was in turn amended six times, namely in 2004, 2006 (two times), 2010, 2012 and 2013. Finally, the latest Republika Srpska Criminal Code (RSCC) was enacted in 2017. It has been amended three times so far and it is a position shared by both legal theoreticians and legal practitioners that it is extremely important to further amend it. The situation with criminal procedure legislation is comparable, given that it has been amended some twenty times. Namely, the Criminal Procedure Code of the former SFRY (amended in 1993, 1994, 1997 and 2001) had applied in the Republika Srpska till 1 July 2003, when the new Republika Srpska Criminal Procedure Code entered into force. At the moment, the 2012 Criminal Procedure Code is in effect and it has been amended three times.

In addition to these two systemic laws, one must also point out that executive criminal legislation has also been amended frequently, with the Act on the Execution of Criminal (Minor Offence) Sanctions amendments adopted in 2001, 2004, 2007, 2010, 2011, 2013, 2016 and 2018. One must not forget everything that has taken place in the field of juvenile justice. The adoption of the 2010 Act on the Protection of Children and Minors in the Criminal Procedure of the Republika Srpska is highly commendable. This piece of legislation was in turn amended in 2013 and 2020.

This paper will be talking about substantive criminal legislation of the Republika Srpska and in particular about its system of penalties and its frequent amendments which have, in each and every case, been aimed at creating the best possible or ideal legislation, and about how successful these efforts have been.

Key words: Republika Srpska, criminal legislation, system of penalties.

Др Кристина КРАСНОВА *

КОРУПЦИЈА У ТРАДИЦИОНАЛНОМ СПОРТУ И Е-СПОРТУ: ИДЕАЛИ И СТВАРНОСТ

Апстракт

У овом чланку аутор испитује размере корупције у професионалном спорту, у поређењу између традиционалног и е-спорта. Поред проучавања облика правног одговора, треба напоменути да су питања борбе против корупције у професионалном спорту недовољно проучена. Корупцију у спорту је тешко измерити. Већина сверуских и регионалних спортских савеза, друштава физичке културе и спорта често не признају постојање корупције у дотичном спорту или тврде да је корупција под контролом. Аутори представљају систематски преглед литературе која испитује корупцију, идентификујући факторе корупције у професионалном спорту. За тражење релевантних студија, објављена литература је идентификована од Scimagojr, ResearchGate, ScienceDirect, Google Scholar, Sage Open. Треба признати да је добра пракса израде препорука за спортисте у вези са одређеном врстом професионалног спорта, при чему се утврђују дела која се схватају као корупција, поступак њиховог евидентирања, процене и предузимање мера за смањење и сузбијање таквих дела. претња је утврђена. Уочили смо специфичност мотивације за корупцију у професионалном спорту, која се разликује од испољавања корупције у другим секторима (нпр. здравство, образовање, јавна служба). Професионални спорт не карактеришу тако традиционални подстицаји за корупцију као што су лоши услови рада и ниске плате, јер су професионални спортисти високо плаћени појединци, а њихови услови рада и социјалне гаранције су много бољи од већине обичних грађана.

Кључне речи: корупција, криминална превенција, е-спорт, превара, спортска такмичења.

* Ванредни професор, Руски државни Универзитет Права (Северозападни огранак, Санкт Петербург), krasnova.spb.rpa-mu@mail.ru

Kristina KRASNOVA, Ph.D

Candidate of Legal Sciences, Associate professor, Russian State University of Justice (North-Western branch, St. Petersburg), Faculty of Law

CORRUPTION IN TRADITIONAL SPORT AND E-SPORT:
IDEALS AND REALITY

Summary

In this article the author examines the scale of corruption in professional sports, in comparison between traditional sports and e-sports. In addition to studying the forms of legal response, it should be noted that the issues of combating corruption in professional sports are studied insufficiently. Corruption in sports is difficult to measure. Most of the all-Russian and regional sports federations, physical culture and sports societies do not often recognize the existence of corruption in the respective sport or argue that corruption is under control. The authors present a systematic review of the literature that examines corruption, identifying the factors of corruption in professional sports. To search for relevant studies, the published literature was identified from Scimagojr, ResearchGate, ScienceDirect, Google Scholar, Sage Open. It should be recognized that the practice of developing recommendations for athletes in relation to a specific type of professional sport is good, where acts that are understood as corruption are determined, the procedure for their registration, assessment and taking measures to reduce and counteract such a threat is established. We have noted the specificity of motivation for corruption in professional sports, which differs from the manifestation of corruption in other sectors (for example, health care, education, public service). Professional sports are not characterized by such traditional incentives for corruption as poor working conditions and low wages, since professional athletes are highly paid individuals, and their working conditions and social guarantees are much better than that of most ordinary citizens.

Key words: corruption, crime prevention, e-sports, fraud, sports competitions.

Др Ана НИКОДИНОВСКА КРСТЕВСКА*

Др Олга КОШЕВАЛИСКА**

Др Елена МАКСИМОВА***

САРАДЊА ЕУ И СЕВЕРНЕ МАКЕДОНИЈЕ У СПРЕЧАВАЊУ ИЛЕГАЛНИХ МИГРАЦИЈА И БОРБИ ПРОТИВ КРИЈУМЧАРЕЊА МИГРАНАТА: НОРМАТИВНИ ОКВИР И ПРАКТИЧНА РЕШЕЊА

Апстракт

Сет мера које Европска унија спроводи у Северној Македонији у области превенције илегалних миграција и борбе против кријумчарења миграната, ЕУ и Северна Македонија су оцениле као успешна средства у суочавању са изазовима миграција. Међутим, међународне организације и локалне невладине организације, приметиле су систематску праксу одбијања миграната и насиља на границама, посебно на грчко-македонској граници, где су полицијски званичници земаља чланица ЕУ и званичници Frontex умешани у дела наводног насиља. Ове епизоде су изазвале озбиљну забринутост у вези са поштовањем људских права миграната и тражилаца азила граничне агенције ЕУ и довеле у питање целокупни систем азила и миграција ЕУ. На овим основама сврха овог прилога је да се испита политика и пракса ЕУ о спречавању илегалних миграција и борби против кријумчарења миграната у Северној Македонији у контексту међународних обавеза људских права, односно поштовања принципа невраћања и поштовања владавине права.

Кључне речи: Илегална миграција, илегални прелаз, Frontex, грчко-македонска граница, људска права.

* Ванредни професор, Универзитет Гоце Делчев у Штипу, Правни факултет,
ana.nikodinovska@ugd.edu.mk

** Ванредни професор, Универзитет Гоце Делчев у Штипу, Правни факултет,
olga.kosevaliska@ugd.edu.mk

*** Доцент, Универзитет Гоце Делчев у Штипу, Правни факултет,
elena.maksimova@ugd.edu.mk

Ana NIKODINOVSKA KRSTEVSKA, Ph.D

Associate Professor, Goce Delcev University in Štip, Faculty of Law

Olga KOSHEVALISKA, Ph.D

Associate Professor, Goce Delcev University in Štip, Faculty of Law

Elena MAKSIMOVA, Ph.D

Assistant Professor, Goce Delcev University in Štip, Faculty of Law

EU-NORTH MACEDONIA COOPERATION IN PREVENTION OF ILLEGAL
MIGRATION AND FIGHT AGAINST SMUGGLING OF MIGRANTS: GOING BY THE
BOOK OR BACKSLIDING ON HUMAN RIGHTS

Summary

The set of policies and practices implemented by the European Union in North Macedonia in subject of prevention of illegal migration and fight against smuggling of migrants, have been evaluated by both the EU and North Macedonia as successful tools in tackling migration challenges. However, international organizations and local NGOs, have observed systematic practices of migrant pushbacks and violence on borders in particular on the Greek-Macedonian border, where police officials of EU Member States and Frontex officials have been recognized as being involved in the acts of alleged violence. These episodes have raised serious concerns about the observance of human rights of migrants and asylum seekers of the EU's Border Agency and put into question the entirety of EU's asylum and migration system whatsoever. On these grounds the purpose of this contribution is to examine EU's policy and practices on prevention of illegal migration and fight against smuggling of migrants in North Macedonia against the background of international human right obligations meaning the respect of the principle of non-refoulment and the observance of the rule of law.

Key words: illegal migration, illegal pushbacks, Frontex, Greek-Macedonian border, human rights.

Др Милица КОВАЧЕВИЋ*

РЕГИСТРИ СЕКСУАЛНИХ ПРЕСТУПНИКА-УПОРЕДНОПРАВНИ ПРИКАЗ

Апстракт

Током последњих година значајну пажњу опште и стручне јавности привлачи феномен сексуалног злостављања, са посебним фокусом на малолетна лица као оштећена. Како би се остварила адекватна заштита и превенција, све више се размишља о додатним мерама које би се могле применити у контексту кривичноправне реакције, али и изван ње. Једна од мера јесте и увођење посебних, како јавних, тако и нејавних регистара сексуалних преступника, у којима се бележи већи број личних података сексуалних преступника. Имајући у виду наведено, предмет рада јесте компаративноправни приказ законодавних решења више европских земаља у контексту креирања посебних регистара сексуалних преступника. Циљ рада јесте да се наведена решења упореде са позитивноправним оквиром у Србији, како би се установило јесу ли присутне одређене сличности и/или разлике, а што може бити значајно за будуће измене и допуне Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе. према малолетним лицима.

Кључне речи: сексуални преступници, регистар, јавни увид, компаративни приказ.

* Ванредни професор, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, milica.kovacevic@fasper.bg.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0458-8193>

Milica KOVAČEVIĆ, Ph.D

Associate Professor, University of Belgrade, Faculty for Special Education and Rehabilitation

SEX OFFENDER REGISTRIES - COMPARATIVE LAW REVIEW

Summary

In recent years, the phenomenon of sexual abuse has attracted considerable attention from the general and professional public, with a special focus on minors as victims. In order to achieve adequate protection and prevention, additional measures that could be applied in the context of the criminal justice response, but also outside of it, have been constantly considered. One of the measures is the introduction of special, both public and non-public registers for sex offenders, in which a large number of personal data of sex offenders are recorded. Bearing in mind the above, the subject of the paper is a comparative legal analysis of the laws of several European countries in the context of the creation of special registers of sex offenders. The aim of the article is to compare the aforementioned solutions with the positive legal framework in Serbia, in order to establish whether there are certain similarities and differences, which may be significant for future amendments to the Law on Special Measures for the Prevention of Criminal Offenses against Sexual Freedom against Minors of The Republic of Serbia.

Key words: sex offenders, register, public access, comparative review.

Др Ванда БОЖИЋ*

КРИВИЧНОПРАВНИ АСПЕКТ БЕЗБЕДНОСТИ ДРУМСКОГ САОБРАЋАЈА У ЗАКОНОДАВСТВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Апстракт

Предмет овог рада су кривична дела против безбедности друмског саобраћаја у кривичном законодавству Републике Србије (угрожавање јавног саобраћаја, угрожавање саобраћаја опасном радњом и опасним средством, несавесно вршење надзора над јавним саобраћајем и непружање помоћи лицу повређеном у саобраћајној незгоди). Након анализе кривичноправних норми, истражена је судска пракса за наведена кривична дела против безбедности јавног саобраћаја. Рад садржи три анализе истраживања. Прво истраживање обухвата кривична дела против безбедности друмског саобраћаја на подручју Републике Србије у петогодишњем периоду (од 2015. до 2019. године) у односу на пријављена, оптужена и осуђена лица. Друго истраживање односи се на анализу укупног броја саобраћајних незгода и насталих последица (погинула лица, лако и тешко повређена лица те незгоде само са материјалном штетом) у истом периоду. Треће истраживање обухвата категорије учесника у анализираним саобраћајним незгодама (возачи, путници, пешаци, бициклисти, теретна возила, аутобуси). Наведена истраживања показују како су казне изразито благе за анализирана кривична дела против безбедности јавног саобраћаја. Од свих изречених казни, 2/3 отпада на условне осуде, а само у 10% случајева изречене су благе казне затвора. Највише погинулих лица у саобраћајних незгодама је међу возачима и путницима у путничким возилима. Сходно резултатима истраживања, у закључним разматрањима указано је на неколико могућих предлога *de lege ferenda*.

Кључне речи: кривична дела, безбедност друмског саобраћаја, угрожавање саобраћаја, саобраћајне незгоде, казнена политика.

* Ванредни професор, Универзитет Унион у Београду,
Правни факултет, bozic.vanda@gmail.com

Vanda BOŽIĆ, Ph.D

Associate Professor, Union University of Belgrade, Faculty of Law

CRIMINAL ASPECT OF ROAD SAFETY IN THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

The subject of this paper are criminal acts against road traffic safety in the criminal legislation of the Republic of Serbia (Endangering public traffic, Endangering traffic with dangerous actions and dangerous means, Unconscientious supervision of public traffic and Failure to provide assistance to a person injured in a traffic accident). After the analysis of criminal law norms, the case law for the mentioned criminal offenses against public traffic safety was investigated. The paper contains three research analyzes. The first research covers criminal offenses against road safety in the territory of the Republic of Serbia in a five-year period (from 2015 to 2019) in relation to reported, accused and convicted persons. The second research refers to the analysis of the total number of traffic accidents and the consequences (dead persons, lightly and severely injured persons and accidents with only material damage) in the same period. The third research covers the categories of participants in the analyzed traffic accidents (drivers, passengers, pedestrians, cyclists, trucks, buses). These studies show that the penalties are extremely mild for the analyzed crimes against public traffic safety. Of all sentences, 2/3 were suspended sentences, and only 10% were sentenced to mild prison terms. The highest number of people killed in traffic accidents is among drivers and passengers in passenger vehicles. According to the results of the research, several possible proposals of de lege ferenda were pointed out in the concluding remarks.

Key words: criminal offenses, road safety, endangering traffic, traffic accidents, penal policy.

Др Емир ЋОРОВИЋ*
Ајсела ЋОРОВИЋ**

КРИВИЧНО ДЕЛО НЕОВЛАШЋЕНО ДРЖАЊЕ ОПОЈНИХ ДРОГА ИЗ ЧЛАНА 246а
КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ –
ТЕОРИЈСКА И ПРАКТИЧНА ПИТАЊА

Апстракт

Овај чланак је посвећен кривичном делу неовлашћеног држања опојних дрога које је прописано у чл. 246а Кривичног законика Србије. Ово кривично дело има два облика. Основни облик се састоји у држању опојне дроге у мањој количини за сопствене потребе, док се тежи облик састоји од држања велике количине опојне дроге. Због тога је код овог кривичног дела битно одредити шта се сматра „мањом“, а шта „великом“ количином опојне дроге, али на жалост законодавац није ближе одредио то питање, а ни у судској пракси нису искристалисани неки јасни критеријуми. Иначе, само држање опојних дрога у мањој количини за сопствене потребе је у бројним упоредним законодавствима прописано као прекршај, што сматрамо бољим и принципијелнијим решењем. У раду су због тога обрађена бројна питања у вези са предметном инкриминацијом из чл. 246а КЗ, управо да би се сагледала ефикасност и легитимитет постојећег законског решења.

Кључне речи: кривично дело, опојне дроге, неовлашћено држање.

* Ванредни професор, Државни универзитет у Новом Пазару, Департман за правне науке, ecorovic@np.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2606-872X>

** Адвокат, adv.corovic@gmail.com

Emir ĆOROVIĆ, Ph.D

Associate Professor, State University of Novi Pazar, Department of Legal Sciences

Ajsela ĆOROVIĆ

Attorney

CRIMINAL OFFENSE OF UNAUTHORIZED POSSESSION OF NARCOTICS UNDER
ARTICLE 246a OF THE CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF SERBIA -
THEORETICAL AND PRACTICAL ISSUES

Summary

This article is dedicated to the criminal offense of unauthorized possession of narcotics, as prescribed in Article 246a of the Criminal Code of Serbia. This criminal offense has two forms. The basic form consists of possessing a small amount of narcotic drugs for personal use, while the aggravated form consists of possessing a large amount of narcotic drugs. Therefore, it is essential to determine what constitutes a „small“ and a „large“ amount of narcotic drugs in this criminal offense, but unfortunately, the legislator did not specify this issue in detail, nor have precise criteria been crystallized in the practice of the courts. Otherwise, possession of narcotics in a small amount for personal use is considered as misdemeanor in numerous comparative legislations, which we consider a better and far more principled solution. Therefore, this paper deals with numerous issues related to the aforementioned incrimination under Article 246a of the Criminal Code, precisely with the effectiveness and legitimacy of the existing legal solution.

Key words: criminal offense, narcotic drugs, unauthorized possession.

Др Здравко ГРУЈИЋ*

РЕТРИБУТИВНО И АЛТЕРНАТИВНО КАЖЊАВАЊЕ
– ЕКЛЕКТИЦИЗАМ ИЛИ СУКОБ КОНЦЕПАТА -

Апстракт

Савремено српско кривично законодавство обележава промовисање концепта новог ретрибутивизма у чијој је основи неокласична идеја да строже кажњавање може предупредити извршење кривичних дела. Учестале измене Кривичног законика, поштравање прописаних казни, увођење казне доживотног затвора уместо казне затвора у трајању од тридесет до четрдесет година, отежавање могућности добијања условног отпуста за учиниоце одређених кривичних дела, забрана условног отпуштања учиниоца конкретних кривичних дела, узимање поврата као отежавајуће околности, строже кажњавање рецидивиста, забрана ублажавања казне за тачно одређена кривична дела, забрана ублажавања казне за рецидивисте у специјалном поврату, представљају нова (измењена) законска решења којима се, несумњиво, афирмише ретрибутивистички концепта кажњавања учинилаца кривичних дела.

Истовремено са реафирмацијом ретрибутивистичког концепта кажњавања, кривично законодавство Републике Србије карактерише успостављање алтернативног приступа учиниоцима лакших кривичних дела. Увођење нових алтернативних кривичних санкција, кућног затвора, новчане казне у дневним износима, рада у јавном интересу и одузимања возачке дозволе, као и читавог низа других мера и института којима се алтернира лишавање слободе учинилаца кривичних дела, има за циљ да успостави алтернативни и ресторативни приступ у поступању са учиниоцима кривичних дела.

Аутор у раду разматрања питања истовременог развоја и примене два супротстављена концепта у савременом српском кривичном законодавству. Циљ рада је да се, узимајући у обзир стопе криминалитета у периоду у коме се примењују различити концепти кажњавања, утврди да ли је примена система ретрибутивног и алтернативног концепта пример успешног еклектицизма или се ради о сукобу концепта који систем кривичне правде не чини праведнијим и ефикаснијим, односно који није допринео спречавању и сузбијању криминалитета.

Кључне речи: ретрибуција, доживотни затвор, поштравање казни, алтернативне кривичне санкције и мере, ресторативна правда

* Ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, zdravko.grujic@pr.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7433-1468>

Zdravko GRUJIĆ, Ph.D

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

RETRIBUTIVE AND ALTERNATIVE PUNISHMENT
- ECLECTICISM OR CONFLICT OF CONCEPTS -

Summary

Contemporary Serbian criminal legislation marks the promotion of the concept of new retributivism, which is based on the neoclassical idea that stricter punishment can prevent the commission of criminal acts. Frequent amendments to the Criminal Code, toughening of prescribed sentences, introduction of life imprisonment instead of sentence of imprisonment from thirty to forty years, making more difficult to obtain parole for perpetrators of certain crimes, prohibition of parole for perpetrators of specific crimes, taking recidivism as aggravating circumstances, stricter punishment of the recidivists, prohibition of mitigation of punishment for precisely defined criminal acts, prohibition of mitigation of punishment for recidivists of same criminal act, represent new (amended) legal solutions which, undoubtedly, affirm the retributivist concept of punishment of perpetrators of criminal acts.

Simultaneously with the reaffirmation of the retributive concept of punishment, the criminal legislation of the Republic of Serbia is characterized by the establishment of an alternative approach to perpetrators of minor crimes. The introduction of new alternative criminal sanctions, house arrest, fines in daily amounts, community service and driver's license revocation, as well as a whole series of other measures and institutes that alternate the deprivation of freedom of offenders, aims to establish an alternative and restorative approach in dealing with perpetrators of criminal acts.

The author of the paper examines the issue of simultaneous development and application of two opposing concepts in contemporary Serbian criminal legislation. The aim of the paper is to determine, taking into account crime rates in the period in which different concepts of punishment are applied, whether the application of the system of retributive and alternative concepts is an example of successful eclecticism, or whether it is a conflict of concepts that does not make the criminal justice system fairer and more efficient, that is, which did not contribute to the prevention and suppression of criminality.

Key words: retribution, life imprisonment, toughening of sentences, alternative criminal sanctions and measures, restorative justice

Др Марија МАЉКОВИЋ*

Др Ивана РАДОВАНОВИЋ**

ТРЕТМАН МЛАДИХ У СУКОБУ СА ЗАКОНОМ: ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И СТВАРНОСТИ

Апстракт

Релативна делотворност институционалних али и ванинституционалних форми третмана, захтеви за поштовањем права деце и принципа позитивног развоја довели су до трагања за новим моделима третмана деце и младих у сукобу са законом. Идеално решење на пола пута између институционалног и ванинституционалног третмана представљају тзв. „полуинституционалне“ форме третмана. Ове програме карактерише већи степен структуре и специјализације у односу на ванинституционални третман, а са друге стране су значајно мање рестриктивни него класичне форме институционалног третмана. Њихова сврха је да се саветовањем, пружањем стручне помоћи и подршке, кроз свакодневне, структуриране и јасно дефинисане активности васпитног и обрзовног карактера, коригују неадекватни обрасци понашања, изграде и учврсте радне навике, ојачају академске компетенције, идентификују и развијају позитивни потенцијали личности, развијају академске и социјалне вештине неопходне за добру интеграцију и развој личности.

Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (2005) предвидео је увођење нових услуга и третмана у заједници, а посебно је значајно увођење васпитне мере појачан надзор уз дневни боравак у одговарајућој установи за васпитавање и образовање малолетника (члан 18, ЗМУКД, 2005). Међутим, и поред евидентних предности како за младе тако и за њихове породице, као и постојања законске основе, чињеница је да ова васпитна мера није доживела своју ширу примену и као таква остала у групи неафирмисаних кривичних санкција.

Кључне речи: третман, млади у сукобу са законом, дневни боравак.

* Доцент, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, mara.maljkovic@gmail.com

** Ванредни професор, Криминалистичко-полицијски универзитет у Београду radovanovic_ivana@yahoo.com

Marija MALJKOVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Belgrade, Faculty of Special Education and Rehabilitation

Ivana RADOVANOVIĆ, Ph.D

Associate Professor, University of criminal investigation and police studies, Belgrade

TREATMENT OF YOUTH IN CONFLICT WITH THE LAW: BETWEEN IDEAL AND REALITY

Summary

The relative effectiveness of institutional and non-institutional forms of treatment, as well as the demands for respect for the rights of children and the principles of positive development, have led to the search for new treatment models for children and youth in conflict with the law. The ideal solution lies in the so-called "semi-institutional" forms of treatment, which represent the halfway point between institutional and non-institutional treatment. These programs are characterized by a higher degree of structure and specialization compared to non-institutional treatment while being significantly less restrictive than traditional forms of institutional treatment. Their purpose is to correct inadequate behavior patterns, build and strengthen work habits, reinforce academic competencies, identify and develop positive personality potentials, and develop the academic and social skills necessary for good integration and personal development through counseling, providing professional assistance and support, and daily structured and clearly defined educational and developmental activities.

The Law on Juvenile Offenders and the Criminal Protection of Juveniles (2005) envisaged the introduction of new community-based services and treatments, particularly the introduction of a re-education measure of intensified supervision with daily residence in an appropriate institution for the education and upbringing of minors (Article 18, ZMUKD, 2005). However, despite the evident advantages for both young people and their families, as well as the existence of a legal basis, the fact is that this re-education measure has not been widely applied and has remained among the unaffirmed criminal sanctions.

Key words: treatment, youth in conflict with the law, daily residence.

Др Божидар ОТАШЕВИЋ*

Др Саша АТАНАСОВ

НОВЕ ПСИХОАКТИВНЕ СУПСТАНЦЕ НА НАРКО ТРЖИШТУ СРБИЈЕ

Апстракт

У последњој деценији на глобалном нарко тржишту дрога појављују се нове психоактивне супстанце (НПС), чији су ефекти слични „традиционалним“ илегалним дрогама. Ове супстанце се производе у лабораторијским условима, на начин да се њихова структура минимално измени – тек толико да нису уврштене на листу забрањених дрога. У криминалистичкој пракси је уочена велика брзина којом се модификују њихове хемијске формулације, како би се задржала њихова својства, а истовремено заобишла законска контрола. НПС се углавном добијају малим хемијским променама на познатим хемијским структурама које имају психоактивно дејство.

Циљ овог рада је да укаже на једноставне методе производње НПС, распрострањеност и висок степен ризика по здравље конзумента. Уживаоци не знају шта стварно узимају и како ће нова супстанца деловати самостално или у комбинацији с другим средствима. Стога нису ретке акутне интоксикације од којих неке завршавају и фатално.

Појава НПС је широко распрострањена у читавој Европи. У Србији је на пример, у 2019. године идентификовано укупно осам различитих НПС, док је 2020. године откривено њих пет. Све откривене НПС припадају групама фенетиламина, синтетичких канабиноида и синтетичких катинона.

Земље са високим доходком успеле су да ограниче ширење ових супстанци, али је, тренд постао забрињавајући у сиромашним регионима, где систем контроле још увек није довољно развијен.

Кључне речи: дроге, нове психоактивне супстанце, нарко тржиште, лабораторије.

* Доцент, Криминалистичко полицијски Универзитет у Београду, bozidarotasevic@yahoo.com

** Ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, sasa.atanasov@pr.ac.rs

Božidar OTAŠEVIĆ, Ph.D

University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade

Saša ATANASOV, Ph.D

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

NEW PSYCHOACTIVE SUBSTANCES ON THE SERBIAN DRUG MARKET

Summary

In the last decade, new psychoactive substances (NPS), whose effects are similar to "traditional" illegal drugs, have appeared on the global illegal drug market. These substances are produced in laboratory conditions, in such a way that their structure is minimally changed – just so that they are not included in the list of prohibited drugs. In criminal practice, a great speed was observed with which their chemical formulations are modified, in order to maintain their properties, while at the same time bypassing legal control. NPS are generally obtained by small chemical changes on known chemical structures that have a psychoactive effect.

The aim of this paper is to point out the simple methods of production of NPS, the widespread and high degree of risk to the health of consumers. Users do not know what they are actually taking and how the new substance will work alone or in combination with other agents.

Therefore, acute intoxications are not rare, some of which end fatally. The occurrence of NPS is widespread throughout Europe. In Serbia, for example, a total of eight different NPS were identified in 2019, while five were discovered in 2020. All detected NPS belong to the groups of phenethylamines, synthetic cannabinoids and synthetic cathinones.

High-income countries have managed to limit the spread of these substances, but the trend has become worrying in poor regions, where the control system is still not sufficiently developed.

Key words: drugs, new psychoactive substances, drug market, laboratories.

Др Ивана МАРКОВИЋ*

О ПОДОБНОСТИ ИЗБЕГАВАЈУЋЕ ВОЉЕ КАО КРИТЕРИЈУМА ЗА
РАЗГРАНИЧЕЊЕ УМИШЉАЈА И НЕХАТА

Апстракт

Питање разграничења евентуалног умишљаја и свесног нехата представља једну од најспорнијих тема кривичноправне догматике. Један од разлога за то јесте што управо између та два облика кривице пролази танка линија између кажњивости и некажњивости, те је она значајна како доктринарно, тако и са аспекта судске праксе, али посредно и из угла криминалне политике. Међу многобројним теоријама и учењима која су развијена у покушају да се реши ово питање, по својој специфичности се истиче теорија о избегавајућој вољи (*Theorie des Vermeidewillens*). Према овом схватању, да би се утврдило постојање свесног нехата, неопходна је манифестација воље да се избегне опасност, користећи контра-факторе. У супротном, облик кривице би био евентуални умишљај.

Аутор ће у раду представити теорију о избегавајућој вољи у контексту разграничења евентуалног умишљаја и свесног нехата, даље анализирати предности и недостатке овог схватања, и на крају донети закључак о томе да ли је и у којој мери избегавајућа воља подобан критеријум за разграничење поменута два облика кривице.

Кључне речи: умишљај, нехат, теорија, избегавајућа воља, контра-фактор.

* Доцент, Универзитет у Београду, Правни факултет, ivana.markovic@ius.bg.ac.rs

Ivana MARKOVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Belgrade, Faculty of Law

ON THE SUITABILITY OF THE AVOIDANCE WILLINGNESS AS A DEMARCATION CRITERION BETWEEN INTENT AND NEGLIGENCE

Summary

The question of the differentiation between conditional intent and conscious negligence is among the most controversial issues of the dogmatics of criminal law. One reason for that is that this border is often the fine line between punishability and impunity, hence the importance as both, a doctrinal and practical aspect, with an additional, indirect impact on criminal policy. Among many theories and doctrines that have been developed in an attempt to solve this issue, a specific one is the Theory on the Avoidance Willingness (*Theorie des Vermeidewillens*). According to this idea, a manifestation of the willingness to avoid the endangerment (by using counter-factors) would be necessary in order to confirm conscious negligence. Otherwise, the form of guilt would be *dolus eventualis*.

In this paper, the author will present the Theory of Avoidance Willingness within the context of demarcation between conditional intent and conscious negligence, further analyze its advantages and detriments, and eventually come to the final conclusion whether and to what extent avoidance willingness is an applicable criterion for the delineation between intent and negligence; here, in our case in Serbian Law.

Key words: intent, negligence, theory, avoidance willingness, counter-factor.

Др Иван ИЛИЋ*

УЗИМАЊЕ БИОМЕТРИЈСКИХ И БИОЛОШКИХ УЗОРАКА ОД ОКРИВЉЕНИХ У
СРБИЈИ - ИМПЛИКАЦИЈЕ СКОРАШЊЕ ПРАКСЕ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА
ЉУДСКА ПРАВА У СЛУЧАЈУ *GAUGHRAN* ПРОТИВ УЈЕДИЊЕНОГ
КРАЉЕВСТВА

Апстракт

Узимање узорака је процесна радња, уведена Законом о кривичном поступку из 2011. године. Реч је о узимању биолошких, биометријских и узорака за форензичко-генетску анализу, ради утврђивања одлучних чињеница у кривичном поступку. Узимање биометријских узорака могуће је од осумњичених, оштећених и других лица, на основу одлуке јавног тужиоца или суда. Узимање биолошких узорака је могуће од окривљеног, оштећеног, сведока или других лица, без њиховог пристанка, под условом да се на тај начин не нарушава њихово здравље. Узорци за форензичку генетичку анализу (ДНК узорци) могу се узимати по потреби за идентификацију извршилаца кривичних дела, затим ради утврђивања других чињеница у кривичном поступку или од лица која су осуђена на казну затвора. Начин поступања са узорцима (чување и уништавање) уређен је посебним Законом о евиденцији и обради података у унутрашњим пословима. Европски суд за људска права је у својој пракси утврдио одређене стандарде у вези са узимањем узорака за потребе кривичног поступка, који су додатно оснажени недавном пресудом у случају *Gaughran v UK*. Аутор се бави критичком анализом постојећег законодавног оквира узорковања за потребе кривичног поступка у Србији, како би се утврдило да ли он одговара новоуспостављеним стандардима стразбуршке праксе о заштити података о личности.

Кључне речи: кривични поступак, биолошки узорци, биометријски узорци, ДНК узорци, ЕСЉП, право на приватан и породичан живот, заштита личних података.

* Доцент, Универзитет у Нишу, Правни факултет, ivan@prafak.ni.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7379-4644>

Ivan ILIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Niš, Faculty of Law

TAKING BIOMETRIC AND BIOLOGICAL SAMPLES FROM THE ACCUSED IN
SERBIA - IMPLICATIONS OF THE RECENT PRACTICE OF THE EUROPEAN
COURT OF HUMAN RIGHTS IN THE CASE OF *GAUGHRAN v. THE UNITED
KINGDOM*

Summary

Taking samples is a procedural action, introduced by the Criminal Procedure Code from 2011. It is about taking biological, biometric and samples for forensic genetic analysis, in order to establish decisive facts in criminal proceedings. Taking biometric samples is possible from suspects, injured persons and other persons, based on the decision of the public prosecutor or the court. It is possible to take biological samples from the accused, injured party, witnesses or other persons, without their consent, provided that their health is not harmed in this way. Samples for forensic genetic analysis (DNA samples) can be taken as necessary for the identification of perpetrators of criminal acts, then for the purpose of establishing other facts in criminal proceedings or from persons who have been sentenced to prison terms. The manner of dealing with samples (storage and destruction) is regulated by a special Law on Records and Data Processing in Internal Affairs. In its practice, the European Court of Human Rights has established certain standards regarding the taking of samples for the purposes of criminal proceedings, which were further strengthened by the recent judgment in the case of *Gaughran v UK*. The author deals with a critical analysis of the existing legislative framework of sampling for the purposes of criminal proceedings in Serbia, in order to determine whether it corresponds to the newly established standards of Strasbourg practice on the protection of personal data.

Key words: criminal procedure, biological samples, biometric samples, DNA samples, ECHR, right to private and family life, protection of personal data.

Др Иван МИЛИЋ*
Остоја С. КАЛАБА**

САВРЕМЕНИ „ПАМЕТНИ“ СИСТЕМИ ЗА РЕГУЛИСАЊЕ САОБРАЋАЈА У
ГРАДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – (НЕ) УСКЛАЂЕНОСТ
ПОЗИТИВНОПРАВНИХ ПРОПИСА („ПАЗИ, СНИМА СЕ“)

Апстракт

Саобраћај и његово регулисање постају све проблематичнији у већим градовима Републике Србије, где је у знатној мери отежано управљање просторним и инфраструктурним развојем, који је првенствено условљен порастом становништва и све већим бројем аутомобила. Такође, све су уочљивија и одступања од планираних урбанистичких планова и издатих грађевинских дозвола. Уз све ово, често се занемарују научне студије саобраћајне и грађевинске струке које указују на актуелне проблеме и сугеришу потенцијална решења. У настојању да се наведени проблеми, пре свега непрописног паркирања и заустављања возила, реше на нивоу локалне самоуправе, дошло се на идеју да се за те потребе могу користити одређени савремени системи који подразумевају употребу возила опремљених системом за аутоматско препознавање регистарских таблица возила путем мобилног видео надзора, преузимајући у великој мери методе рада које су до сада биле резервисане за Министарство унутрашњих послова. И ако се чини да ове активности представљају логичан след догађаја и потпуно оправдан поступак локалне самоуправе, ипак се може уочити да је овај начин рада уведен брзоплето, не водећи посебно рачуна о надлежностима органа за обављање конкретних послова, али и услове под којима се одређене делатности и активности могу обављати. Поставља се и питање њихове усклађености са прописима којима се обезбеђује заштита основних права и слобода физичких лица, посебно права на заштиту података о личности, који се путем ових система неминовно обрађују у већем обиму и на различите начине. Фокус овог рада биће на анализи позитивноправних прописа који се односе на надлежност локалне самоуправе, посебно оних који прописују послове и овлашћења комуналне милиције, те њихову усклађеност са прописима који регулишу безбедност саобраћаја и заштиту података о личности, посматрану кроз сегмент прописивања, контроле и процесуирања прекршаја непрописног паркирања и заустављања возила, као и коришћење овлашћења за аудио и видео снимање.

Кључне речи: прекршај, комунална милиција, аудио и видео снимање, заштита података о личности, безбедност саобраћаја, заустављање и паркирање.

* Асистент са докторатом, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, i.milic@pf.uns.ac.rs

** Докторанд, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, саветник у Служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, kalaba.ostoja@gmail.com

Ivan MILIĆ, Ph.D

Ph.D Assistant, University of Novi Sad, Faculty of Law

Ostoja S. KALABA

Ph.D Candidate, University of Novi Sad, Faculty of Law,

advisor at the Office of the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, Republic of Serbia

MODERN "SMART" SYSTEMS FOR TRAFFIC REGULATION IN THE CITIES OF
THE REPUBLIC OF SERBIA - (NON) COMPLIANCE OF POSITIVE LEGAL
REGULATIONS ("WATCH OUT, IT'S BEING RECORDED")

Summary

Traffic and its management are becoming increasingly problematic in Serbia's major cities, where it is frequently impossible to govern spatial and infrastructural growth, which is primarily driven by a rising population and a growing number of automobiles. There are also increasingly noticeable deviations from planned urban plans and issued construction permits.

With all of this, scientific studies of the transportation and construction professions that point out current problems and suggest potential solutions are frequently overlooked. In an effort to solve the identified issues at the level of local self-government, notably parking and vehicle stopping, the idea was reached that specific modern systems, which involve the use of vehicles equipped with mobile video surveillance devices with the capacity to recognize license plates, can be used for these needs, thereby taking over to a large extent working methods that were previously reserved for the Ministry of Internal Affairs.

While this appears to be a logical sequence of events and a wholly justified action by the local self-government, it can still be seen that this method of work was introduced hastily, without particularly taking into account the authorities' competencies for carrying out specific tasks but also the conditions under which certain activities can be performed. There is also the issue of their compliance with regulations that ensure the protection of natural persons' fundamental rights and freedoms, particularly their right to the protection of personal data, which are inevitably processed on a larger scale in various ways by these systems.

The focus of this paper will be on the analysis of positive legal regulations related to local self-government competence, particularly those that regulate the actions of communal militia and their compliance with the laws that regulate traffic safety and the personal data protection regulations in the segment of regulation, control, and processing of offenses of illegal parking and stopping of vehicles, as well as the use of authorization for audio and video recording.

Key words: misdemeanors, municipal militia, audio and video recording, personal data protection, traffic safety, stopping and parking of vehicles.

Бранко ЛЕШТАНИН*
Др Жељко НИКАЧ

НЕЗАКОНИТЕ РАДЊЕ СА ОРУЖЈЕМ И МУНИЦИЈОМ У СРБИЈИ: НЕКИ КРИМИНОЛОШКИ АСПЕКТИ

Апстракт

Рад се бави темом незаконитих радњи са оружјем и муницијом у Републици Србији у периоду од 2016. до 2021. године. Како би спровели истраживање аутори су преузели податке са којима располажу одређени органи власти. Анализом легислативе и кривичноправне литературе аутори презентују појавне облике овог кривичног дела у Србији. Аутори су дошли до закључка да незаконите радње са оружјем у посматраном периоду бележе пораст као сви остали параметри који су праћени у временском и просторном оквиру. Анализом изречених кривичних санкција закључује се да је казнена политика блага према учиниоцима овог злочина.

Кључне речи: оружје, муниција, учиниоци кривичног дела, кривично дело.

* Полицијски службеник Министарства унутрашњих послова Републике Србије,
b.lestanin@gmail.com

** Редовни професор, Криминалистичко-полицијски универзитет у Београду,
zeljko.nikac@kpu.edu.rs

Branko LEŠTANIN

Police officer, Ministry of Interior of Republic of Serbia

Željko NIKAČ, Ph.D

Full Professor, University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade

UNLAWFUL ACTIVITIES WITH WEAPONS AND AMMUNITION IN SERBIA: SOME CRIMINOLOGICAL ASPECTS

Summary

The article examines with unlawful activities with weapons and ammunition in the Republic of Serbia in the period from 2016. to 2021. In order to carry out the research, the authors downloaded the data available to public authorities. By analyzing legislation and criminal law literature, the authors present the phenomenological forms of this felony in Serbia. The authors came to the conclusion that unlawful activities with weapons in the observed period recorded an increase like all other parameters that were monitored in time and space. The analysis of the imposed criminal sanctions concludes that the penal policy is mild towards the crime perpetrators.

Key words: weapon, ammunition, crime perpetrators, felony.

Жарко М. КЕШАНСКИ*

ИЗВРШЕЊЕ МЕРЕ БЕЗБЕДНОСТИ ОБАВЕЗНОГ ЛЕЧЕЊА НАРКОМАНА КРОЗ ПРАКСУ СПЕЦИЈАЛНЕ БОЛНИЦЕ

Апстракт

Медицинско одељење „З“ Специјалне болнице за психијатријске болести „Др Славољуб Бакаловић“ Вршац има капацитет 40 постеља. Лица која су хоспитализована на овом одељењу учинила су противправно дело законом одређено као кривично дело. Она се налазе на извршењу мера безбедности обавезног лечења наркомана.

У фокусу пажње аутора биће извршење мера безбедности обавезног лечења наркомана кроз праксу специјалне болнице.

Централни део рада посвећен је истраживању које је спроведено на медицинском одељењу „З“ за период 2015. године, 2016. године, 2017. године и 2018. године.

Кључне речи: Санкција, извршење, мера безбедности, лечење, чување и специјална болница.

* Специјална болница за психијатријске болести „Др Славољуб Бакаловић“ Вршац, zarko.kesanski@gmail.com

Žarko M. KEŠANSKI

Head of department Special Hospital for Psychiatric Diseases „Dr Slavoljub
Bakalović“ Vršac

EXECUTION OF SECURITY MEASURES OF OBLIGATORY TREATMENT OF
ALCOHOLICS THROUGH THE PRACTICE OF THE SPECIAL HOSPITAL

Summary

Medical department "S" of the Special hospital for psychiatric diseases "Dr. Slavoljub Bakalović Vršac" has the capacity of 46 beds. Hospitalized persons in this department committed an illegal act which, by law, is determined as a criminal act. They are under the execution of security measures of obligatory treatment of alcoholics.

Author's focus is on the execution of security measures of obligatory treatment of alcoholics through the practice of the special hospital.

Main portion of the article is dedicated to the investigation conducted in the medical department "S" during the period of year 2015, 2016, 2017 and 2018.

Key words: sanction, execution, security measures, treatment, keeping, special hospital.

Дарко КОТЕСКИ*

„ЈЕДНАКОСТ ОРУЖЈА“ У МАКЕДОНИЈИ ПРЕМА ЧЛАНУ 6. ЕКЉП
- АНАЛИЗА ПРАКСЕ ЕСЈП -

Апстракт

Право на правично суђење је један од кључних показатеља демократије у свакој држави. Орган за спровођење закона и њихова пракса, морају испуњавати стандарде, како би се право на правично суђење обезбедило. Како „једнакост оружја“, право на правично суђење, није директно садржано у тексту члана 6. Европске конвенције о људским правима (у даљем тексту – Конвенција) и има имплицитни карактер.

Дакле, сврха овог члана је разрада права на „једнакости оружја“ у кривичном поступку у Македонији и проблеми током имплементације у пракси. Стога намеравамо да покажемо и неке студије случаја из Европског суда за људска права (у даљем тексту ЕСЈП).

Одабрана судска пракса ЕСЈП-а изазива велики интерес у поређењу са другим одлукама. Из доктринарног материјала анализира се и тумачење члана 6. Конвенције у кривичном поступку.

Као резултат студије, добијен је јединствен доктринарни коментар у контексту контрадикторности и непристрасних и независних судских принципа концепта „једнакости странака“, као и интеракције минималних права лица која су предмет кривичног гоњења., гарантовано Конвенцијом.

Кључне речи: једнакости оружја, кривични поступак, Европски суд за људска права, оптужени, јавни тужилац.

* Адвокат, adv.darkokoteski@gmail.com

Darko KOTESKI
Attorney

"EQUALITY OF ARMS" IN MACEDONIA
ACCORDING TO ARTICLE 6 OF THE EUROPEAN CONVENTION
ON HUMAN RIGHTS

Summary

The right to a fair trial is one of the key indicators of democracy in any country. The judicial authorities and their case law must meet the standards to ensure the right to a fair trial. „Equality of arms” is not explicitly stated in Article 6 of the European Convention on Human Rights (hereinafter referred to as: "the Convention"), but is considered to be an implicit principle of the right to a fair trial.

The purpose of this article is to elaborate on the right to "equality of arms" in criminal proceedings in Macedonia and the problems encountered during its implementation. To achieve this, case studies from the European Court of Human Rights (hereinafter: "ECtHR") will be presented.

The case law selected from the ECtHR is particularly relevant compared to other decisions. Our analysis and interpretation of Article 6 of the Convention in criminal proceedings is informed by doctrinal material.

The study produced a distinctive doctrinal commentary on the principle of "equality of arms" in the context of the contradictory, impartial, and independent judicial principles. It also addressed the minimum rights of individuals undergoing criminal prosecution, which are guaranteed by the Convention.

Key words: equality of arms, criminal proceedings, European Court of Human Rights, accused, public prosecutor.

Јелена РАДМАНОВИЋ*

УТИЦАЈ ПОСТУПАКА ПРЕД МЕЂУНАРОДНИМ КРИВИЧНИМ СУДОМ НА ПРЕВЕНЦИЈУ МЕЂУНАРОДНИХ КРИВИЧНИХ ДЕЛА

Апстракт

Превенција представља једну од основних сврха кажњавања учинилаца кривичних дела. Она је уједно и један од основних мотива због који се усвајају кривичноправне норме и због којих се оформљавају конкретна правосудна тела. Већ је у Преамбули Римског статута којим је основан Међународни кривични суд наведено да је један од основних циљева његовог оснивања превенција најтежих кривичних дела познатих човечанству. Рад ће настојати да анализира методе остваривања овако постављеног циља Међународног кривичног суда, односно, на који начин Међународни кривични суд, заједно са својим припадајућим органима може да утиче и оствари превенцију вршења кривичних дела. Поред анализе самог института превенције и постојећих средстава којима се Међународни кривични суд може служити у њеном остваривању, рад ће анализирати конкретне ситуације у Кенији, Демократској Републици Конго и Украјини, те покушати да пружи одговор на питање: да ли су поступци пред Међународним кривичним судом заиста ефикасни у циљу остваривања превенције кривичних дела?

Кључне речи: Међународни кривични суд, превенција, Кенија, Конго, Украјина.

* Докторанд, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет,
jelena.radmanovic.pfuns@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6772-5597>

Jelena RADMANOVIĆ

Ph.D Candidate, University of Novi Sad, Faculty of Law

IMPACT OF THE PROCEDURES BEFORE THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT ON THE PREVENTION OF INTERNATIONAL CRIMES

Summary

Prevention is one of the basic purposes of punishing perpetrators of criminal acts. It is at the same time one of the basic motives for the adoption of criminal law norms and the formation of concrete judicial bodies. In the Preamble of the Rome Statute, which established the International Criminal Court, it was stated that one of the basic goals of the Court's establishment is the prevention of the most serious crimes known to mankind. The paper will try to analyze the methods of achieving the goal of the International Criminal Court, that is, in what way the International Criminal Court, together with its bodies, can influence and prevent the commission of criminal acts. In addition to the analysis of the institution of prevention itself and the existing means that the International Criminal Court has on its disposal to achieve it, the paper will analyze situations in Kenya, the Democratic Republic of the Congo and Ukraine in particular and try to provide an answer to the question: are the proceedings before the International Criminal Court really effective in order to achieve the goal of prevention of crimes?

Key words: International Criminal Court, prevention, Kenya, Congo, Ukraine.

Теодора ЖИВАДИНОВИЋ*

ИМОВИНСКИ КРИМИНАЛИТЕТ У СРБИЈИ
- посебан осврт на крађу, тешку крађу и разбојништво-

Апстракт

Криминалитет, у најопштијем смислу, представља скуп друштвених појава којима се угрожавају универзалне друштвене вредности, а које су као такве санкционисане кривичним правом. То је сложена друштвена појава детерминисана бројним чиниоцима везаним за субјект извршиоца, кривично дело и социјалну средину. Имовинским деликтима, назива се она врста кривичних дела којима се угрожавају (противправно присвојена или оштећена) имовинска права грађана и других правних субјеката. Ови деликти спадају у врсту класичног криминалитета. По обиму чине најбројнију врсту кривичних дела, али истовремено и вид делинквенције где постоји највећи степен професионализације. После извршилаца кривичних дела силовања починиоци имовинских кривичних дела су у највећем проценту повратници, око 30% су рецидивисти. Од успешности разјашњавања, процесуирања а самим тим и од успешно завршеног поступка и у крајњој мери осуђујуће пресуде умногоме зависи и степен сигурности друштва.

Кључне речи: криминалитет, кривично дело, имовина, осуђени, противправна имовинска корист, крађа, разбојништво.

* Докторанд, Универзитет
teacimburovic93@yahoo.com

Teodora ŽIVADINOVIĆ

Ph.D Candidate, Megatrend University of Belgrade, Faculty of Law

PROPERTY CRIME IN SERBIA

-theft, grand theft, banditry-

Summary

In the most general sense criminality represents a set of social phenomena. These phenomena threaten universal social values that are sanctioned by criminal law. It is a complex social phenomenon determined by numerous factors related to the perpetrator, the criminal act and the social environment. Property crimes are those that threaten the property rights (illegally appropriated and damaged) of citizens and other legal entities. These torts belong to the type of classic criminality. These are the most numerous criminal acts, but at the same time they are also the type of delinquency where there is the highest degree of professionalization. Perpetrators of property crimes have the highest percentage of returnees after perpetrators of rape crimes. About 30% of them are returnees. The safety of society depends on the success of the clarification, prosecution and successful completion of the procedure, as well as the conviction.

Key words: criminality, criminal act, property, convicted, illegally obtained property gain, theft, robbery.

Стефана ЈОКИЋ*

ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ ПОСТУПАЊА ДРЖАВНИХ ОРГАНА У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ О СПРЕЧАВАЊУ НАСИЉА У ПОРОДИЦИ

Апстракт

Сведоци смо да се насиљу у породици посвећује све више пажње, како од стране саме државе и њених органа, тако и стручне и шире друштвене јавности. Породица и насиље које се одвија међу њеним члановима не може се посматрати ван друштвеног контекста, јер је управо друштво кроз историју било то које је на неки начин опредељивало шта се сматра легитимним а шта не. У ранијем периоду дезорганизација породице у било ком смислу сматрала се приватном ствари њених чланова, и „нормалним“ дешавањима која постоје у свакој породици у мањој или већој мери. Република Србија је одлучила да спроведе успешну борбу против насиља у породици, а то је условило и доношење великог броја аката који су од значаја за заштиту од насиља у породици.

Закон о спречавању насиља у породици примењује се од 1. јуна 2017. године у Републици Србији и унео је велике новине у систему спречавања насиља у породици и заштити жртава насиља у породици. Закон о спречавању насиља у породици је *lex specialis*, те је примаран у свим случајевима насиља у породици. Њиме су усвојени нормативне одредбе које се реализују од државних органа који представљају државни механизам борбе против насиља у породици, почев од полиције и центара за социјални рад, преко тужилаштва, па до суда, као последњег органа у овом ланцу.

Кључне речи: насиље у породици, Закон о спречавању насиља у породици, надлежни полицијски службеник, процена ризика, хитне мере.

* Докторанд, Криминалистичко-полицијски Универзитет у Београду, stefana.jokic@mup.gov.rs.

Stefana JOKIĆ

Ph.D Candidate, University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade

PRACTICAL ASPECTS OF THE ACTIONS OF STATE AUTHORITIES IN
ACCORDANCE WITH THE LAW ON THE PREVENTION OF DOMESTIC VIOLENCE

Summary

We are witnessing that more attention is paid to domestic violence, both by the state itself and its bodies, as well as by professionals and the wider public. The family and the violence that takes place among its members cannot be viewed outside of the social context, because it was society throughout history that in some way determined what was considered legitimate and what was not. In the earlier period, the disorganization of the family in any sense was considered a private matter of its members, and "normal" events that exist in every family to a greater or lesser extent. The Republic of Serbia decided to carry out a successful fight against domestic violence, and this led to the adoption of a large number of acts that are important for protection against domestic violence.

The Law on the Prevention of Domestic Violence has been in force since June 1, 2017 in the Republic of Serbia and introduced major innovations in the system of preventing domestic violence and protecting victims of domestic violence. The Law on the Prevention of Domestic Violence is the *lex specialis*, and is primary in all cases of domestic violence. It adopted normative provisions that are implemented by state bodies that represent the state mechanism of fighting domestic violence, starting with the police and centers for social work, through the prosecutor's office, and up to the court, as the last body in this chain.

Key words: domestic violence, The Law on the Prevention of Domestic violence, competent police officer, risk assessment, emergency measures.

Др Владимир ЧОЛОВИЋ*

ЦИЉ КОД ОСИГУРАЊА ОД ОДГОВОРНОСТИ

Апстракт

Циљ код осигурања од одговорности можемо посматрати са становишта осигураника, затим, са становишта трећег лица, односно, оштећеног лица, као и са становишта јавног интереса. Наравно, можемо поставити питање да ли се циљ код ове врсте осигурања може дефинисати и са становишта осигуравача. Осигуравач пружа покриће ризика који се појављују код ове врсте осигурања. Интерес осигуравача је да се ризик не реализује, односно, да не настане осигурани случај код којег би осигуравач био обавезан према осигуранику, односно, оштећеном лицу. Наравно, овде можемо говорити и о повећању портфеља осигурања. Но, нећемо се задржавати на циљу који осигуравач може дефинисати код осигурања од одговорности, већ се, у раду, одређује његова улога у заштити осигураника код ове врсте осигурања. У раду се посвећује пажња циљу осигураника који се састоји у ослобађању од плаћања накнаде штете, затим циљу оштећеног лица, чији се циљ везује за начело обештећења, односно, накнаду штете која настаје на одређеној имовини или другим вредностима које он поседује. Циљ код осигурања од одговорности са становишта јавног интереса је успостављање равнотеже на тржишту осигурања и заштита грађана. У раду се, осим наведеног, дефинише предмет осигурања од одговорности, као и однос осигураника и оштећеног лица. Исто тако, анализира се статус накнаде из осигурања, односно, аутор анализира коме она припада и шта обухвата. У раду се посебно анализира да ли законске одредбе које регулишу осигурање од одговорности на адекватан начин дефинишу сврху закључења уговора код ове врсте осигурања.

Кључне речи: одговорност, осигураник, оштећено лице, сума осигурања, ризик.

* Научни саветник, редовни професор, Институт за упоредно право, Београд, v.colovic@iup.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2016-1085>

Vladimir ČOLOVIĆ, Ph.D

Principal Research Fellow, Full time professor, Institute of Comparative Law

OBJECTIVE OF LIABILITY INSURANCE

Summary

The objective of liability insurance can be viewed from the point of view of the insured, then from the point of view of the third party, that is, the injured party, as well as from the point of view of public interest. Of course, we can ask the question whether the objective of this type of insurance can also be defined from the point of view of the insurer. The insurer provides coverage for the risks that appear with this type of insurance. The insurer's interest is that the risk does not materialize, ie that the insured event does not occur in which the insurer would be obligated to the insured, ie the injured party. Of course, we can also talk about increasing the insurance portfolio here. However, we will not dwell on the goal that the insurer can define for liability insurance, but rather, in the work, its role in protecting the insured in this type of insurance is determined. The paper pays attention to the goal of the insured, which is to be released from the payment of damages, then to the goal of the injured person, whose goal is related to the principle of compensation, ie compensation for damage that occurs on certain property or other values that he owns. The objective of liability insurance from the point of view of public interest is to establish a balance in the insurance market and protect citizens. In addition to the above, the paper defines the subject of liability insurance, as well as the relationship between the insured and the injured party. Likewise, the status of insurance compensation is analyzed, ie the author analyzes to whom it belongs and what it includes. The paper specifically analyzes whether the legal provisions regulating liability insurance adequately define the purpose of concluding a contract in this type of insurance.

Key words: liability, insured, injured party, sum insured, risk.

Др Гордана СТАНКОВИЋ*

Др Владимир БОРАНИЈАШЕВИЋ

ОСЛОБОЂЕЊЕ ОД ПРЕТХОДНОГ ПЛАЋАЊА ПАРНИЧНИХ ТРОШКОВА

Апстракт

Ослобођење од претходног плаћања парничних трошкова представља институт парничног процесног права који странкама у овом поступку омогућава приступ суду покретањем поступка за пружање правне заштите и остварење права на правну заштиту и кад једно лице због свог материјалног статуса не би било у могућности да затражи правну заштиту и да претходно плаћа парничне трошкове поводом поступка и у вези с поступком. Право на ослобођење од претходног плаћања парничних трошкова признаје се странкама у поступку, како физичким, тако и правним лицима и предузетницима, под условима који су прописани законом.

У раду су анализирани одредбе Закона о парничном поступку и посебних закона у вези с трошковима парничног поступка и ослобађањем од њиховог претходног плаћања и обрађена су питања која се односе на предлог за ослобођење од претходног плаћања парничних трошкова и захтев за ослобођење који је у њему садржан. Пажња је посвећена току посебног инцидентног адхезионог поступка који се води по предлогу за ослобођење од претходног плаћања парничних трошкова и условима који морају бити испуњени да би до ослобођења дошло. У раду је указано на право странке која је ослобођена плаћања трошкова на бесплатног заступника, на околности које могу да наступе и доведу до тога да решење о ослобођењу од претходног плаћања буде стављено ван снаге, али и на правила о коначном сношењу парничних трошкова из поступка у коме је странка била ослобођена њиховог претходног плаћања.

Кључне речи: парнични трошкови, претходно плаћање парничних трошкова, ослобођење од претходног плаћања трошкова поступка, бесплатни заступник, коначно сношење парничних трошкова.

* Редовни професор у пензији, Универзитет у Нишу, Правни факултет
gordanastankovic10@gmail.com

** Редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, vladimir.boranjasevic@pr.ac.rs

Gordana STANKOVIĆ, Ph.D

Full Professor (Retired), University of Niš, Faculty of Law

Vladimir BORANIJAŠEVIĆ, Ph.D

Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

A RELEASE OF THE PREVIOUS PAYMENT OF LITIGATION COSTS

Summary

A release of the previous payment of litigation costs represents a specific notion of litigation procedural law which provides the parties in civil proceedings the access to the court and realization of their right to legal protection, taking into account their material status and inability to previously pay the litigation costs related to the procedure. The right to a release of the previous payment of litigation costs is acknowledged to the parties in a procedure, both to natural persons and legal entities and entrepreneurs under the legally regulated conditions.

The authors analyze the provisions of the Law on Civil Proceedings and special laws related to the costs of civil proceedings and a release of their previous payment. Special attention is devoted to the course of a specific procedure conducted on the suggestion for a release of the previous payment of litigation costs and the conditions which have to be fulfilled in order for the release to be implemented. The authors point out the right of a party who has been released of paying the costs to a free representative, to the circumstances that may lead to a cancellation of the resolution of a release, but also to the rules of the final payment of litigation costs that emerged in the proceedings in which the party had been released of the previous payment of litigation costs.

Key words: litigation costs, the previous payment of litigation costs, a release of the previous payment, a free representative, the final payment of litigation costs.

Др Игор КАМБОВСКИ*

БЕЗБЕДНОСТ Е-ТРГОВИНЕ У САЈБЕР ПРОСТОРУ - ПРАВНИ АСПЕКТИ

Апстракт

Сајбер (кибер) простор је релативно нов, виртуелни простор, нова платформа на којој се интензивно комуницира у глобалним размерима, на којој се обављају трговинске, пословне, банкарске, али и криминалне, терористичке и војне активности. Појавом сајбер простора, национални и супранационални правни системи су се суочили са новим, непознатим и непредвидљивим ефектима и претњама по националну безбедност, пре свега, али и по устаљеним и уобичајеним пословним активностима. Правно регулисање сајбер простора један је од највећих изазова савремене правне науке и праксе. Постојећа правна правила, стандарди и норме у једном тренутку постају застареле, непримењиве и нефункционалне, док се нова регулатива не може брзо и ефикасно креирати у уским националним оквирима, обзиром на глобални карактер претњи и опасности. У том смислу, напори су усмерени на идентификацију и класификацију претњи и идентификацију постојећих правних норми који се могу адекватно применити у сајбер простору, као и на стварање нових правила специфична за сајбер простор, тамо где се постојећа не могу применити. Електронска трговина је глобални пословни и трговински феномен у континуираном расту и развоју већ више од 20 година. За е-трговину сајбер простор представља природно окружење, али чак и у таквој констелацији односа, е-трговина се суочава са изазовом претњи сајбер безбедности. Лични и организациони подаци често су мета сајбер напада. Унапређење безбедности е-трговине је од суштинског значаја за добијање конкурентске предности и за успех пословања е-трговине. Морају се поставити и поштовати строги протоколи, политике и регулативе за праћење и сузбијање свих претњи и опасности, у свим фазама е-трговине, пре него што настану било какве несрећне последице, како на страни трговаца тако и на страни корисника.

Кључне речи: Сајбер простор, право, е-трговина.

* Редовни професор, Универзитет „Гоце Делчев“ у Штипу, Правни факултет, igor.kambovski@ugd.edu.mk, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5884-2997>

Igor KAMBOVSKI, Ph.D

Full Professor, Goce Delcev University in Stip, Faculty of Law

SECURITY OF E-COMMERCE IN CYBERSPACE - LEGAL ASPECTS

Summary

Cyberspace is a relatively new, virtual space, a new platform on which intensive communication is carried out on a global scale, where trade, business, banking, but also criminal, terrorist and military activities are carried out. With the emergence of cyberspace, national and supranational legal systems have faced new, unknown and unpredictable effects and threats to national security, first of all, but also to established and usual business activities. Legal regulation of cyberspace is one of the biggest challenges of modern legal science and practice. Existing legal rules, standards and norms at one point become outdated, inapplicable and non-functional, while new regulations cannot be created quickly and efficiently within narrow national frameworks, given the global character of threats and dangers. In this sense, efforts are focused on the identification and classification of threats and the identification of existing legal norms that can be adequately applied in cyberspace, as well as on the creation of new rules specific to cyberspace, where existing ones cannot be applied. Electronic commerce is a global business and trade phenomenon in continuous growth and development for more than 20 years. For e-commerce, cyberspace is a natural environment, but even in such a constellation, e-commerce faces the challenge of cyber security threats. Personal and organizational data are often the target of cyber attacks. Investing in and improving e-commerce security is essential to gaining a competitive advantage and to the success of your e-commerce business. Strict protocols, policies and regulations must be put in place and followed to monitor and counter all threats and hazards, at all stages of e-commerce, before any unfortunate consequences occur, both on the merchant side and on the consumer side.

Key words: Cyber space, law, e-commerce.

Др Станка СТЈЕПАНОВИЋ*

НАКНАДА ШТЕТЕ КОЈУ УЧИНИ ПРИПИТОМЉЕНА ДИВЉА ЖИВОТИЊА

Апстракт

Увијек је исто питање, да ли примитомљена дивља животиња треба да буде у дивљини или поред фотеље свог господара. Различити су одговори на ово питање. Многорбојне су организације за заштиту животиња које покушавају да их заштите. Држава је донијела закон о добробити животиња. На другој страни цвјета илегална продаја дивљих егзотичних животиња које после људи држе као кућне љубимце. Те животиње, искупане из дивљине су врло често опасне не само по власника, већ и за остале који са њим долазе у контакт. У овом раду ауторка указује на проблеме штете које учини таква животиња. Анализира се случај када је дивља животиња постала љубимац наком уредне одлуке надлежног органа, и разматра се и други случај када се животиње држе без такве одлуке. Посебно се разматра и штета које учине подивљале животиње које су њихови власници пребацили на сусједну територију другог насељеног места. Даје се предлог ко би све био одговоран за штету насталу уједом такве животиње или на други начин, преносом заразне болести и оштећење имовине. Иако је несумњиво намјера законодавца била да заштити животиње, у пракси се показало да су животиње постале уличари, опасност за себе и људе и за урушења буџета општине и градова. Толико је то далеко од тога да се може назвати добробитом за животиње. Предлаже се и како да се превентивно поступа ради смањење штете.

Кључне ријечи: штета, дивља животиња, припитомљена животиња, одговорност.

* Редовни професор, Универзитет у Источном Сарајеву, Правни факултет
stanka.stjepanovic@pravni.ues.rs.ba

Stanka STJEPANOVIĆ, Ph.D

Full Professor, University of East Sarajevo, Faculty of Law

COMPENSATION FOR DAMAGE CAUSED BY A DOMESTIC WILD ANIMAL

Summary

It is always the same question, whether a domesticated wild animal should be in the wild or next to its master's armchair. There are different answers to this question. There are many animal protection organizations that try to protect them. The state passed a law on animal welfare. On the other hand, the illegal sale of wild exotic animals, which are then kept by people as pets, flourishes. Those animals, taken from the wild, are very often dangerous not only for the owner, but also for others who come into contact with him. In this work, the author points out the problems of damage caused by such an animal. The case where a wild animal became a pet after a proper decision of the competent authority is analyzed, and another case where animals are kept without such a decision is also considered. Special consideration is also given to the damage caused by wild animals that their owners have transferred to the neighboring territory of another inhabited place. A proposal is made as to who would be responsible for the damage caused by the bite of such an animal or in another way, by the transmission of an infectious disease and damage to property. Although the legislator's intention was undoubtedly to protect animals, in practice it turned out that animals became street animals, a danger to themselves and people, and to the collapse of municipal and city budgets. It is so far from being called animal welfare. It is also suggested how to act preventively in order to reduce the damage.

Key words: damage, wild animal, domesticated animal, responsibility.

Др Родна ЖИВКОВСКА *

Др Тина ПРЖЕСКА **

Теа ЛАЛЕВСКА ***

ДВОСМИСЛЕНОСТ У ПРАВНОМ РЕЖИМУ НЕЛЕГАЛНИХ ОБЈЕКТА У МАКЕДОНСКОМ СТВАРНОМ ПРАВУ

Апстракт

У раду се анализира правни третман бесправно изграђених објеката у македонском стварном праву од 2001. године, када је на снагу ступио основни Закон о својини и другим стварним правима, до данас. Анализа правног третмана нелегалних објеката ће показати да се македонски законодавац трудио да пронађе одрживо законско решење које ће решити проблем нелегалне градње. Како ће се показати, бесправна градња је вишедеценијски проблем којим су се бавили многи закони, укључујући и основни Закон о својини и другим стварним правима. Очигледно, ниједан од закона који регулише правни третман нелегалних објеката није остварио два главна циља која је македонски законодавац тежио – окончање нелегалне градње и решавање правног статуса постојећих нелегалних објеката. Сврха истраживања и анализе у овом раду је да се критички сагледа постојећа регулатива која се односи на нелегалне објекте и да се идентификују главни разлози због којих бесправна градња и даље постоји упркос стриктној регулативи чији је циљ да се она спречи.

Кључне речи: имовина, изградња, бесправни објекти, својина.

* Редовни професор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј, Скопље, Р. Северна Македонија, Правни факултет „Јустинијан Први“, r.zivkovska@pf.ukim.edu.mk, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8560-9821>

** Редовни професор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј, Скопље, Р. Северна Македонија, Правни факултет „Јустинијан Први“, t.przeska@pf.ukim.edu.mk, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3476-2789>

*** Асистент, Универзитет „Св. Кирил и Методиј, Скопље, Р. Северна Македонија, Правни факултет „Јустинијан Први“, t.lalevska@pf.ukim.edu.mk, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8899-0958>

Rodna ŽIVKOVSKA, Ph.D

Full Professor, University in Skopje “Ss. Cyril and Methodius”, Faculty of Law „Justinianus Primus“

Tina PRŽESKA, Ph.D

Full Professor, University in Skopje “Ss. Cyril and Methodius”, Faculty of Law „Justinianus Primus“

Tea LALEVSKA

Teaching Assistant, University in Skopje “Ss. Cyril and Methodius”, Faculty of Law „Justinianus Primus“

AMBIGUOUS LEGAL TREATMENT OF ILLEGAL STRUCTURES IN THE MACEDONIAN REAL PROPERTY LAW

Summary

The paper analyses the legal treatment of illegally constructed structures in the Macedonian real property law since 2001, when the basic Law on ownership and other real rights came into force, until today. By analyzing the legal treatment of illegal structures, we will show that the Macedonian legislator has struggled to find a sustainable legal solution that will resolve the problem of illegal construction. As the paper will demonstrate, the illegal construction is a decades old problem that many laws have addressed, including the basic Law on ownership and other real rights. Evidently, none of the laws regulating the legal treatment illegal structures has accomplished the two main objectives that the Macedonian legislator has aimed for – putting an end to illegal construction and resolving the legal status of the existing illegal structures. The purpose of the research and the analysis in this paper is to give a critical perspective on existing regulation related to illegal structures and to pinpoint the main reasons why the issue of illegal construction persist in spite of the strict regulation intended to prevent it.

Key words: property, construction, illegal structures, ownership.

Др Марија АМПОВСКА *

ДОБРОВОЉНО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ У СЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ ТОКОМ ПАНДЕМИЈЕ КОРОНА ВИРУСА

Апстракт

У смислу закона о осигурању, пандемија корона вируса је била ризик, али и ризик који није уведен у закон о осигурању до 2019. године, а с тим у вези није био ни обухваћен ни искључен општим и посебним условима осигурања. Такође, у смислу закона о осигурању, ризик се сматра новим ако се не може покрити променом, побољшањем или проширењем постојећег осигураног производа. Пандемија коронавируса утицала је на сектор осигурања тако што је неке врсте осигурања готово непостојеће, попут осигурања терета, каско осигурања и путног осигурања. С друге стране, добровољно здравствено осигурање је под притиском не само да одговори на изазове новог ризика, већ и да се носи са постојећим здравственим ризицима и потребама осигураника у погледу постојећих здравствених проблема.

Рад има за циљ да пружи преглед добровољног здравственог осигурања у Северној Македонији током пандемије корона вируса кроз анализе званичних извештаја Националне агенције за надзор осигурања, али и кроз анализу општих и посебних услова које осигуравачи нуде у вези са добровољног здравственог осигурања и промена које су уследиле као одговор на пандемију.

Кључне речи: здравље, добровољно здравствено осигурање, ризик, пандемија.

* Ванредни професор, Универзитет Гоце Делчев у Штипу, Правни факултет, Северна Македонија, marija.ampovska@ugd.edu.mk

Marija AMPOVSKA, Ph.D

Associate Professor, Goce Delcev University in Stip, Faculty of Law, North Macedonia

VOLUNTARY HEALTH INSURANCE IN NORTH MACEDONIA DURING THE CORONAVIRUS PANDEMIC

Summary

In terms of insurance law, the coronavirus pandemic was a risk, but also a risk that was not introduced in the insurance law till the year 2019, and for that matter was not covered or excluded in the insurance general and special terms. Also, in terms of insurance law, a risk is considered new if it cannot be covered by changing, improving, or expanding the existing insured product. The coronavirus pandemic affected the insurance sector by making some types of insurance almost non-existing, like cargo insurance, casco insurance, and travel insurance. On the other hand, voluntary health insurance has been put under pressure not just to answer the challenges of the new risk, but also to cope with the existing health risks and the needs of the insured persons with regard to the existing health issues.

The paper aims to provide a review of the voluntary health insurance in North Macedonia during the coronavirus pandemic through the analyses of the official reports of the national Insurance Supervisory Agency but also through analyses of the general and special terms offered by the insurers with regard to the voluntary health insurance and the changes that came as response to the pandemic.

Key words: health, voluntary health insurance, risk, pandemic.

Др Јелена СИМИЋ*
Јована ПОПОВИЋ**

СЛОБОДА ЛЕКАРА ДА ИЗАБЕРЕ ТЕРАПИЈУ, ИЗМЕЂУ ИДЕАЛНОГ И
РЕАЛНОСТИ - ПРАВНИ ИЗАЗОВИ ПАНДЕМИЈЕ ИЗАЗВАНВИРУСОМ
SARS-COV-2

Апстракт

Пандемија COVID-19 донела је бројне изазове за све професије. Ипак, здравствени радници били су под највећим притиском. Од повећане изложености ризику од заразе, повреде или чак и смрти у условима борбе против COVID-19, до немогућности да на одговарајући начин пруже медицинску негу пацијентима због недостатка адекватне терапије или времена да се посвете сваком пацијенту посебно. У ситуацији када је повећана смртност пацијената и када се због околности изазваних пандемијом поставља питање благовременог добијања протокола за процену, тријажу, тестирање и лечење пацијената, као и тачних инструкција о пружању информација о превенцији вируса SARS-CoV-2 пацијентима и јавности, поједини здравствени радници су трагајући за начином да помогну пацијентима у борби против COVID-19 доносили одлуке које је потребно правно испитати. Ауторке ће зато у овом раду на примеру употребе лека „Ивермектин“ током пандемије и анализирати правне оквире слободе избора терапије коју лекар има током лечења пацијента. Ауторке ће закључити да суштина одговорног избора терапије представља савесно одмеравање користи и ризика у сваком конкретном случају и то након што су испуњени општи услови обављања лекарске делатности као и да је лекар дужан да поступа са пажњом коју медицински стандард од њега тражи. Са правног становишта гледано, право не одређује лекарима шта и како треба да раде, него само проверава да ли раде оно и онако шта и како захтева њихова струка.

Кључне речи: етика, пандемија COVID-19, одговорност лекара, ивермектин, Лекарска комора Србије.

* Ванредни професор, Универзитет Унион у Београду, Правни факултет, jelena.simic@pravnofakultet.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2702-4320>

** Асистент, Универзитет Унион у Београду, Правни факултет, jovana.popovic@pravnofakultet.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1555-0112>

Jelena SIMIĆ, Ph.D

Associate Professor, Union University of Belgrade, Faculty of Law

Jovana POPOVIĆ

Teaching Assistant, Union University of Belgrade, Faculty of Law

DOCTOR'S FREEDOM TO CHOOSE THERAPY, BETWEEN IDEAL AND REALITY- LEGAL CHALLENGES DURING SARS-COV-2 PANDEMIC

Summary

The COVID-19 pandemic has brought numerous challenges for all professions. However, healthcare professionals have been under the greatest pressure. From greater exposure to the risk of infection, injury or even death in the fight against COVID-19, to the inability to adequately provide medical care to the patient due to lack of adequate therapy or time to devote to each patient individually. In a situation where patient mortality is increased and when the circumstances caused by the pandemic raised the question of timely obtaining protocols for assessment, triage, testing and treatment of patients, as well as accurate instructions on providing patients and the public with information concerning SARS-CoV-2 virus prevention, certain healthcare professionals, looking for a way to help patients fight COVID-19, made decisions that needed to be legally examined. Therefore, in this paper, the authors will use the example of the use of the drug "Ivermectin" during the pandemic to analyze the legal framework of the freedom of choice of therapy that a doctor has when treating a patient. The authors will conclude that the bottom line of responsible choice of therapy is conscientious weighing of benefits and risks in each specific case, after the general conditions of performing medical activity have been met, and that the doctor is obliged to act with due care required by the medical standard. From the legal point of view, the law does not determine what and how doctors should act, but only checks whether they act in line with what and how their profession requires.

Key words: ethics, COVID-19 pandemic, doctor's responsibility, Ivermectin, Serbian Medical Chamber.

Др Урош ЗДРАВКОВИЋ*
Др Александар МОЈАШЕВИЋ

ПИТАЊЕ МЕЂУНАРОДНОПРАВНЕ САГЛАСНОСТИ
ТРГОВИНСКИХ САНКЦИЈА ЕВРОПСКЕ
УНИЈЕ ПРОТИВ РУСИЈЕ

Апстракт

Европска унија (даље и: ЕУ) је, почевши од 2014. године, и закључно са крајем 2022. године, увела неколико пакета трговинских санкција против Русије. Трговинске санкције су део свеобухватног политичког одговора ЕУ против Русије, у вези са кризом у односима између Русије и Украјине. Европска унија је увела велики број извозних и увозних рестрикција у трговинским односима са Русијом, а такође је у односу на Русију једнострано обуставила третман најповлашћеније нације који произилази из чланства у Светској трговинској организацији (СТО). Рестриктивне мере су, према аргументацији ЕУ, уведене на основу одредби члана XXI Општег споразума о царинама и трговини (*GATT*) - норме која дозвољава чланицама СТО да одступе од својих обавеза у ситуацијама када је угрожена њихова безбедност. У раду се анализирају одговарајуће одредбе СТО споразума које се тичу тзв. „безбедносних изузећа“, као и пракса судећих тела СТО у вези са разјашњавањем тих одредби. На основу те анализе, закључујемо да је руско-украјински сукоб проузроковао поремећај у односима између ЕУ и Русије и да та околност, као и рат који је у току, утичу на безбедност ЕУ. Међутим, поремећај односа између Русије и ЕУ се ипак не може сматрати критичним, нити се може сматрати да је угрожен било који витални безбедносни интерес ЕУ. Стога, не постоји основ за безбедносна изузећа, па самим тим ни оправдање за примену трговинских санкција ЕУ против Русије, у контексту права СТО.

Кључне речи: трговинске санкције, Европска унија, Русија, Светска трговинска организација, безбедносна изузећа.

* Доцент, Универзитет у Нишу, Правни факултет, uros@prafak.ni.ac.rs

** Редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет, mojasevic@prafak.ni.ac.rs

Uroš ZDRAVKOVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Niš, Faculty of Law

Aleksandar MOJAŠEVIĆ Ph.D

Full Professor, University of Niš, Faculty of Law

EU TRADE SANCTION AGAINST RUSSIA AND THEIR COMPLIANCE WITH THE INTERNATIONAL LAW

Summary

From the 2014 to the end of 2022, the European Union (EU) has imposed several packages of trade sanctions against Russia. Those trade sanctions are the part of the overall political response of the EU towards Russia regarding the crisis in relations between Russia and Ukraine. The European Union has imposed a great number of import and export restrictions in trade relations with Russia. In addition, the EU decided to unilaterally suspend the most-favored nation treatment *via* Russia, which stems from the Russian membership in the World Trade Organization (WTO). According to the EU' argumentation, the restrictive measures are imposed on the basis of the GATT Article XXI– the norm that allows the WTO members to take any action which they consider necessary for the protection of their essential security interests. Therefore, we needed to analyze relevant WTO norms, as well as the practice of the WTO judicial bodies concerning clarification of those norms. On the basis of that research, we can conclude that the Russian-Ukraine war has caused deterioration in relations between Russia and the EU. This circumstance with no doubt has negative impact on the EU' security interest. Nevertheless, the deterioration in EU-Russia relations cannot be construed as emergency, nor can we determine that essential security interest of the EU needs to be protected. Hence, in the WTO law context, there is no legal ground for security exception and there is also no legitimacy for imposition of the EU trade sanctions against Russia.

Key words: Trade Sanction, European Union, Russia, World Trade Organization, Security Exceptions.

Др Никола ИЛИЋ*

Др Бојан РИСТИЋ**

КОЛЕКТИВНА ТУЖБА КАО ИНСТРУМЕНТ ПОЛИТИКЕ ЗАШТИТЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ

Апстракт

Уколико дође до повреде права конкуренције, која за последицу има увећање цена, потрошачи у појединим правним системима могу да поднесу колективну тужбу и захтевају накнаду проузроковане штете. У раду се разматрају улога и значај колективне тужбе у политици заштите конкуренције, као и могућности за употребу те тужбе у Сједињеним Америчким Државама (САД), Европској Унији (ЕУ) и у Србији. Закључак је, између осталог, да колективна тужба може да буде значајан инструмент политике заштите конкуренције односно да може додатно да дисциплинује учеснике на тржишту и унапреди конкуренцију. Тренутно је потенцијал тог инструмента у великој мери остварен у САД и делимично у ЕУ. Након одлуке Уставног суда из 2013. године, у Србији нема правног основа за подношење колективне тужбе. Међутим, у контексту европских интеграција, може се очекивати да ће тај институт бити (поново) уведен у домаћи правни систем. Тада би свакако требало имати у виду значај колективне тужбе као инструмента политике заштите конкуренције.

Кључне речи: Колективна тужба, Право конкуренције, Заштита конкуренције, Заштита потрошача, Накнада штете.

* Доцент, Универзитет у Београду, Правни факултет, nikola.ilic@ius.bg.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3728-3169>

** Ванредни професор, Универзитет у Београду, Економски факултет, bojan.ristic@ekof.bg.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9883-8914>

Nikola ILIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Belgrade, Faculty of Law

Bojan RISTIĆ, Ph.D

Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Economics

CLASS ACTION A COMPETITION POLICY INSTRUMENT

Summary

If a violation of competition law occurs, resulting in a price increase, consumers in various legal systems can file a class action and demand compensation for the damage caused. The paper discusses the role and importance of class action within the competition policy, likewise the possibilities for its application in the United States of America (USA), the European Union (EU), and Serbia. The conclusion is that class action can be an efficient instrument of competition policy, i.e., it can additionally discipline market participants and increase competition in the market. The potential of this legal instrument has been realized in the USA and partially in the EU. Following the decision of the Serbian Constitutional Court in 2013, there is no legal basis for filing a class action in Serbia. However, in the context of EU integration, it can be expected that this legal institute will be (re)introduced into the Serbian legal system. At that time, one should consider the importance of collective action as an instrument of competition policy.

Key words: Class Action, Competition Law, Protection of Competition. Consumer Protection, Compensation for Damages.

Др Милица ВУЧКОВИЋ*

ПРЕНАТАЛНИ ДЕЛИКТИ У ГРАЂАНСКОМ ПРАВУ

Апстракт

У овом раду истражујемо пренаталне деликте. Пренатални деликти су недозвољене људске радње у области пренаталне дијагностике и примене различитих медицинских поступака и средстава генерално повезаних са репродуктивним правима пацијената. Термин истовремено означава скуп грађанскоправних тужби уперених на накнаду материјалне и нематеријалне штете настале из ових радњи (или пропуштања). Ради се о грађанскоправној одговорности за нежељено зачеће, нежељено рођење и нежељени живот. У раду указујемо на њихове битне карактеристике, као и на правне и моралне контроверзе и дилеме које су настале у вези са њима у правној теорији и пракси.

Кључне речи: пренатални деликти, штета, накнада штете.

* Доцент, Универзитет у Нишу, Правни факултет, milica@prafak.ni.ac.rs

Milica VUČKOVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Niš, Faculty of Law

PRENATAL TORTS

Summary

This scientific inquiry has a goal to discover and investigate prenatal torts. Prenatal torts are a legal cluster that rases much of the dust from the books on legal philosophy and metaphysics that sleep on the shelves of courtrooms, not because no one wants to read them, but for the reason they don't realy belong there. Moral dilemmas within prenatal torts rases a fog over clear legal cuts and distinctions that otherwise don't represent problems in sciled minds of judges. Prenatal torts are wrongful conception, wrongful birth and wrongful life claims. They should be distinguished from prenatal injury stricto sensu. Our scientific research ought to enlighten notions, characteristics and open questions of prenatal torts.

Key words: Prenatal Torts, Dammage, Dammages.

Др Драган ДАКИЋ*

ПРИНЦИП НАЈБОЉЕГ ИНТЕРЕСА И НЕРОЂЕНО ДЕТЕ: НЕКЕ СТАРЕ ДИЛЕМЕ И НОВА РЕШЕЊА

Апстракт

Да ли принцип најбољег интереса детета обухвата и нерођену децу или је резервисан само за личност која носи дете? Ово би могао бити пример старе дилеме када је у питању обим принципа најбољег интереса детета. Чини се да је до данас примењивост Конвенције о правима детета на нерођену децу остала нерешена, што је инспирисало истраживање у првом делу овог рада. Наравно, није амбиција овог писања да разјасни сваки потенцијални аспект проблема. Уместо тога, намера овог доприноса је да дође до контекстуализованог одговора који би нам омогућио да на одговарајући начин разумемо корелацију између права детета и нових технологија – првенствено које се користе у репродуктивној медицини. Ово је постигнуто кроз свеобухватну анализу самог принципа који се тиче као и начина на који се он материјализује кроз права из оквира члана 6. Конвенције о правима детета. С тим у вези, адресирана је законита примена принципа најбољег интереса детета против понашања које је опасно или смртоносно за њега у пренаталној фази. Покрили смо два могућа сценарија у којима може доћи до сукоба између релевантног принципа и различитих аспеката самоопредељења: први сценарио се односи на злоупотребу дрога/алкохола/дувана, док се други сценарио односи на одбијање жене да се подвргне медицинском третману што би могло да изазове опасност по/живот. нерођених. Наравно, истраживање ових питања је спроведено у теоријским оквирима приступа избегавању штете. Пошто нове технологије имају потенцијал да превазиђу приступ избегавању штете према принципу најбољег интереса детета, укратко је описано како се развија приступ обезбеђивања користи. Такође је анализирано како нове технологије као што су вештачка гестација или софтвер за селективну ембриону вештачке интелигенције утичу на право на живот, право на опстанак и право на развој детета. Овај рад, као и коначни закључци истраживања, не покривају евентуалне ризике штете повезане са репродуктивним технологијама.

Кључне речи: најбољи интерес детета, пренатална/нерођена деца, ектогенеза, вештачка интелигенција.

* Доцент, Универзитет у Крагујевцу, Правни факултет, ddakic@jura.kg.ac.rs

Dragan DAKIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Kragujevac, Faculty of Law

THE PRINCIPLE OF THE BEST INTEREST AND UNBORN CHILD: SOME OLD DILEMMA AND NEW TECHNOLOGIES

Summary

Does the principle of the best interest of the child covers unborn children as well or is it reserved only for personhood bearing children? This could be an example of old dilemma when it comes to the scope of the principle of the best interest of the child. To date, applicability of the Convention on the Rights of the Child to unborn children appears to remain unsettled which inspired inquiry within first part of this paper. Of course, it is not ambition of the present writing to elucidate each potential aspect of the issue. Rather, intention of this contribution is to reach out the contextualized answer that would enable us to appropriately understand correlation between child's rights and new technologies - primarily used in reproductive medicine. This has been achieved through comprehensive analysis of concerning principle itself as well as how it materializes through rights from the ambit of Article 6 of the Convention on the Rights of the Child. In this regard lawful enforcement of the principle of the best interest of the child against behaviour which is hazardous or lethal to it in prenatal stage was addressed. We have covered two possible scenarios where conflict between concerning principle and different aspects of self-determination might arise: first scenario refers to the drugs/alcohol/tobacco abuse while second scenario concerns woman's refusal to undergo medical treatment which could cause threat to the/life of the unborn. Naturally, research of those questions was conducted within theoretical frameworks of the harm avoiding approach. Since emerging technologies have potential to step beyond harm avoiding approach to the principle of the best interest of the child, it was briefly described how beneficence securing approach develops. Also it was analysed how emerging technologies such as artificial gestation or artificial intelligence embryo selective software are affecting right to life, right to survival and right to development of the child. This paper as well as final conclusions of the research are not covering eventual harm risks associated to reproductive technologies.

Key words: the best interest of the child, prenatal/unborn children, ectogenesis, artificial intelligence.

Др Дарија МАРТИНОВ*

ОДНОС НАЧЕЛА ЕКВИВАЛЕНТНОСТИ И ДРУГИХ ОСНОВНИХ НАЧЕЛА У
ЗАКОНУ О
ОБЛИГАЦИОНИМ ОДНОСИМА

Апстракт

Како би се проникло у потпуности у правну природу и суштину начела једнакости узајамних давања уговорних страна, нужно је испитати повезаност овог начела са другим основним начелима. Јасно је да постоји велика испреплетаност базичних принципа уговорних права. Тако је врло тешко замислити захтев који је више праведан и правичан од захтева да су престације уговорних страна у двострано обавезним уговорима приближно једнаке, или бар сразмерне вредности. Поступање у складу са начелом једнакости узајамних давања је у својој бити савесно и поштено, те омогућава суштинску економску и уговорну равноправност уговорних страна у двострано обавезним уговорима. Вршењем права из облигационих односа супротно циљу због ког је оно успостављено или признато крши се и начело еквивалентности, јер је корист вршиоца права непостојећа или евидентно несразмерна у односу на штету која се другом на тај начин чини. Аутономија воље приликом склапања уговора је ограничена, али не и искључена правилима о еквивалентности узајамних давања – ова два начела се међусобно допуњују. Све ово нам указује на суштину начела еквивалентности као начела који носи обележја система облигационог права као целине.

Кључне речи: начело еквивалентности, начело правичности, начело савесности и поштења, забрана злоупотребе права, начело равноправности странака.

* Доцент, Универзитет Сингидунум, Београд, dmartinov@singidunum.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7435-7326>

Darija MARTINOV, Ph.D

Assistant Professor, Singidunum University, Belgrade

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PRINCIPLE OF EQUAL CONSIDERATION
AND OTHER BASIC PRINCIPLES IN THE LAW OF
OBLIGATIONS

Summary

To fully understand the legal nature and essence of the principle of equal consideration in contractual relationships, it is necessary to examine its connection with other fundamental principles of law of obligations. It is clear that there is a great intertwinement of basic principles in contract law. It is therefore very difficult to imagine a demand that is more just and fair than the demand that the performances of the contractual parties in bilateral contracts are approximately equal or at least proportionate in value. Acting in accordance with the principle of equal consideration is essentially acting in good faith, and thereby enabling substantive economic and contractual equality of the parties in bilateral contracts. Exercising a right arising from contractual relations contrary to the purpose for which it was established or recognized violates the principle of equal consideration, since the benefit of the right holder is non-existent or evidently disproportionate to the harm inflicted on the other party. The autonomy of will during the conclusion of a contract is limited but not excluded by the rules of equal consideration in contractual relationships - these two principles complement each other. All of this points to the essence of the principle of equal consideration as a principle bearing the characteristics of the system of law of obligations as a whole.

Key words: principle of equal consideration, principle of fairness, principle of good faith and honesty, prohibition of misuse of rights, principle of equality of parties.

Др Душко ЧЕЛИЋ*

ЛАЖНА ЕКСПРОПРИЈАЦИЈА – СТВАРНА УЗУРПАЦИЈА
- Случајеви у општинама Лепосавић и Зубин Поток –

Апстракт

Као људско и уставом зајемчено право, право својине не може бити изложено арбитрерном фактичком поступању и одлукама јавних власти (државе или других јавноправних ентитета), како у погледу ограничења, тако и у погледу одузимања и укидања (институциона гаранција). Право стога гарантује право својине и гарантује ограничену ограничивост зајемченог права својине. То не значи да је својина потпуно неограничиво право. Својина се може ограничити или одузети ако је одузимање: легално – предвиђено законом, обзнањено и довољно јасно, легитимно (оправдано) – у општем интересу и ако је разумно пропорционално тој сврси – да је у стању да оствари сврху. Одузимање својине, односно њено ограничење, је легитимно (оправдано) ако је нађена правична равнотежа између интереса титулара и општег интереса за одузимање односно ограничење. Имајући у виду ове критеријуме, фактичка експропријација, као облик физичког захватања у право својине, од стране држава (јавних власти), остварених ван законског режима експропријације, представља један облик конфискације, јер представља резултат самовоље јавних власти којом се захвата у право својине, без права власника на правну заштиту одузетог или органиченог права. Као таква, без обзира на разлоге предузимања, фактичка експропријација би морала бити санкционисана у циљу заштите правне сигурности, односно владавине права. Са становишта грађанског права, таква санкција подразумевала би реституцију - успостављање стања какво је било пре одузимања ствари, односно сметања у вршењу права својине, а не уподобљавање фактичке експропријације са експропријацијом, на начин што би се власнику признало право на накнаду штете. Каталог санкција не би смео бити ограничен на грађанско-правне, већ би морао да обухвата и кривичноправну одговорност носилаца јавне власти за незаконито поступање.

Самовољно и бесправно поступање *de facto* власти на Косову и Метохији, у општинама Лепосавић и Зубин Поток, крајем 2022. и почетком 2023. године, представља један од бројних доказа одсуства владавине права. Арбитрерно узурпирање земљишних парцела у својини Срба, оденуто у рухо експропријације, без конкретизовања јавног интереса и противно квази-правном поретку на Косову и Метохији, као и започета изградња више војно-полицијских објеката, представљају очигледне примере узурпације - недозвољеног задирања у право својине али и етнички мотивисаних аката самовоље.

Кључне речи: *De facto* експропријација, Нелегалне власти на Косову и Метохији, Узурпација, Дискриминација на етничкој основи.

* Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, dusko.celic@pr.ac.rs

Duško ČELIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

FALSE EXPROPRIATION - REAL USURPATION
- Cases in the municipalities of Leposavić and Zubin Potok –

Summary

As a human and constitutionally guaranteed right, the right to property cannot be exposed to arbitrary factual actions and decisions of public authorities (the state or other entities under public law), both in terms of restrictions, and in terms of confiscation and cancellation (institutional guarantee). The right therefore guarantees the property right and guarantees the limited limitation of the guaranteed property right. This does not mean that property is a completely unlimited right. Property can be limited or confiscated if the confiscation is: legal - provided by law, announced and sufficiently clear, legitimate (justified) - in the general interest and if it is reasonably proportional to that purpose - that it is able to achieve the purpose. Confiscation of property, i.e. its restriction, is legitimate (justified) if a fair balance is found between the interest of the owner and the general interest in confiscation or restriction. Bearing in mind these criteria, *de facto* expropriation, as a form of physical encroachment on property rights, by states (public authorities), carried out outside the legal regime of expropriation, represents a form of confiscation, as it is the result of the arbitrariness of public authorities that encroach on property rights, without the rights of the owner to legal protection of the confiscated or organized right. As such, regardless of the reasons for undertaking it, *de facto* expropriation would have to be sanctioned in order to protect legal security, i.e. the rule of law. From the point of view of civil law, such a sanction would imply restitution - the establishment of the state as it was before the confiscation of the thing, that is, interference with the exercise of property rights, and not the matching of factual expropriation with expropriation, in such a way that the owner would be recognized as entitled to compensation for damages. The catalog of sanctions should not be limited to civil-legal ones, but should also include the criminal liability of public authorities for illegal actions.

The arbitrary and illegal actions of the *de facto* authorities in Kosovo and Metohia, in the municipalities of Leposavić and Zubin Potok, at the end of 2022 and the beginning of 2023, is one of the numerous proofs of the absence of the rule of law. Arbitrary usurpation of land plots owned by Serbs, dressed in the guise of expropriation, without concretizing the public interest and contrary to the quasi-legal order in Kosovo and Metohia, as well as the started construction of several military-police facilities, are obvious examples of usurpation - illegal encroachment on property rights, but also ethnically motivated acts of arbitrariness.

Key words: *De facto* expropriation, Illegal authorities in Kosovo and Metohia, Usurpation, Discrimination on the basis.

Др Гордана ДАМЈАНОВИЋ*

Др Данијела ПЕТРОВИЋ**

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СВОЈИНА КАО ОСНОВ РАЗВОЈА ДИГИТАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ

Апстракт

Трансформација од економије која је била заснована на радно интезивним инвестицијама, до економије засноване на знању и иновацијама, створила је конкурентније друштво. Међутим, трансформација економије и друштва није могућа без развијене интелектуалне својине. Неопходно је да право интелектуалне својине прати развој технологије, а то је веома тежак задатак.

Данас аутори и носиоци ауторског и сродних права све више користе тзв. незаменљиве токене (*non-fungible-tokens*) као власничке сертификате за виртуелну имовину, у циљу уновчавања својих духовних творевина. Незаменљиви токен се зове тако јер је јединствен, односно, не постоје два иста токена. NFT је најлакше схватити као дигитални „водени жиг“ који може непобитно да утврди аутентичност дигиталне датотеке – слике, видео клипа, аудио датотеке, криптовалуте. Заправо, било која компјутерски генерисана датотека може бити потписана NFT токеном.

С обзиром да се Закон о дигиталној имовини примењује у Србији од 2021. године, неопходне су и измене правила интелектуалне својине, којима ће се регулисати однос између три категорије лица, аутора оригиналног дела (онај који поседује права интелектуалне својине над делом), аутора NFT (оног који је минирао токен) и власника NFT-а (онај који је купио токен). Дигитална својина је годинама актуелна тема у Србији, а сва је прилика да ће постати још значајнија сада када је усвојен правни оквир који настоји да омогући њену даљу примену и развој.

Кључне речи: ауторска дела, сродна права, иновације, незаменљив токен, криптовалуте.

* Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем Косовској Митровици, Правни факултет, gordana.damjanovic@pr.ac.rs

** Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем Косовској Митровици, Правни факултет, danijela.petrovic@pr.ac.rs

Gordana DAMJANOVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Danijela PETROVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

INTELLECTUAL PROPERTY AS THE BASIS OF DEVELOPMENT DIGITAL ECONOMY

Summary

The transformation from an economy that was based on labor-intensive investments to an economy based on knowledge and innovation created a more competitive society. However, the transformation of the economy and society is not possible without developed intellectual property. It is necessary for intellectual property law to follow the development of technology, and this is a very difficult task.

Today, authors and holders of copyright and related rights increasingly use the so-called non-fungible-tokens as ownership certificates for virtual assets, in order to monetize their spiritual creations. An irreplaceable token is so called because it is unique, that is, no two tokens are the same. NFT is most easily understood as a digital "watermark" that can irrefutably establish the authenticity of a digital file - image, video clip, audio file, cryptocurrency. In fact, any computer generated file can be signed with an NFT token. Given that the Law on Digital Assets has been applied in Serbia since 2021, changes to the rules of intellectual property are also necessary, which will regulate the relationship between three categories of persons, the author of the original work (the one who owns intellectual property rights over the work), the author of NFT (the one who mined the token) and the owner of the NFT (the one who bought the token). Digital property has been a current topic in Serbia for years, and there is every chance that it will become even more important now that the legal framework has been adopted that seeks to enable its further application and development.

Key words: copyright, related rights, innovation, irreplaceable token, cryptocurrencies.

Страхиња ОБРЕНОВИЋ*
Вања ГЛИШИН

ИНВЕСТИЦИЈЕ У СЕКТОРУ ЕНЕРГЕТИКЕ И ПРАВНА (НЕ)СИГУРНОСТ

Апстракт

Инвестиције у сектору енергетике су од кључног значаја за функционисање савремених држава и друштава. Период након окончања Другог светског рата је обележио нову етапу у односима међу државама, што се рефлектовало и кроз интензивирани енергетске односе и сарадњу. Незаобилазан сегмент такве сарадње чиниле су и инвестиције на енергетском тржишту. Упоредо са тим, долази и до развоја скупа правила којим се регулишу односи између страних инвеститора и држава домаћина у којима се реализују инвестиције, односно међународног инвестиционог права (*international investment law*). Од почетних ризика везаних за директну експропријацију имовине страних улагача, све више пажње се посвећивало тзв. „пузајућој експропријацији“ (*creeping expropriation*) и другим повредама права инвеститора. Основ заштите права страних улагача се пре свега налази у бројним билатералним и регионалним споразумима о заштити страних инвестиција, али и другим изворима права. Циљ рада је да укаже на неке савремене изазове у погледу заштите инвестиција и положаја инвеститора на енергетском тржишту, нарочито у контексту радикалних промена које се дешавају у сектору енергетике, као део процеса енергетске транзиције, али и савремених политичких односа међу државама.

Кључне речи: инвестиције, сектор енергетике, међународно инвестиционо право, енергетска транзиција, правна (не)сигурност.

* Асистент, Универзитет у Београду, Факултет политичких наука,
strahinja.obrenovic@fpn.bg.ac.rs

** Истраживач-сарадник, Институт за политичке студије, Београд, vanja.glisin@ips.ac.rs

Strahinja OBRENOVIĆ

Teaching Assistant, University of Belgrade, Faculty of Political Sciences

Vanja GLIŠIN

Research Assistant, Institute for Political Studies, Belgrade

ENERGY-SECTOR INVESTMENTS AND LEGAL (UN)CERTAINTY

Summary

Investments in the energy sector are of crucial importance for the functioning of modern states and societies. The aftermath of World War II was marked by a new phase in relations between states, which was also reflected in intensified energy relations and cooperation. Investments in the energy market were an inevitable segment of such cooperation. Along with that, there is also the development of a set of rules that regulate relations between foreign investors and host countries in which investments are made, i.e., international investment law. From the initial risks related to the direct expropriation of the property of foreign investors, more and more attention was paid to the so-called "creeping" expropriation and other violations of investors' rights. The basis for the protection of the rights of foreign investors is primarily found in numerous bilateral and regional agreements on the protection of foreign investments, but also in other sources of law. The aim of the paper is to point out some contemporary challenges regarding the protection of investments and the position of investors in the energy market, especially in the context of radical changes taking place in the energy sector, as part of the energy transition process but also as a result of contemporary political relations between states.

Key words: investments, energy sector, international investment law, legal (un)certainty.

Антонија РАСПОПОВИЋ*
Мр Љиљана СТЕВКОВИЋ
Др Даница ВАСИЉЕВИЋ-ПРОДАНОВИЋ

НАСИЉЕ У ПОРОДИЦИ – АНАЛИЗА НОРМАТИВНОГ ОКВИРА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Апстракт

Криминалитет насиља, као термиолошка одредница, није присутан у кривичном законодавству Републике Србије, па ипак, постоје бројна кривична дела која се извршавају применом силе, претње или злоупотребом моћи према другом лицу. Било да је насиље присутно у одређењу бића кривичног дела или је одредница самог начина извршења, без обзира на сврху и начин примене насиља, овај тип криминалитета подразумева понашање појединаца које карактерише деструктивна агресивност. У контексту породичних односа, у основи насилних релација, поред злоупотребе односа поверења и домена сигурности, често се налази социјални (родни) и физички дисбаланс моћи између насилног и члана породице који је жртва, што често није довољно препознато у имплементирању правне заштите. Циљ овог рада је анализа нормативног оквира у области заштите од насиља у породици у Републици Србији, са посебним освртом на (не)усклађеност различитих прописа и пракси у вези са насиљем на женама, како на националном, тако и на међународном плану.

Кључне речи: насиље у породици, насиље над женама, правна заштита, жртве, Србија.

* Докторанд и истраживач-приправник, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, tonci9650@gmail.com

** Докторанд, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, stevkoviclj@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9975-4117>

*** Редовни професор, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, vp.danica@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5236-1308>

Antonija RASPOPOVIĆ

Ph.D Candidate, University of Belgrade, Faculty of Special Education and Rehabilitation
Ljiljana STEVKOVIĆ, Mr.sc

Ph.D Candidate, University of Belgrade, Faculty of Special Education and Rehabilitation
Danica VASILJEVIĆ-PRODANOVIĆ, Ph.D

Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Special Education and Rehabilitation

DOMESTIC VIOLENCE – ANALYSIS OF THE NORMATIVE FRAMEWORK IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

Although violent crime as a terminological determinant is not present in the criminal legislation of the Republic of Serbia, numerous criminal acts are perpetrated by the use of force, threat or abuse of power towards another person. Whether violence is present in determining the essence of the criminal act or is a characteristic of the criminal act perpetration, and regardless of the purpose and method of applying violence, this type of crime implies the behaviour characterized by destructive aggressiveness. In the context of family relations, at the basis of violent relations, along with the abuse of trust and the domain of security, there is often a social (gender) and physical power inequality between the perpetrator and the family member who is the victim. This aspect of domestic violence often is not sufficiently recognized in the implementation of the legal protection of victims. The paper aims to provide an overview of the normative framework for the protection of victims of domestic violence in the Republic of Serbia, with an emphasis on the compliance of various regulations and practices related to violence against women, both nationally and internationally.

Key words: domestic violence, violence against women, legal protection, victims, Serbia.

Кристина САВИЋ*

ПРАВНИ ЗНАЧАЈ НАЧЕЛА АУТОНОМИЈЕ У АКРЕДИТИВНОМ ПОСЛУ

Апстракт

У раду се анализира документарни акредитив, као инструмент који у правном промету остварује разноврсне циљеве, који могу бити груписани у следеће функције: функција плаћања; функција обезбеђења, функција кредитирања и функција средства размене новца, где на основу обављања наведених функција ужива широку примену. Међутим, посебан нагласак стављен је на начело аутономије акредитивног посла. Наиме, правна самосталност појединих правних односа у оквиру акредитивног посла једно је од посве најзначајнијих начела. Правни значај начела аутономије своју примену импликује у домену правне одвојености и независности правног односа из документарног акредитива у ужем смислу (однос између банке и корисника) од основног посла, уговора о издавању акредитива и уговора између банака.

Кључне речи: документарни акредитив, начело аутономије, правни односи између учесника у акредитивном послу, самосталност правних односа у акредитивном послу.

* Сарадник у настави, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, kristina.savic@pr.ac.rs

Kristina SAVIĆ

Teaching Associate, University of Priština, Faculty of Law

LEGAL SIGNIFICANCE OF THE PRINCIPLE OF AUTONOMY IN THE DOCUMENTARY LETTER OF CREDIT TRANSACTION

Summary

The paper analyzes the documentary letter of credit as an instrument that achieves various goals in legal transactions, which can be grouped into the following functions: payment function; security function, lending function and money exchange function, where based on the performance of the mentioned functions, it enjoys a wide application. However, special emphasis was placed on the principle of the autonomy in documentary letter of credit transaction. The legal significance of the principle of autonomy implies its application in the domain of legal separation and independence of the legal relationships between the bank and the beneficiary from the basic contract, the letter of credit contract and the contract between banks.

Key words: documentary letter of credit, the principle of autonomy, legal relations between participants in the documentary letter of credit transaction, independence of legal relations in the documentary letter of credit transaction.

Даница КАБАШИЋ*

САВРЕМЕНИ АСПЕКТИ ГРАЂАНСКОПРАВНЕ САНКЦИЈЕ

Апстракт

Почетак и развој института грађанскоправне санкције као средства принуде у циљу очувања друштвених вредности, постојећег поретка, и додатног обезбеђења правног односа, датира још из обичајног права, преко римског права и до данашњег дана прошао је кроз различите фазе у којима се мењао значај и смисао. Теоријске и практичне потребе за јасним појмовним одређивањем грађанскоправне санкције и празнине које постоје у савременом праву су довољан подстицај за сваки покушај да се на том плану нешто промени. Данас се грађанскоправна санкција остварује као вид правноорганизоване принуде која се врши над одговорним лицем да би се лична неимовинска добра и имовина другог лица довели у стање у којем би се највероватније налазили да нису угрожени и, или, повређени. Циљ грађанскоправне санкције разликује се од циља санкције у другим сферама права. Када је и исте садржине, санкција није казна, јер јој смисао није да лице против којег се примењује казни зато што је извршио недопуштenu радњу, већ да успостави угрожено, нарушено или повређено право титулара.

Кључне речи: грађанскоправна санкција, имовинска санкција, реституција, сатисфакција, накнада штете.

* Сарадник у настави, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, danica.kabasic@pr.ac.rs

Danica KABAŠIĆ

Teaching Associate, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

MODERN ASPECTS OF CIVIL LEGAL SANCTIONS

Summary

The beginning and development of the institution of civil law sanctions as a means of coercion in order to preserve social values, the existing order, and additional security of the legal relationship, dates back to common law, through Roman law, and has gone through various stages in which the significance and meaning have changed to the present day. The theoretical and practical needs for a clear conceptual definition of the civil sanction and the gaps that exist in modern law are a sufficient incentive for any attempt to change something on that front. Today, a civil sanction is realized as a type of legally organized coercion that is carried out on a responsible person in order to bring the personal property and property of another person to a state in which they would most likely be if they were not threatened and/or injured. The goal of a civil sanction is different from the goal of a sanction in other spheres of law. When it has the same content, the sanction is not a punishment, because its purpose is not to punish the person against whom it is applied because he committed an illegal act, but to establish the threatened, violated or violated right of the holder.

Key words: civil sanction, property sanction, restitution, satisfaction, compensation for damages.

Милан СМΙΚИЋ*

ПРИМЕНА ЗАКОНА О ДИГИТАЛНОЈ ИМОВИНИ КОД ФАКТОРИНГ ПОСЛА – ТОКЕНИЗАЦИЈА УГОВОРА О ФАКТОРИНГУ

Апстракт

С обзиром на широку разноврсност услуга које нуде, факторинг посао и факторинг друштва постају све значајнија у области специфичног финансирања привредних друштава у свету и у Републици Србији.

Република Србија је међу првим земљама у свету које су, захваљујући усвајању Закона о дигиталној имовини, створиле регулаторни оквир за област дигиталне имовине, обезбеђујући јасан оквир, правну сигурност и извесност за инвеститоре и кориснике дигиталне имовине - виртуелне валуте и дигиталне токене. Као нову могућност и иновације у области факторинг послова треба истакнути привредно друштво „FINSPOT DOO BEOGRAD“ које је на основу Закона о факторингу, 2020. године регистровано као факторинг друштво које своју делатност пружања факторинг услуга обавља путем *on-line* факторинг платформе.

Иновативним приступом и законским регулисањем дигиталне имовине као и широм применом блокчејн технологије ово факторинг друштво је дошло до идеје да сва средства прикупљена инцијалном понудом тзв. факторинг токена (ФИН), а на основу Белог папира, користе искључиво за финансирање факторинг послова, на тај начин што ће средства бити инвестирана у купопродају постојећих недоспелих или будућих краткорочних новчаних потраживања насталих по основу уговора о продаји робе или пружању услуга у земљи или иностранству.

Кључне речи: факторинг, факторинг токен, купопродаја потраживања, токенизација, Закон о факторингу, Закон о дигиталној имовини.

* Демонстратор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, milansmikić@gmail.com

Milan SMIKIĆ

Demonstrator, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

APPLICATION OF THE DIGITAL PROPERTY LAW IN THE FACTORING BUSINESS - TOKENIZATION OF THE FACTORING CONTRACT

Summary

Considering the wide variety of services they offer, factoring business and factoring companies are becoming increasingly important in the field of specific financing of companies in the world and in the Republic of Serbia.

The Republic of Serbia is among the very first countries in the world that, thanks to the adoption of the Law on Digital Assets, created a regulatory framework for the field of digital assets, providing a clear framework, legal security and certainty for investors and users of digital assets - virtual currencies and digital tokens.

As a new opportunity and innovation in the field of factoring business, the company "FINSPOT DOO BELGRADE" should be highlighted, which was registered as a factoring company established according to Law on Factoring in 2020, which provides factoring services through an *online factoring platform*.

With an innovative approach and legal regulation of digital assets, as well as the widespread application of block-chain technology, this factoring company came up with the idea that all funds purchased through the initial offer of the **factoring tokens** (FIN), and on the basis of the White Paper, will be used exclusively for financing factoring operations, in such a way that the funds will be invested in the purchase and sale of existing outstanding or future short-term monetary claims arising from contracts for the sale of goods or the provision of services in the country or abroad.

Key words: factoring, factoring token, purchase and sale of receivables, tokenization, Law on Factoring, Law on Digital Assets.

Др Валерио МАСИМО МИНАЛЕ*

НЕКА РАЗМАТРАЊА У ПОГЛЕДУ ТРАДИЦИЈЕ ВЕЗАНЕ ЗА ПРОЕМУ У
ΡΟΝΕΜΑ ΝΟΜΙΚΟΝ ΜΙΧΑΗΛΑ ΑΤΕΛΙЈАΤΑ

Апстракт

Μιχαило Ατελιјат, историчар и правник, који је нарочито служио као високо рангирани бирократа током друге половине једанаестог века, када је нестала македонска династија: поред такозване Дијатаксе, сведочанства пуног занимљивих података о тадашњем друштву, његова Ρονεμα Νομικον, чији је сажетак преузет из Βασιλικе и понуђен Μιχαилу VII Дуки, садржаних у проοίμιον; овај текст, нека врста идеализоване историје Римског и византијског права, стриктно повезано са улогом империјалног функционера, савршен је пример интелектуалног и правног окружења које је карактерисало други Универзитет који је обновљен од стране Κωνσταντίνου ΙΧ Μονομαχα 1046. у Κωνσταντινοπόλџу и који је предвођен од стране Μιχαила Πσела (аутор Synopsis legum у поезији) и Јована Κσιφιλινα као номофилакς; штавише, њена идеологија се одликовала занимљивом традицијом, посебно у Synopsis Minor и касније у Ηαρμενορουλος' Ηεxαbiblos.

Кључне речи: Визанстијско право, Универзитет у Κωνσταντινοπόλџу, Προεμ и идеологија, Ρονεμα Νομικον, Τραδιција.

* Редовни професор, Универзитет Федерико други у Напуљу, Италија, valeriomassimo.minale@unina.it

Valerio MASSIMO MINALE, Ph.D

Full Professor, Università degli Studi di Napoli Federico II, Napoli, Italy

SOME CONSIDERATIONS ON THE TRADITION CONCERNING THE PROEM TO
MICHEAL ATTALEIATE'S PONEMA NOMIKON

Summary

Michael Attaleiates, the historian, was also a jurist who in particular served in the high-rank bureaucracy during the second half of the eleventh century, when the Macedonian dynasty was disappeared: besides the so called Diataxis, a will full of interesting pieces of information on the society of that time, his Ponema Nomikon, which was a synopsis taken from the Basilika and offered to Michael VII Doukas, is introduced by a prooimion; this text, a sort of idealized history of Roman and Byzantine law, strictly connected with the role of the imperial functionary, is a perfect example of the intellectual and legal environment which characterized the second university re-founded by Constantine IX Monomachos in 1046 in Constantinople and led by Michael Psellus (author of the curious Synopsis legum in poetry) and Johannes Xiphilinus as nomophylax; moreover, its ideology would be characterized by an interesting tradition, in particular in the Synopsis Minor and after in Harmenopoulo's Hexabiblos.

Key words: Byzantine Law, University of Constantinople, Proem and Ideology, Ponema Nomikon, Tradition of the Text.

Др Ђовани БРАНДИ КОРДАСКО САЛМЕНА*

МАГИЧНА БАЈАЛИЦА

Религија и девијације у старом римском праву до појаве Принципата
О Потешкоћама у читању Tab. VIII, 8a и Tab. VIII, 8b

Апстракт

У недостатку једног званичне и добро утемељене форме култа у прехришћанском Риму није било услова за идеолшку забрану магијске праксе. Тако да је ома толерисана све док није причињавала штету другим особама или јавним обзирима. *Vaticinatores*, као неко ко квари јавне обичаје (*mores*), увек су протеривани из града и у случају поврата стављани су у окове (*vincula*) протеривани на острво (*insula*). Ако је било ко консултовато *mathematici*, *hariali*, *haruspices* или *vaticinatores*, у вези живота императора заједно са оним од кога би тражио помоћ био осуђен на смрт. Закон XII таблица говорећи о *incantamenta* имају у виду зле намере појединаца. Имао је у виду кључне аспекте још увек ограниченог друштва и његова веровања која су везана за свет пољопривреде: усеве, жетву и животиње. Децемвирско законодавство кроз Tab. VIII, 8a and the Tab. VIII, 8b, елоквентно рачуна на аверзију према магији када је приказује као вештину владања духом природе у атнидруштвену сврху.

Кључне речи: религија девијације, *incantamenta*, *sacertas*, *superstizio externa*.

* Редовни професор, Универзитет у Пистоји „Свети Грегоријо Магно“, бивши редовни професор, Универзитет Урбино, „Карло Бо“, Правни факултет, g.brandicordasco@libero.it, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7363-8898>

Giovani BRANDI CORDASCO SALMENA, Ph.D

Full Professor, Free University of Pistoia “San Gregorio Magno”

Former Professor, University of Urbino “Carlo Bo”, Faculty of Law

MAGICA INCANTAMENTA

Religio and deviations in ancient roman law until the advent of the Principate.

On the difficult reading of Tab. VIII, 8a and of Tab. VIII, 8b

Summary

In the lack of a single - officially and well-established - form of cult, in the pre-Christian Rome there were no conditions for an ideological rejection of the magic arts, so they were generally tolerated, when not deemed harmful for other persons or public concerns. The *vaticinatores*, as corruptors of the public *mores*, were always banished from the city, and in case of recidivism, forced in *vincula* or confined in *insulam*. If anyone had consulted *mathematici*, *hariali*, *haruspices* or *vaticinatores* about the life of the emperor, he would have been punished with death together with the one who had given the response. The XII Tables, by reporting the *incantamenta* aimed at individual evil wills and by interacting about the key aspects of a still limited society, embodies the interactions on the grounds of beliefs, related to the agricultural-pastoral world: crop, harvest, animals. The decemviral legislation through the Tab. VIII, 8a and the Tab. VIII, 8b, eloquently accounts on the aversion toward magic, when it's intended as the art to rule the nature's life spirit, for antisocial purposes.

Key words: religious deviations, incantamenta, *sacertas*, *superstizio externa*.

Др Андреја КАТАНЧЕВИЋ*

USUS AUCTORITAS И МЕТОДОЛОГИЈА ПРАВНЕ РОМАНИСТИКЕ

Апстракт

Текст Закона дванаест таблица је изгубљен. Правна романистика се вековима бави реконструкцијом његових норми и њиховог смисла. Због недовољно података у изворима не може се доћи до потпуно поузданог текста децемвира. Истовремено, постојећа сведочанства се интерпретирају на различит начин. Једна од најлепших илустрација таквог предмета и метода науке римског права је *usus auctoritas*, који се повезује са трећом одредбом шесте таблице. Рад покушава да прикаже досадашње стање науке на том пољу, критикује примењену методологију, али и да укаже на другачије могућности читања сачуваних античких текстова.

Примењене методе су језичко, историјско и системско тумачење Цициеронових списа *Torica 23*, *Pro Caecina 19, 54* *De officiis 1, 12, 37*, те Гајевих Институција и Улпијанових Регула.

Кључне речи: *Usus auctoritas*, *Auctoritas*, *Usucapio*, Одржај, Закон дванаест таблица.

* Ванредни професор, Универзитет у Београду, Правни факултет, katancevic@ius.bg.ac.rs

Andreja KATANČEVIĆ, Ph.D

Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Law

USUS AUCTORITAS AND ROMAN LAW METHODOLOGY

Summary

The text of the Twelve Tablets is lost. For centuries, legal romanistic has been trying to reconstruct its rules and their meaning. The completely reliable decemviral text is not possible to achieve due to the lack and disadvantages of the information in the available sources. At the same time, the existing testimonies has been interpreted in many different ways. One of the best illustration of the subject and methods of the Roman law scholar is the institute of „*usus auctoritas*“, commonly related to the third provision of the sixth tablet. The paper tries to present the state of art in this field, to offer a critique to the used methods and to indicate different possibilities of the interpretation of the antique texts.

The applied methods are linguistic, historical and systemic interpretation *Topica* 23, *Pro Caecina* 19, 54 *De officiis* 1, 12, 37, Gai's Institutes and Ulpian's *Regulae*.

Key words: *Usus auctoritas*, *Auctoritas*, *Usumcapio*, Twelve Tables.

Др Огњен ВУЈОВИЋ*

LEGIS ACTIO PER CONDICTIONEM

Апстракт

Питање разлога настанка ове легисакције је врло интересантно. То је судски поступак који је уведен након преломног периода у развоју римске државе и права. Уведен је након пунских ратова. Један облик је уведен путем *lex Silia*, а други путем *lex Calpurnia*. Сам Гај каже да је питање зашто је уведен било отворено још у његово време. До данас је оно међу романистима предмет расправе, као и његов однос са легисакцијама које су му претходиле. У раду ће се поћи од тих анализа и потрудићемо се да дамо своје мишљење о овом проблему. Зато ће бити потребно да се он сагледа и у светлу легисакција које су му претходиле.

Користићемо историјски, нормативни, социолошки метод. Ставови ће бити засновани пре свега на доступним изворима који ће бити подвргнути критичкој анализи.

Кључне речи: *lex Silia, lex Calpurnia, condictio, sacramentum, iudicis postulatio.*

* Ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, ognjen.vujovic@pr.ac.rs

Ognjen VUJOVIĆ, Ph.D.

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

LEGIS ACTIO PER CONDICTIONEM

Summary

The question of the reason for the creation of this *legis actio* is very interesting. It is a judicial procedure that was introduced after a turning point in the development of the Roman state and law. It was introduced after the Punic Wars. One form was introduced through the *lex Silia* and the other through the *lex Calpurnia*. Gaius himself says that the question of why it was introduced was still open in his time. To this day, it is a subject of debate among scholars, as well as its relationship with the *legis actiones* that preceded it. The paper will start from those analyzes and we will try to give our opinion on this problem. That's why it will be necessary to look at it in the light of *legis actio* that preceded it.

We will use the historical, normative, sociological method. The views will be primarily based on available sources and that sources will be subjected to critical analysis.

Key words: *lex Silia, lex Calpurnia, condictio, sacramentum, iudicis postulatio.*

Др Радомир ЗЕКАВИЦА*

ВЛАДАВИНА ПРАВА ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И СТВАРНОСТИ

Апстракт

У раду се разматра основна сврха владавине права и основних претпоставки за њено остваривање. Аутор је става да владавина права не може да буде сведена само на захтев за формалном исправношћу правног поретка, већ да она представља идеал правног поретка у којем се владавином права омогућава заштита слободе индивидуе, односно опстанак појединца као слободног бића унутар политичке заједнице и стварање услова и могућности грађанима за слободан, стваралачки и одговоран развој свих њихових потенцијала. Посебна пажња је посвећена предусловима за остваривање тако схваћене владавине права, али и изазовима који на том путу представљају потенцијалну препреку за пуно остваривање њене сврхе.

Кључне речи: владавина права, умност, слобода, стваралаштво, људска права.

* Редовни професор, Криминалистичко-полицијски Универзитет у Београду,
radomir.zekavica@kpu.edu.rs

Radomir ZEKAVICA, Ph.D

Full Professor, University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade

THE RULE OF LAW BETWEEN IDEALS AND REALITY

Summary

The importance of an idea is reflected, among other things, in the duration of the discussion about it. Judging by this, the rule of law is one of the most significant ideas in the history of legal and political thought. From an idea that arose within Greek philosophical thought, it grew over time into a generally accepted doctrine that occupies a central place in the contemporary public discourse on law and politics, the state and the individual. This is why the rule of law is called the most important political ideal of the modern era. The paper discusses the basic purpose of the rule of law and the basic assumptions for its realization. Author is on the position that the rule of law cannot be reduced only to the requirement for the formal correctness of the legal order, but that it represents the ideal of a legal order in which the rule of law enables the protection of individual freedom, i.e. the survival of the individual as a free being within the political community and the creation of conditions and opportunities for citizens for free, creative and responsible development of all their potential. Special attention is paid to the prerequisites for the realization of the rule of law understood in this way, but also to the challenges that represent a potential obstacle to the full realization of its purpose.

Key words: rule of law, mindness, freedom, creativity, human rights.

Др Петар АНЂЕЛКОВИЋ*
Радица АНТИЋ

ПРАВДА И ПРАВЕДНОСТ КАО ТЕМЕЉНИ СРПСКИ ИДЕАЛ

Апстракт

Од како је човечанство постало свесно себе оно сања сан о праведном друштву. Правда и праведност као идеали на којима треба уредити друштвену заједницу одувек су окупирали пажњу како бројних мислиоца тако и политичара. О томе је написано велики број студија и књига, а било је и разних покушаја, показало се утопистичких, да се организује праведно друштво. Ретке су државе које су у својим темељима уградиле принципе правде и слободе као основне вредносне идеале. Не постоји ни једна држава на свету која је и своју химну посветила правди (Боже правде) или као што је народни песник у аманет српском роду оставио категорички императив „ни по баби ни по стричевима већ по правди Бога Истинога“. Намера овог рада је да направи увид у различите теорије правде и праведности, и да укаже на значај ових идеала за српско друштво.

Кључне речи: Српско друштво, правда, праведност, савремено друштво.

* Редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, profapetar@gmail.com

** Докторанд, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Radicanedeljkovic91@gmail.com

Petar ANDELKOVIĆ, Ph.D

Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Philosophy

Radica ANTIĆ

Ph.D Candidate

JUSTICE AND FAIRNESS AS A FUNDAMENTAL SERBIAN IDEAL

Summary

Ever since humanity became aware of itself, it dreams of a just society. Justice and fairness as ideals on which the social community should be organized have always occupied the attention of numerous thinkers and politicians. A large number of studies and books have been written about it, and there have been various attempts, which turned out to be utopian, to organize a just society. There are few states that have incorporated the principles of justice and freedom as basic value ideals into their foundations. There is not a single country in the world that dedicated its anthem to justice (God's justice) or, as the folk poet left a categorical imperative in the amenet of the Serbian race, "neither according to grandma nor according to uncles, but according to the justice of the True God". The intention of this paper is to provide insight into various theories of justice and fairness, and to point out the importance of these ideals for Serbian society.

Key words: Serbian society, justice, fairness, contemporary society.

Игор ЧУКИЋ*

НАСИЉЕ НАД ПРАВОСЛАВНИМ СТАНОВНИШТВОМ НА ТЕРИТОРИЈИ
КОСОВА И МЕТОХИЈЕ
-НЕКАДА И САДА-

Апстракт

Истраживањем које се налази испред Вас покушаћемо да објаснимо појам, узроке, услове и последице насиља албанског насиља према Србима на територији Косова и Метохије у историјским околностима у којима српска држава нема ефективну власт над овим подручјем, док ћемо у емпиријском делу овог рада упоредној анализи подвргнути раздобља у којима независна српска држава постоји, али не врши суверено своју власт на територији Косова и Метохије. Дакле покушаћемо да добијемо одговор на питање да ли постоји континуитет насилног понашања Албанаца према православном становништву – Србима на територији Косова и Метохије у условима када српска држава нема ефективну власт над подручјем Косова и Метохије, односно да ли је методологија насиља остала иста.

Одговор ћемо покушати да добијемо анализирајући Извештај о арбанаским насиљима у старој Србији који је припремило Министарство иностраних дела Краљевине Србије 1898. године за потребе представљања пред међународном конференцијом у Хагу распрострањености и облика насиља које врше Арбанаси према православном српском становништву, као и анализом два извештаја релевантних међународних институција које се односе на мартовски погром извршен 2004. године: Извештај генералног секретара Уједињених нација број С 2004/348 и Извештај Организације за европску безбедност и сарадњу објављен јуна 2008. године под насловом „Четири године касније“.

Кључне речи: Косово и Метохија, Срби, Албанци, насиље.

* Докторанд, Криминалистичко-полицијски Универзитет у Београду, igor.cukic@mup.gov.rs

Igor ČUKIĆ

Ph.D Candidate, University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade

VIOLENCE AGAINST THE ORTHODOX POPULATION IN THE TERRITORY OF
KOSOVO AND METOHİJA
-THEN AND NOW-

Summary

With the research that is in front of you, we will try to explain the concept, causes, conditions and consequences of Albanian violence towards Serbs in the territory of Kosovo and Metohija in historical circumstances in which the Serbian state does not have effective power over this area, while in the empirical part of this work we will subject to a comparative analysis periods in which the independent Serbian state exists, but does not exercise its sovereign authority on the territory of Kosovo and Metohija. Therefore, we will try to get an answer to the question of whether there is continuity of violent behavior by Albanians towards the Orthodox population - Serbs in the territory of Kosovo and Metohija in conditions when the Serbian state does not have effective authority over the territory of Kosovo and Metohija, that is, whether the methodology of violence has remained the same.

We will try to get an answer by analyzing the Report on Albanian violence in old Serbia prepared by the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of Serbia in 1898 for the purposes of presenting before an international conference in The Hague the prevalence and forms of violence perpetrated by Albanians against the Orthodox Serbian population, as well as by analyzing two relevant reports. of international institutions related to the March pogrom committed in 2004: Report of the Secretary General of the United Nations number S 2004/348 and the Report of the Organization for Security and Cooperation in Europe published in June 2008 under the title "Four years later".

Key words: Kosovo and Metohija, Serbs, Albanians, violence.

Др Борис БЕГОВИЋ*

ЕКОНОМСКЕ САНКЦИЈЕ:
ОД ОРУЂА ОЧУВАЊА МИРА ДО ОРУЖЈА ЕКОНОМСКОГ РАТА

Апстракт

Циљ рада је да у главним цртама истражи еволуцију економских санкција током XX и почетком XXI века, све до данашњих дана, и да понуди скицу еволуције санкција у последњих стотинак година. Јасни су најзначајнији закључци у погледу еволуције економских санкција у последњих сто година: циљеви санкција су се значајно мултипликовали, знатно удаљили од почетног прокламованог циља очувања мира у свету, учесталост увођења санкција се увећала и од међународног (мултилатералног) правног инструмента, санкције су у великој мери постале националне. Будућност економских санкција пре свега зависи од тога да ли ће оне добити или изгубити на делотворности. Што се више санкција употребљава, што оне дуже трају, то се земље које су њима изложене све више прилагођавају и проналазе све иновативније начине да умање њихово дејство. Будући да су привреде земаља данас блиско повезане, а то је тековина глобализације, може се очекивати да ће штету од економских санкција све више трпети и они који их уводе. Све то може да доведе до умањења делотворности санкција у будућности, па тиме и вероватноће њихове примене.

Кључне речи: економске санкције, међународно право, рат, национални правни инструмент, секундарне санкције.

* Редовни професор у пензији, Универзитет у Београду, Правни факултет, begovic@ius.bg.ac.rs, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7343-190X>

Boris BEGOVIĆ, Ph.D

Full Professor (Retired), University of Belgrade, Faculty of Law

ECONOMIC SANCTIONS:
FROM TOOL FOR PRESERVING PEACE TO WEAPON OF ECONOMIC WAR

Summary

The aim of the paper is to explore *grosso modo* the evolution of economic sanctions during 20th and at the beginning of 21st century, up to today, and to offer a sketch of sanctions' evolution in the last one hundred years or so. The most significant findings regarding the evolution of the economic sanctions in the last 100 years are clear: the goals of the sanctions multiplied and diversified, they substantially moved away from proclaimed preserving the peace in the world, the frequency of the introduction of the sanctions significantly increase and from the international (multilateral) legal instrument, sanctions to the great extent has become national legal instrument. The future of sanction predominantly depends on whether they will gain or lose their effectiveness. The more sanctions are applied, the longer period they are enforced, the countries that the sanctions are imposed on adjust to them more efficiently and discover more innovative ways to undermine sanctions' effects. Since the economics of the nations are closely intertwined today, which is an inevitable legacy of the globalisation, it can be expected that the damage from the sanctions will be suffered to the greater extent by those who impose them. All that can lead towards the diminishing the effectiveness of the sanctions in the future, hence decreasing the probability of their application.

Key words: economic sanctions, international law, war, national legal instrument, secondary sanctions.

Др. Љубиша ДАБИЋ*

УЧЕСНИЦИ У ПОСТУПКУ ДРЖАВНЕ РЕВИЗИЈЕ

Апстракт

У овом раду предмет истраживања су најзначајнија питања учесника у поступку државне ревизије: стварна и месна надлежност, страначка способност, заступање, врховна ревизорска институција (ВРИ), субјекти ревизије и, на крају, други учесници у поступку ревизије. У контексту ВРИ разматра се њен положај и надлежности, као и овлашћења њених службених лица, са посебним акцентом на њен материјални и процесни положај у поступку државне ревизије. Такође, анализира се појмовно одређење субјекта ревизије, као другог главног учесника у поступку ревизије, круг лица и ентитета који улазе у његово појмовно одређење, њихов материјални и процесни положај, овлашћења њихових службених лица и др. На крају се разматрају, на сумаран начин, споредни учесници у овом поступку.

Циљ истраживања је да се анализом учесника у поступку државне ревизије на поузданији начин утврди правна природа те посебне врсте поступка, а његова сврха је да се укаже на све особености, својства и карактеристике надлежног државног органа у лику ВРИ у спровођењу поступка ревизије, као и „странке“, односно субјекта ревизије - другог главног учесника у том поступку.

Кључне речи: врховна ревизорска институција, субјекти државне ревизије, државна ревизија, поступак државне ревизије.

* Редовни професор у пензији, Универзитет у Београду, Економски факултет, ljdabic@ekof.bg.ac.rs

Ljubiša DABIĆ, Ph.D

Full Professor (Retired), University of Belgrade, Faculty of Economics

PARTICIPANTS IN THE STATE AUDIT PROCEDURE

Summary

In this paper, research is predominately focused on the main participants in the state audit procedure - the supreme audit institution and audit subjects. These two entities are also the main bearers of legally determined legal actions in the state audit procedure. The legal relationship between them is based on the law and a formally adopted legal act by the SAI. This relationship is, on the one hand, material and lasts for a certain time, and on the other hand, procedural. It is of public law nature, and its content consists of their duties and rights.

The paper investigates the most important issues of the participants in the state audit procedure: actual and local jurisdiction, party capacity, representation, SAI, audit subjects and, finally, other participants in the audit procedure. In the context of the SAI, its position and competences, as well as the authorizations of its officials, are examined, with a special emphasis on its procedural position in the state audit procedure. Also, the conceptual definition of the subject of audit, as the second main participant in the audit procedure, the circle of persons and entities that enter into its conceptual definition, their procedural position, the authorizations of their officials, etc., are analyzed. At the end, the secondary participants in this procedure are examined on consolidated level.

The goal of the research is to analyze the participants in the state audit procedure and in a more reliable way to determine the legal nature of that special type of procedure, and its purpose is to point out all the peculiarities, properties and characteristics of the competent state body in the form of the SAI in the implementation of the audit procedure, as well as „party“ is the subject of the audit - the other main participant in that procedure.

Key words: supreme audit institution, state audit subjects, state audit, state audit procedure.

Др Бојана ВАСИЉЕВИЋ ПОЉАШЕВИЋ*
Игор МИРЈАНИЋ**

КОМУНАЛНЕ ТАКСЕ КАО ОБЛИК ФИНАНСИРАЊА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Апстракт

Узимајући у обзир да надлежност над јавним функцијама (расходима), а с тим у вези и питање надлежности над јавним приходима потребним за извршавање наведених функција у свим модерним државама, а посебно у сложеним земљама као што је Босна и Херцеговина, представља једно од Најзначајнија питања, циљ овог рада је да се утврди у којој мјери се накнаде користе као инструмент финансирања јединица локалне самоуправе, са посебним освртом на локалну самоуправу у Републици Српској. Процес анализе почиње детаљном анализом постојећих законских рјешења и захтјева који су на снази у Републици Српској. У том смислу, у раду ће се размотрити нормативна решења појединих накнада у националном пореском систему и представити њихов значај у контексту јавних прихода, са циљем давања одређених препорука за унапређење досадашње праксе и утицај на побољшање ефикасности и ефективности функционисања јединица локалне самоуправе кроз унапређење постојећег законодавства у Републици Српској.

Кључне речи: накнаде, локална самоуправа, финансирање.

* Ванредни професор, Универзитет у Бањој Луци,
Правни факултет, bojana.vasiljevic@pf.unibl.org

** Асистент, Универзитет у Бањој Луци, Правни факултет, igor.mirjanic@pf.unibl.org

Bojana VASILJEVIĆ POLJAŠEVIĆ, Ph.D

Associate Professor, University of Banja Luka, Faculty of Law

Igor MIRJANIĆ

Teaching Assistant, University of Banja Luka, Faculty of Law

MUNICIPAL FEES AS A FORM OF LOCAL SELF-GOVERNMENT FINANCING IN THE REPUBLIC OF SRPSKA

Summary

Taking into account that the jurisdiction over public functions (expenditures), and in this connection the issue of jurisdiction over public revenues required for the execution of the mentioned functions in all modern countries, especially in complex countries such as Bosnia and Herzegovina, represent one of the most significant issues, the aim of this paper is to determine the extent to which fees are used as a financing instrument for local self-government units, with special reference to the local self-government in the Republic of Srpska. The analysis process starts with a detailed analysis of existing legal solutions and requirements that are in force in the Republic of Srpska. In this sense, the paper will review the normative solutions of certain fees in the national tax system and present their significance in the context of public revenues, with the aim of giving certain recommendations to improve current practices and influence the improvement of the efficiency and effectiveness of the functioning of local self-government units through the upgrading of existing legislation in the Republic of Srpska.

Key words: fees, local self-government, financing.

Др Ђорђе МАРИЛОВИЋ*

ЈАВНА ДОБРА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ – ИЗМЕЂУ ИДЕАЛА И СТВАРНОСТИ

Апстракт

Јавна добра у јужној српској покрајини, Косову и Метохији, клате се над провалијом између идеала и стварности права. Ова провалија пријети да прогута у бесправље вриједност која се никада до краја не може исказати новчаним изразом, иако и у том облику превазилази дванаестоцифрени број у америчким доларима. Српска научна јавност врло бојажљиво и крајње ријетко приступа разматрању овог проблема, а методолошки проблеми приликом изучавања права јавних добара у овом дијелу Србије врло су бројни. Истраживач који приступи проучавању јавних добара на југу Србије не може лако, или никако, доћи до тачних података о вриједностима, о процјенама, па чак ни о свим релевантним правним изворима. Због тога, сваки правни осврт на вриједност садржану у бројним јавним добрима на Косову и Метохији представља драгоцен прилог сагледавању цивилизацијског нивоа српског права. Основни циљ овог рада, због тога, јесте сагледавање основних методолошких проблема са становишта правне науке, када је ријеч о проучавању идејног (идеалног) и стварног правног режима природних богатстава, добара од општег интереса и добара у општој употреби, рјечју јавних добара, на Косову и Метохији, у праву Србије.

Кључне речи: Јавно добро, Косово и Метохија, Право, Србија.

* Доцент, Универзитет у Источном Сарајеву,

Правни факултет, djordje.marilovic@pravni.ues.rs.ba, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7803-3684>

Dorđe MARILOVIĆ, Ph.D

Assistant Professor, University of East Sarajevo, Faculty of Law

PUBLIC GOODS IN KOSOVO AND METOHIIJA – BETWEEN IDEAL AND REALITY

Summary

Public goods in the southern Serbian province of Kosovo and Metohija are somewhere between the ideal and the reality of law. This chasm threatens to swallow into lawlessness a value that can never be fully expressed in monetary terms, although even in that form it exceeds a twelve-digit number in US dollars. The Serbian scientific community extremely rarely approaches the consideration of this problem, while methodological problems related to studying the rights of public goods in this part of Serbia are very numerous. A researcher who approaches the study of public goods in the Serbian South cannot easily, or at all, obtain accurate data on values, assessments, or even all relevant legal sources. Therefore, any legal review of the value contained in numerous public goods in Kosovo and Metohija represents a valuable contribution to the understanding of the Serbian law. The main goal of this paper, therefore, is to look at the basic methodological problems from the point of view of legal science, when it comes to the study of the conceptual (ideal) and actual legal regime of natural resources, goods of general interest and goods in general use, in other words, public goods, in Kosovo and Metohija, in Serbian law.

Key words: Public good, Kosovo and Metohija, Right, Serbia.

Мирјана ИВАЗ*

КВАНТИТАТИВНЕ ОЛАКШИЦЕ КАО НЕСТАНДАРДНЕ МЕРЕ МОНЕТАРНЕ ПОЛИТИКЕ

Апстракт

Квантитативне олакшице или квантитативно попуштање представља врсту нетрадиционалне монетарне политике коју спроводи централна банка једне нације. Ова врста политике укључује велике куповине имовине у циљу стимулисања или стабилизације привреде. Квантитативне олакшице се обично спроводе након што се користе други инструменти монетарне политике - обично када су каматне стопе већ на доњој граници, а економски учинак је још увек испод циља централне банке. Током неколико деценија, централне банке у напредним економијама обично су користиле референтну каматну стопу као свој алат за вођење монетарне политике. Као одговор на глобалну финансијску кризу 2007–2009. године и дубоку рецесију коју је изазвала у деловима света, централне банке у многим напредним економијама снизиле су своје каматне стопе на скоро нулте нивое. Како је економски раст остао слаб, каматне стопе су се задржале на скоро нултим нивоима, а неке централне банке су користиле неконвенционалну монетарну политику да стимулишу економску активност. Ове неконвенционалне мере поново су постале истакнуте како централне банке широм света реагују на тешке економске последице настале као последица глобалне пандемије коронавируса (COVID-19). Овај рад се бави теоријским аспектом неконвенционалних мера монетарне политике и разматра доказе из низа емпиријских студија.

Кључне речи: монетарна политика, централна банка, мере нестандартне мере монетарне политике, квантитативне олакшице, пандемија COVID-19.

* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, mirjana.ivaz@pr.ac.rs

Mirjana IVAZ

Teaching Assistant, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

QUANTITATIVE EASE AS NON-STANDARD MONETARY POLICY MEASURES

Summary

Quantitative easing or quantitative easing is a type of non-traditional monetary policy implemented by a nation's central bank. This type of policy involves large purchases of assets to stimulate or stabilize the economy. Quantitative easing is usually implemented after other monetary policy instruments have been used - usually when interest rates are already at the bottom and economic performance is still below the central bank's target. For several decades, central banks in advanced economies have typically used the benchmark interest rate as their tool for conducting monetary policy. In response to the global financial crisis of 2007–2009. Years and the deep recession it caused in parts of the world, central banks in many advanced economies lowered their interest rates to near-zero levels. As economic growth remained weak, interest rates remained at near-zero levels, and some central banks used unconventional monetary policy to stimulate economic activity. These unconventional measures have come to the fore again as central banks around the world respond to the severe economic fallout resulting from the global coronavirus (COVID-19) pandemic. This paper deals with the theoretical aspect of unconventional monetary policy measures and discusses the implications of theoretical models for the effectiveness of asset purchases and looks at evidence from a range of empirical studies.

Key words: monetary policy, central bank, non-standard monetary policy measures, quantitative easing, the COVID-19 pandemic.

Тијана КОВАЧЕВИЋ*

ПЛАТФОРМСКА ЕКОНОМИЈА И РАД НА ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА

Апстракт

На таласу дигиталних иновација настају дигиталне платформе као нови пословни модели који заузимају већи део светске економије. Конкурентска предност овог по свему судећи јединственог модела се остварује на основу тога што је изграђен на ефектима мреже (обима) путем повезивања великог броја учесника и повећања броја трансакција уз истовремено смањење трансакционих трошкова. Заправо, дигитална платформа омогућује да запослени и послодавац дођу у контакт једним кликом. Дакле, модел подражава трипатитну структуру односа између корисника услуге, радника и дигиталне платформе. У раду ће бити ближе одређен појам дигиталних платформи преко којих се извршава задатак на захтев корисника. Посебна пажња ће се обратити на различите врсте платформи и на диференцијацију између онлајн активности и рада који се обавља на одређеном географском подручју. Уз то, представиће се услови рада на дигиталним платформама, проблеми са којим са платформски радници суочавају као и начин функционисања дигиталних платформи.

Кључне речи: информационе технологије, дигиталне платформе, масовни рад, платформска економија, услови рада.

* Докторанд, Универзитет у Београду, Правни факултет, tijanarkovacevic@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3555-6335>

Tijana KOVAČEVIĆ

Ph.D Candidate, University of Belgrade, Faculty of Law

PLATFORM ECONOMY AND WORK ON DIGITAL PLATFORMS

Summary

On the wave of digital innovations, digital platforms are emerging as new business models that occupy a large part of the world economy. The competitive advantage of this apparently unique model is achieved on the basis that this business model is based on network effect by connecting a large number of participants and increasing the number of transactions while simultaneously reducing transaction costs. In fact, the digital platform enables the employee and the employer to connect with one click. Thus, the model creates the tripartite structure of the relationship between the service user, the worker and the digital platform. In the paper, the concept of digital platforms through which the task is performed at the request of the user will be defined in more detail. Special attention will be paid to different types of digital platforms, the differentiation between online activities and work carried out in a specific geographical area. In addition, the working conditions on digital platforms, the problems faced by platform workers as well as the way digital platforms function will be presented.

Key words: information technologies, digital platforms, crowdwork, platform economy, working conditions.